

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

Έργο επιμόρφωσης σε θέματα «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ» - ΕΠΙΠΕΔΟ Ι
ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΕΚΔΔΑ ΚΑΙ HAUS ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

**«ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ:ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ
ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ»**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Κωδικός Πιστοποίησης Προγράμματος: 549

ΥΠΟΕΡΓΟ: «ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΙΝ.ΕΠ.-Ε.Σ.Δ.Δ.Α.»

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

**«ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ:ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ
ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ»**

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μέλη Ομάδας

Συντονίστριες:

Δρ. Σαββατού Τσολακίδου

Υπεύθυνη Σπουδών και Έρευνας ΕΚΔΔΑ

Αγγελική Ελευθεράκη

Υπεύθυνη Προγραμμάτων ΙΝ.ΕΠ.

Συντάκτες:

Ευστάθιος Τσίρμπας,

Τελωνειακός Υπάλληλος-Ειδική Γραμματεία Σ.Δ.Ο.Ε.

Χρήστος Κουκάκης,

Ειδικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Ειρήνη Σταμούλη,

Νομικός, Δρ. Εγκληματολογίας

Ομογενοποίηση Υλικού

Δρ. Σαββατού Τσολακίδου

Ειρήνη Σταμούλη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1Η ΗΜΕΡΑ:

1.ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ: «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ».ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ.....	4.
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ..	44
3. ΕΘΝΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	87

2Η ΗΜΕΡΑ:

4. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ (ΟΛΑΦ, EUROROL, ΟΟΣΑ ΚΑΠ). ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	109
5. ΧΡΗΣΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ -ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ.....	147
6. ΘΕΣΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ.....	149
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ.....	165

1Η ΗΜΕΡΑ

ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ: «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ Της ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ»

Πρόλογος για τα κεφάλαια της πρώτης ημέρας

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να εισάγει τους επιμορφωνόμενους στο θέμα του «ξεπλύματος χρήματος», να οριοθετηθούν οι βασικές έννοιες, οι τυπολογίες εμφάνισης του φαινομένου, οι συμμετέχοντες φορείς σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο για την καταπολέμηση του και να παρουσιαστούν βασικές ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις (ΟΗΕ, Συμβουλίου της Ευρώπης) που έχουν κυρωθεί από την Ελλάδα.

Λέξεις κλειδιά: διαφθορά, δωροδοκία, δωροληψία, λαθρεμπορία, φοροδιαφυγή, εμπιστεύματα (trusts), υπόχρεα πρόσωπα, δήμευση και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, Financial Intelligence Unit-FIU (Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών) της Ελλάδας, FIU.NET και στο Egmont Group, Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης - Financial Action Task Force (FATF), Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών, διαχείριση καταγγελιών, Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών (Δι.Δ.Α.Π.), προστασία μαρτύρων, κώδικας δεοντολογίας αστυνομικών, αστυνομική υποκοουλτούρα», κατασταλτικά μέτρα, δήμευση και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, υπόχρεα πρόσωπα.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα των κεφαλαίων της πρώτης ημέρας είναι οι επιμορφωνόμενοι να κατανοήσουν τα θέματα καταπολέμησης της διαφθοράς και του ξεπλύματος χρήματος, να εφαρμόζουν τις εθνικές και ευρωπαϊκές συμβάσεις που έχουν κυρωθεί από την χώρα, να συνεργάζονται με εθνικούς και διεθνείς φορείς με αποτελεσματικό τρόπο και να εφαρμόζουν τις προβλεπόμενες διαδικασίες από τους φορείς καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, του οικονομικού εγκλήματος και να εφαρμόζουν προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα για κάθε μορφή και τύπο διαφθοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.- ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

1.1 Προς έναν «ορισμό εργασίας» της έννοιας της διαφθοράς

Η έννοια «διαφθορά» είναι πολύ δύσκολο να οριστεί, τουλάχιστον με νομική ακριβολογία και πληρότητα. Εν τούτοις, αυτό δεν έχει εμποδίσει την χρησιμοποίηση του όρου σε πολλαπλά νομοθετικά κείμενα με πολύ διαφορετικές σκοπεύσεις και νοηματοδοτήσεις. Έτσι, ο όρος «διαφθορά» εμφανίζεται από τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης λ.χ. σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες έως το πειθαρχικό δίκαιο των αστυνομικών, όπου γίνεται αναφορά σε «διαφθορά χαρακτήρα»¹.

Και μόνο η παραπάνω αναφορά αρκεί για να γίνει κατανοητό το εύρος της έννοιας. Όταν η (ιδεατά, τουλάχιστον) ακριβής νομική ορολογία έχει τέτοιο εύρος, αναμενόμενο είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει εύκολα κοινός τύπος για έναν πρακτικό ορισμό. Τα πράγματα περιπλέκονται εάν ανατρέξει κανείς σε λεξικογραφικούς ορισμούς, όπως λ.χ. αυτός του Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής². Το ως άνω λεξικό δίνει δύο ορισμούς στην διαφθορά. Κατά τον πρώτο ορισμό του εν λόγω λεξικού, η διαφθορά είναι ο ανήθικος τρόπος ζωής και ειδικότερα, στο σεξουαλικό τομέα³ (με παραδείγματα: Η έλλειψη σωστής διαπαιδαγώγησης τον οδήγησε στη ~. Κοινωνία όπου βασιλεύει η ~. ~ των ηθών, έκλυση ηθών), ενώ κατά τον δεύτερο ορισμό διαφθορά είναι η συστηματική παραβίαση όλων των ηθικών και νομικών κανόνων, κατά την άσκηση των καθηκόντων ενός υπαλλήλου ή λειτουργού, συνήθ. με τη μορφή δωροδοκίας (με παράδειγμα: Η διαφθορά στη δημόσια διοίκηση έχει διαβρώσει ολόκληρη την κοινωνία). Μολονότι είναι προφανές από τους δύο ορισμούς, ενδιαφέρον για την παρούσα προβληματική έχει ο δεύτερος, εν τούτοις και από τους δύο προκύπτει ότι η διαφθορά, όπως χρησιμοποιείται στην γλώσσα έχει αναφορά

¹ Βλ. τις διατάξεις του π.δ. 120/2008 (άρ. 10).

² Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, ηλεκτρονική έκδοση, λήμμα διαφθορά: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/

[search.html?page=1&fq=%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%86%CE%B8%CE%BF%CF%81%CE%AC&dq=](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?page=1&fq=%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%86%CE%B8%CE%BF%CF%81%CE%AC&dq=)

³ Δεν είναι, ακόμη και σήμερα, νομικώς αδιάφορος αυτός ο λεξικογραφικός ορισμός. Προς αυτή την κατεύθυνση εκκινείτο η παλιά διατύπωση του άρθρου 349 ΠΚ, ενώ και σήμερα γίνεται λόγος για «διαφθορά παιδιών» στο άρθρο 22 του ν. 3727/2008 για την «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης u964 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης», όπου ορίζεται ότι υπό τον τίτλο «Διαφθορά παιδιών» ορίζεται ότι «Κάθε Μέρος λαμβάνει τα απαιτούμενα νομοθετικά ή άλλα μέτρα, προκειμένου να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα την εκ προθέσεως εξώθηση, για γενετήσιους λόγους, ενός παιδιού που δεν έχει φθάσει την ηλικία που ορίζεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 8 παράγραφος 2, να παρίσταται σε γενετήσια κακοποίηση ή σε γενετήσιες πράξεις, ακόμη και χωρίς να πρέπει να συμμετέχει». Για τις πληροφορίες αυτές βλ. Δημ. Στίγγα, Η Διαφθορά. Έννοια, επιπτώσεις και αιτίες, 2011, Διπλωματική Εργασία νομικής ΔΠΘ, 16.

στην ηθική, την προσωπική και την κοινωνική. Και όποιος όρος έχει αυτή την διάσταση, αναγκαστικά (θα έλεγε κανείς) είναι πολύ δύσκολος και ο ορισμός του⁴.

Η αμηχανία στην απόδοση ορισμού έχει αποτυπωθεί και στα διεθνή κείμενα κατά της διαφθοράς. Έτσι, στο σημαντικότερο διεθνές νομικά δεσμευτικό κείμενο, ήτοι τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς του 2003⁵, δεν δίνεται συγκεκριμένος ορισμός της διαφθοράς. Ακολουθείται, ωστόσο, άλλη προσέγγιση: περιγράφονται μέτρα κατά της διαφθοράς, όπως οι υποχρεώσεις ποινικοποιήσεων ή η λήψη διοικητικών μέτρων καταπολέμησης της διαφθοράς κ.ο.κ.

Ωστόσο, η έννοια, όσο δύσκολος και να είναι ο ορισμός της, υπάρχει και η επίδραση της είναι αισθητή. Η «συστηματική παραβίαση κανόνων», η οποία αναφέρθηκε στον δεύτερο λεξικογραφικό ορισμό παραπάνω, δεν είναι κάτι ουδέτερο και απλό: φτάνει στο επίπεδο της κατάχρησης εξουσίας. Η δε κατάχρηση εξουσίας δεν γίνεται απλά και τυχαία, αλλά αποσκοπεί στην αποκόμιση οφέλους και μάλιστα ιδιωτικού. Και ναι μεν η εξουσία (συνεπώς και η κατάχρησή της) είναι κάτι που συναρτάται άμεσα με τον δημόσιο τομέα, εν τούτοις μία τέτοια προσέγγιση στην σημερινή κοινωνική πραγματικότητα θα ήταν ανεδαφική. Σήμερα, η ισχύς δεν περιορίζεται στον δημόσιο τομέα, αλλά επεκτείνεται και στον ιδιωτικό τομέα, ιδίως από τη στιγμή που, κατά τα τελευταία χρόνια, το κράτος έχει παραχωρήσει σημαντικό κύκλο δραστηριοποίησής του στις ιδιωτικές επιχειρήσεις (που είναι πολυδαίδαλη και περίπλοκη, για παράδειγμα –και αρχικά– στις ΔΕΚΟ, στην υγεία, στην παιδεία φτάνοντας ακόμα και στον πυρήνα της δραστηριότητας του κράτους. Συνεπώς, και παρά το ότι υπάρχουν (διεθνούς απήχησης) ορισμοί που περιορίζουν την έννοια της διαφθοράς στην επίδρασή της μόνο στον δημόσιο τομέα⁶, ορθότερο είναι να

---

⁴ Βλ. επίσης και Μπιτζιλέκη, Η διαφθορά ως νομικό και πολιτικό πρόβλημα, εν ΤιμΤ Αλεξιάδη (2010), 595 (= ΠονΧρ ΝΘ/98 επ.), για το ότι η κοινωνικοηθική διάσταση της έννοιας καθιστά δυσχερέστερο τον ορισμό αυτής.

⁵ Κυρώθηκε με τον ν. 3666/2008 (ΦΕΚ Α' 105/10-6-2008).

⁶ Αυτός ο περιορισμός γίνεται δεκτός λ.χ. σε πρόσφατη έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου: IMF, Staff Discussion Notes, Corruption: Costs and Mitigating Strategies (2016), 3.

⁷ Βλ. τα άρ. 7 και 8 της Σύμβασης ποινικού δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης για την διαφθορά, αλλά και τα άρ. 21 και 22 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών. Βλ. επί του θέματος Καϊάφα-Γκμπάντι, Ποινική καταστολή της διαφθοράς στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, Πον Χρ 2010, 3 επ.

⁸ Σύμφ. με το από 3/12/2012 έγγραφο εργασίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την διαφθορά, (εισηγητής: Salvatore Iacolino, σελ. 3) «το παραδοσιακό αντικείμενο των μέτρων καταπολέμησης έχει διευρυνθεί, συμπεριλαμβάνοντας τη διαφθορά στον ιδιωτικό τομέα, γεγονός που επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου στο σύνολό του».

γίνει αποδεκτό ότι η διαφθορά αφορά και στον ιδιωτικό τομέα. Η συγκεκριμένη τοποθέτηση είναι συνεπής και με τις διεθνείς συμβάσεις⁷, αλλά και με τις παραδοχές της τρέχουσας διεθνούς πρακτικής⁸. Με βάση τα παραπάνω, όμως είμαστε σε θέση να παρουσιαστεί ένα επαρκής ορισμός εργασίας για την διαφθορά: «Διαφθορά είναι η κατάχρηση εξουσίας (από πρόσωπα που υπηρετούν στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα) με στόχο την απόκτηση ιδιωτικού οφέλους»⁹.

Έχοντας πλέον εντοπίσει τον κοινό τόπο που είναι απαραίτητος για την ενιαία αντίληψη της έννοιας της διαφθοράς, θα πρέπει να γίνουν ορισμένες αναγκαίες παραδοχές, που αφορούν στην αναγκαιότητα καταπολέμησης της διαφθοράς.

1.2 Κάποιες απαραίτητες παραδοχές

1.2.1. Η πολιτική αναγκαιότητα της καταπολέμησης της διαφθοράς

Η διαφθορά μπορεί να προσεγγιστεί με πολλούς τρόπους. Ένας από αυτούς είναι να ιδωθεί ως ένα φαινόμενο «αλλοίωσης της σχέσης μεταξύ των φορέων εξουσίας και των πολιτών»¹⁰. Πρόκειται για εξόχως σοβαρή απειλή διάβρωσης της σχέσης μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων εξουσίας. Με αυτόν τον τρόπο θα πρέπει να διαβαστεί η παρακάτω αναφορά στου Προοιμίου της Σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά¹¹, όχι ως απλή διηγηματική αναφορά, αλλά ως οδηγό για τη σημασία που έχει η καταπολέμηση της διαφθοράς στη σύγχρονη πολιτική πραγματικότητα: «η διαφθορά συνιστά απειλή για το κράτος του δικαίου, της δημοκρατίας και των ανθρώπινων

---

⁹ Αυτός είναι και ο ορισμός που χρησιμοποιήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς, στο Φυλλάδιο ενημέρωσης των ελληνικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, και έχει διανεμηθεί σε πάρα πολλούς φορείς, και έχει αναρτηθεί πολλαπλώς στο διαδίκτυο (βλ. ενδ. <http://www.isth.gr/images/uploads/files/flyer-diaf.pdf> - στην ιστοσελίδα του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης). Ουσιαστικά όμοιος είναι και ο ορισμός της Διεθνούς Διαφάνειας. Βλ. Transparency International, *The anti-corruption plain language guide* (2009), 14: Corruption Definition: “The abuse of entrusted power for private gain”.

¹⁰ Κατά την πολύ σημαντική διατύπωση του Μπιτζιλέκη, ό.π., 596.

¹¹ Η Σύμβαση έχει καταρτιστεί υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης και έχει κυρωθεί με τον ν. 3560/2007 (ΦΕΚ Α' 103/14-5-2007).

δικαιωμάτων, υπονομεύει τη χρηστή διοίκηση, τη δίκαιη μεταχείριση και την κοινωνική δικαιοσύνη, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, παρεμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και θέτει σε κίνδυνο τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών και των ηθικών θεμελίων της κοινωνίας».

1.2.2. Η οικονομική αναγκαιότητα της καταπολέμησης της διαφθοράς

Η διαφθορά, όμως, έχει και πρόδηλη οικονομική διάσταση. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αναφέρονται υπολογισμοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με τους οποίους το κόστος της διαφθοράς στην Ένωση ανέρχεται σε περίπου 120 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως, ή αλλιώς στο 1,1% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹². Ιδιαίτερα εναργείς και σαφείς είναι στο παρόν σημείο οι συνοπτικές αλλά πλήρεις αναπτύξεις του εγχειριδίου Ενημέρωσης Εφοριακών και Φορολογικών Ελεγκτών για τη Δωροδοκία και τη Διαφθορά, που έχει καταρτιστεί από τον ΟΟΣΑ το 2013 και έχει μεταφραστεί στα ελληνικά από το Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών το 2015, από το οποίο αξίζει να παρατεθεί ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα¹³:

«[Τα εγκλήματα διαφθοράς] Δεν είναι εγκλήματα χωρίς θύματα, και στην

πραγματικότητα συνεπάγονται ένα βαρύ οικονομικό και κοινωνικό κόστος.

Δωροδοκία και διαφθορά διαμορφώνουν ένα άνισο πεδίο ανταγωνισμού για

έντιμες επιχειρήσεις και τραυματίζουν βαθιά τον κοινωνικό ιστό τόσο των

ανεπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων κρατών. Μπορούν να μεταφραστούν σε επικίνδυνα και κατώτερης ποιότητας προϊόντα που κυκλοφορούν σε μια αγορά, σε εκτός προδιαγραφών οικοδομικά υλικά για χρήση σε κατασκευή υποδομών βάζοντας έτσι σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία και ευημερία, και να στερήσουν πολύτιμους πόρους από την παιδεία, την υγεία και την κοινωνική πρόνοια. Στο τέλος, όλοι μας πληρώνουμε το λογαριασμό».

Περαιτέρω, όμως, υπάρχει και μία ακόμα οικονομική πτυχή της καταπολέμησης της διαφθοράς, η οποία έχει καταστεί επίκαιρη από την δημοσιονομική δυσπραγία των

---

¹² Βλ. το έγγραφο εργασίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την διαφθορά, (εισηγητής: Salvatore Iacolino, σελ. 3).

¹³ Σελ. 10.

τελευταίων ετών: θα πρέπει να υπάρχει αποτελεσματική αξιοποίηση πόρων, ανθρωπίνου δυναμικού και διοικητικών δομών για την καταπολέμηση αυτής. Διότι οι πόροι είναι πεπερασμένοι, και θα πρέπει να υπάρχει άμεσα το επιθυμητό αποτέλεσμα, τόσο ως προς την αντίληψη που έχει η κοινή γνώμη για την διαφθορά, όσο και ως προς το δημοσιονομικό αντίκρισμα, άμεσο ή έμμεσο.

1.2.3. Η σχέση διαφθοράς και κακοδιοίκησης

Ειδικότερα ως προς την διαφθορά στον δημόσιο τομέα, είναι χρήσιμη η συσχέτιση της έννοιας με αυτήν της κακοδιοίκησης¹⁴. Ως προς την έννοια αυτή είναι πολύ χρήσιμος ο ορισμός του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή, σύμφωνα με τον οποίο «περίπτωση κακής διοίκησης σημειώνεται u972 όταν ένα δημόσιο όργανο παραλείπει να ενεργήσει σύμφωνα με έναν κανόνα ή μια αρχή η οποία το δεσμεύει». Η έννοια της κακοδιοίκησης είναι ευρύτερη μεν της διαφθοράς, αλλά από την άλλη έχει μεγάλο ενδιαφέρον για την προσέγγιση της τελευταίας, διότι βρίσκονται σημαντικά σημεία επαφής μεταξύ των εννοιών¹⁵. Έτσι, αν προσεγγιστεί η πράξη διαφθοράς πριν την τέλεση της ενέργειας για την οποία έγινε η αθέμιτη προσέγγιση ως διαδικασία, τότε υπάρχει κακοδιοίκηση, αφού προφανώς δεν τηρήθηκαν οι αρχές και οι κανόνες που δεσμεύουν την διοίκηση. Από την άλλη, το αποτέλεσμα της πράξης συνιστά αυτό καθαυτό κακοδιοίκηση, αφού η ενέργεια ήταν παράνομη. Πολύ σημαντική, όμως, είναι και η κακοδιοίκηση ως υπόστρωμα της διαφθοράς. Δηλαδή όταν η διοίκηση καθυστερεί συνήθως να τελεί τις αναγκαίες ενέργειες, δεν υπάρχει διαφάνεια στην λήψη αποφάσεων, ελλείπει η τεκμηρίωση των ενεργειών και δεν υπάρχει η απαιτούμενη δημοσιότητα και ο νόμιμος έλεγχος, τα περιθώρια για αθέμιτη συναλλαγή, συνεπώς για διαφθορά είναι πολύ μεγάλα. Συνεπώς η ελεγχσιμότητα της δράσης της διοίκησης αποτελεί κρίσιμο μέγεθος για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

---

¹⁴ Βλ. σχετικά τη συνοπτική ανάπτυξη της Βενετσανοπούλου, Κακοδιοίκηση και διαφθορά στη Δημόσια Διοίκηση (2014), 13-14.

¹⁵ Τη συσχέτιση διαφθοράς και κακοδιοίκησης αναγνωρίζει και το Εθνικό Σχέδιο κατά της διαφθοράς «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ», που εκδόθηκε το 2013 από την Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, σελ. 38. Ως αίτια της κακοδιοίκησης επισημαίνονται οι πελατειακές αντιλήψεις, η καταστρατήγηση νόμων και οι διακρίσεις, η πολυνομία, οι χρονοβόρες διαδικασίες, ή ατιμωρησία, η ανοχή (στα φαινόμενα διαφθοράς και οι αναβολές)

¹⁶ Βλ. την πειστική διατύπωση του Μπιτζιλέκη, ό.π. 597.

¹⁷ Βλ. στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας the Guardian το άρθρο του Aditya Chakraborty με τίτλο «Corruption can no longer be dismissed as a developing world problem», 10/5/2016 (ημερ. ανάκτησης: 16/5/2016).

1.2.4. Σχέση διαφθοράς και (διεθνούς) οργανωμένης εγκληματικότητας.

Σωστά έχει παρατηρηθεί ότι τα τρία κύρια χαρακτηριστικά της διαφθοράς είναι α) η αθέμιτη συναλλαγή, β) η ανταλλακτική σχέση, και γ) η λειτουργία της σχέσης στο παρασκήνιο με τρόπο που να εξυπηρετεί ιδιοτελείς σκοπούς και συμφέροντα¹⁶. Με αυτό τον τρόπο, όμως οι πράξεις διαφθοράς εκφεύγουν του απλού εγκλήματος. Η διασύνδεση της διαφθοράς με την φοροδιαφυγή, την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και με άλλα φαινόμενα διασυνοριακού εγκλήματος είναι απόλυτα ξεκάθαρη: αρκεί να ανατρέξει κανείς στην τρέχουσα επικαιρότητα. Επίσης η διεθνής πτυχή της διαφθοράς οδηγεί και σε ένα ακόμα συμπέρασμα. Παρά το ότι η αρχική προσέγγιση της έννοιας της διαφθοράς στα διεθνή fora συσχέτιζε την έννοια με τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η διεθνής πραγματικότητα εν τέλει κατέδειξε ότι α) η διαφθορά επηρεάζει εξίσου τις αναπτυγμένες οικονομίες, και β) ότι πολύ συχνά η διαφθορά αξιοποιείται ακριβώς για την μεταφορά πλούτου από την οικονομική περιφέρεια του του πλανήτη στα οικονομικά κέντρα αυτού¹⁷.

2. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

2.1. Προδιάθεση

Η διαφθορά μπορεί να ταξινομηθεί με πολλούς τρόπους. Στο παρόν σημείο θα παρουσιαστούν συνοπτικά ορισμένοι από αυτούς, παρουσιάζοντας την πιο οικεία τυπολογία αυτής. Η εργασία αυτή είναι χρήσιμη ιδίως λαμβάνοντας υπ' όψιν το ότι ο ορισμός της διαφθοράς δεν είναι καθολικά αποδεκτός. Αξίζει να σημειωθεί ότι εν προκειμένω αξιοποιείται η τυπολογία που χρησιμοποιείται από τα όργανα των Ηνωμένων Εθνών που είναι αρμόδια για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ήτοι η εργαλειοθήκη καταπολέμησης της διαφθοράς των ηνωμένων εθνών, όπως αυτή καταρτίστηκε από το παγκόσμιο πρόγραμμα κατά της διαφθοράς των Ηνωμένων Εθνών¹⁸, αλλά και η πολύ χρήσιμη για μία πρώτη ταξινόμηση της ύλης διπλωματική εργασία του Δημ. Στίγγας¹⁹.

2.2. Διάκριση της διαφθοράς σε ενεργητική και παθητική

Αν και δεν έγινε ειδικότερη αναφορά, η πρώτη προσέγγιση της έννοιας της διαφθοράς είναι «αναγκαίως συνεχόμενη» με το έγκλημα της δωροδοκίας, το οποίο καταδεικνύει ακριβώς τη σημασία της δημιουργίας «σχέσης» μεταξύ προσώπου που ζητά το όφελος και αυτού που το χορηγεί. Έτσι ενεργητικό υποκείμενο της διαφθοράς είναι εκείνος που δίνει ή προσφέρεται να δώσει το «δώρο» (στην συνήθη περίπτωση: ο ιδιώτης) και παθητικό υποκείμενο εκείνος που ζητά ή το λαμβάνει (στη συνήθη περίπτωση, ο υπάλληλος). Η διάκριση αυτή διατρέχει το σύνολο του ελληνικού ποινικού κώδικα δικαίου, ιδίως στις κεντρικής σημασίας διατάξεις των άρθρ. 235 (δωροληψία, με την νεότερη διατύπωση) και 236 (δωροδοκία) του ποινικού κώδικα περί παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας αρχικά και κατόπιν στα άρθρα 159, 159Α, 237 και 237Α του ποινικού κώδικα²⁰.

2.3. Διάκριση μεταξύ μικρής (petty) και μεγάλης (grand) διαφθοράς

Εν προκειμένω το κριτήριο έχει να κάνει με το ποσό του δώρου. Η μικρή διαφθορά αναφέρεται στις κατώτερες βαθμίδες του διοικητικού μηχανισμού των κρατών ή των

¹⁸ The United Nations Anti-Corruption Toolkit, 3rd edition, 2004.

¹⁹ Η διαφθορά. Έννοια, επιπτώσεις και αιτίες. Κομοτηνή, 2011, ιδίως σελ. 46 επ. Ο κ. Στίγγας είναι Εφέτης, με πολύχρονη πλέον εμπειρία στην εκπροσώπηση της χώρας στην GRECO.

²⁰ Η κεντρική έννοια της δωροδοκίας εκτιμάται στο ιδιαίτερος σημαντικό τρίτομο έργο υπό την επιμέλεια της Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι με τίτλο «Οικονομικό έγκλημα & διαφθορά στο δημόσιο τομέα» ως ο πυρήνας της αξιόποινης διαφθοράς. Ως προστατευόμενο έννομα αγαθό ορίζεται «η αντικειμενική-αμερόληπτη και αχρημάτιστη δημόσια υπηρεσία» Βλ. τόμος 3 (2015), 48.

επιχειρήσεων, ενώ η μεγάλη έχει να κάνει με το ανώτερο διοικητικό και πολιτικό επίπεδο, τα δε ποσά που μετακινούνται είναι μεγάλα. Υπάρχουν επικρίσεις ως προς αυτή την διάκριση με το σκεπτικό ότι και οι δύο περιπτώσεις διαφθοράς μπορεί να είναι εξίσου επιζήμιες. Ορθότερη θα ήταν η διάκριση ως εξής: εάν η μικρή διαφθορά οδηγήσει στην παραγωγή υποστρώματος κακοδιοίκησης, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί ως το πλαίσιο αδυναμίας ελέγχου της μεγάλης διαφθοράς, τότε η διάκριση οδηγεί σε εσφαλμένα αποτελέσματα. Εάν η καταπολέμηση της μικρής διαφθοράς αποτελέσει το άλλοθι για την μη καταπολέμηση της μεγάλης διαφθοράς, η πολιτειακή δομή οδηγείται σε μεγαλύτερη αστάθεια. Συνεπώς η διάκριση είναι δικαιολογημένη.

2.4. Διαφθορά στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα

Η διάκριση είναι πλέον οικεία, πολλώ δε μάλλον που ανωτέρω έγινε τεκμηρίωση της ένταξης της ιδιωτικής διαφθοράς στον ορισμό αυτής. Δύο παραδείγματα: α) με εικονικά τιμολόγια συνεργεία αυτοκινήτων εξασφαλίζουν την πληρωμή υπέρογκων αποζημιώσεων για αυτοκινητικά αδικήματα. Ιδιωτική διαφθορά μεν, αλλά εάν δημιουργηθούν προβλήματα στην ευστάθεια της ιδιωτικής ασφάλισης, το πρόβλημα το πληρώνει ο φορολογούμενος (είτε άμεσα μέσω του επικουρικού ταμείου, είτε έμμεσα, λ.χ. μέσω αύξησης των ασφαλιστρών λόγω αύξησης του ασφαλιστικού κινδύνου). β) ο τραπεζικός υποδιευθυντής λαμβάνει χρήματα για να εγκρίνει δάνεια σε πρόσωπα αφερέγγυα. Ιδιωτική διαφθορά, αλλά το κράτος έχει πληρώσει αναρίθμητα δισεκατομμύρια σε ανακεφαλαιοποιήσεις τραπεζών.

2.5. Διαφθορά δομική ή μακρά και διαφθορά σποραδική ή ευκαιριακή

Το κριτήριο εν προκειμένω είναι το εάν το κοινωνικό κλίμα είναι τέτοιο που δίνει στο υποκείμενο την πεποίθηση παγιωμένης κατάστασης ή εάν πρόκειται για κάτι τυχαίο. Και με αυτή την τυπολογία καθίσταται εναργής η αναγκαία σχέση της διαφθοράς με την κακοδιοίκηση: χωρίς κακοδιοίκηση δεν μπορεί να υπάρξει διαφθορά, ενώ η διαφθορά (που δεν αποκρούεται) έχει πάντα ως αποτέλεσμα κακοδιοίκηση.

2.6. «Λευκή», «Γκρίζα» και «Μαύρη» διαφθορά

Μία από τις πιο ενδιαφέρουσες διακρίσεις της διαφθοράς είναι αυτή που σχετίζεται με την ανοχή που δείχνει η κοινωνία έναντι των φαινομένων διαφθοράς. Έτσι²¹, ως «λευκή» χαρακτηρίζεται η διεφθαρμένη συμπεριφορά που στην κοινωνική συνείδηση γίνεται αντιληπτή με κάποια ανοχή, ως «γκρίζα» εκείνη που αντιμετωπίζει κάποια κοινωνική αποδοκιμασία, χωρίς, όμως, να είναι ιδιαίτερα έντονη, και ως «μαύρη» η διαφθορά που θεωρείται γενικά ως σοβαρή παραβίαση των ηθικών αξιών και των νομικών κανόνων.

Η διάκριση αυτή είναι σημαντική γιατί ανοίγει το θέμα της αντίληψης της κοινωνίας επί των θεμάτων της διαφθοράς, συνεπώς και της αύξησης των προσπαθειών για την αύξηση της κοινωνικής ευαισθητοποίησης έναντι της διαφθοράς.

---

²¹ Βλ. σχετικά Στίγγα, ό.π., 49.

3. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

3.1. Εισαγωγικά

Έχοντας πλέον σκιαγραφήσει κάποιες βασικές έννοιες σχετικές με την διαφθορά, είναι μία καλή ευκαιρία να παρουσιαστούν κάποιες αρχικές πτυχές σχετικά με την κατάσταση στην Ελλάδα. Επειδή το θέμα είναι πολύ εκτεταμένο κρίθηκε χρήσιμη η προσέγγιση του μέσω της τρέχουσας πρακτικής, με την επιφύλαξη της προσθήκης του νεότερου υλικού δια της χρήσης εκθέσεων της ελληνικής (αλλά και της ευρωπαϊκής) διοικητικής πρακτικής και πολιτικής.

3.2. Υφιστάμενη κατάσταση

1) Στην Έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014 κατά της διαφθοράς²² αναφέρεται ότι:

«Στο ειδικό Ευρωβαρόμετρο του 2013 για τη διαφθορά, 99% των Ελλήνων ερωτηθέντων θεωρούν ότι η διαφθορά αποτελεί διαδεδομένο πρόβλημα στη χώρα τους (μέσος όρος ΕΕ: 76%), ενώ 63% πιστεύουν ότι επηρεάζει την καθημερινή τους ζωή (μέσος όρος ΕΕ: 26%) και 80% ότι η ευνοιοκρατία και η διαφθορά παρεμποδίζουν τον ανταγωνισμό των επιχειρήσεων στην Ελλάδα (μέσος όρος ΕΕ: 69%). Σύμφωνα με το 95% των Ελλήνων ερωτηθέντων, υπάρχει διαφθορά σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (μέσος όρος ΕΕ: 77%). [...] 7% των Ελλήνων ερωτηθέντων στην έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2013, παραδέχτηκαν ότι κατά τους προηγούμενους 12 μήνες τους ζητήθηκε ρητά ή έμμεσα να καταβάλλουν χρηματικό δώρο και υπηρεσίες (μέσος όρος ΕΕ: 4%)».

Επισημαίνεται ότι η έκθεση για την καταπολέμηση της διαφθοράς της ΕΕ που εκδόθηκε στις αρχές του 2014 σημειώνει ότι παρά τις μεταρρυθμίσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη με στόχο την πρόληψη και την αντιμετώπιση της διαφθοράς σε διάφορους σημαντικούς τομείς, πολλά απομένουν να υλοποιηθούν. Στην έκδοση πραγματοποιείται πραγματοποιεί ανάλυση μέσω μιας οριζόντιας προσέγγισης που βασίζεται σε πολλά σχόλια και έρευνες σχετικές με τη διαφθορά, και στους τομείς που επηρεάζονται από αυτήν, στο πλαίσιο των διεθνών και εθνικών δεσμεύσεων που η Ελλάδα έχει συνάψει τα τελευταία χρόνια.

---

²² Βλ. σχετικά το Παράρτημα για την Ελλάδα της Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την διαφθορά, Βρυξέλλες, 3.2.2014 COM(2014) 38 final - ANNEX 8, (προσπελάσιμη και στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/whatwe-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruptionreport/docs/2014_acr_greece_chapter_el.pdf), σελ. 3.

Στην έκθεση σημειώνεται ακόμη μεταξύ άλλων ότι το πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς παραμένει πολύπλοκο και δεν έχει ακόμη αποδώσει βιώσιμα αποτελέσματα, επισημαίνεται, όμως κάποια πρόοδος ως προς τη δίωξη των σημαντικού ενδιαφέροντος υποθέσεων διαφθοράς. Ζητείται η ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου και γίνεται έκκληση ώστε οι πελατειακές σχέσεις και η ευνοιοκρατία στην δημόσια διοίκηση απαιτούν μια πιο σθεναρή αντίδραση. Ζητήματα παραμένουν όσον αφορά τις συγκρούσεις συμφερόντων και τη δημοσιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων που αφορούν πολιτικούς και η αποτελεσματική εφαρμογή των διασφαλίσεων της διαφθοράς στις δημόσιες συμβάσεις. Επισημαίνεται έντονα η απουσία ειδικής νομοθεσίας για την προστασία των πληροφοριοδοτών είτε στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα, η δε Η αποφασιστικότητα της πολιτικής ηγεσίας να παραμείνει μακριά από τη διαφθορά μπορεί να μετρηθεί μόνο με την εφαρμογή και τον αντίκτυπο των πολιτικών που είναι σήμερα υπό σύσταση».

Ως γενικό συμπέρασμα αναφέρεται ότι έχουν γίνει βήματα προς μια σφαιρική

στρατηγική προσέγγιση της καταπολέμησης της διαφθοράς, έχουν χαραχθεί ή αναπτύσσονται τομεακές στρατηγικές σε ορισμένους ευαίσθητους τομείς, ωστόσο το πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς παραμένει πολύπλοκο και δεν έχει ακόμη αποδώσει βιώσιμα αποτελέσματα. Επισημαίνεται ακόμη ότι πρόοδος έχει σημειωθεί στην εκδίκαση υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου, ωστόσο οι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω, ενώ απαιτείται μια πιο σθεναρή απάντηση στις πελατειακές σχέσεις και την ευνοιοκρατία στη δημόσια διοίκηση. Εξακολουθούν να υφίστανται ζητήματα σχετικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων και τη δημοσιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των πολιτικών, καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή των διασφαλίσεων από τη διαφθορά στις δημόσιες συμβάσεις. Αξίζει να σημειωθεί, όμως, η πολύ ευνοϊκή αντιμετώπιση του προγράμματος «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» ως ισχυρού μέσου καταπολέμησης της διαφθοράς²³. Περαιτέρω, όμως, ως πρόσφατη εξέλιξη θα πρέπει να σημειωθεί η σημαντική άνοδος της χώρας στην διεθνή κατάταξη της διεθνούς οργάνωσης «Διεθνής Διαφάνεια» στην τελευταία κατάταξη του έτους 2015²⁴. Εδώ παρατίθεται ένας

²³ Βλ. το ως άνω παράρτημα, σελ. 6.

²⁴ Βλ. ενδεικτικά το από 27-1-2016 δημοσίευμα του ιστοτόπου fortunegreece.com με τίτλο «μειώνεται η διαφθορά στην Ελλάδα» (<http://www.fortunegreece.com/article/diethnis-diafania-mionete-i-diafthora-stin-ellada/>).

χαρακτηριστικός πίνακας, προκειμένου, που δείχνει την πρόοδο της χώρας στους δείκτες της διεθνούς διαφάνειας.

ΕΤΟΣ	2012	2013	2014	2015
ΘΕΣΗ	36	40	43	46

3.3. Δυσλειτουργίες του Δημόσιου τομέα

Σύμφωνα με το κείμενο της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και την

Καταπολέμηση της Διαφθοράς «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ»²⁵, τα αίτια της διαφθοράς, είναι τα ακόλουθα:

- 1) Έλλειψη κατάλληλων μηχανισμών για τον αποτελεσματικό έλεγχο του Δημόσιου τομέα, οι οποίοι σήμερα, όπου υπάρχουν, είναι διάσπαρτοι σε υπηρεσίες διαφόρων υπουργείων.
- 2) Αόριστες ή επάλληλες αρμοδιότητες των υπηρεσιών ελέγχου,
- 3) Βραδύτητα των ελέγχων, ανεπάρκεια, αοριστία ή ετεροχρονισμένη έκδοση των πορισμάτων, εκθέσεων κ.λπ. και έλλειψη ευθύνης.
- 4) Πολιτικά κατευθυνόμενη λήψη αποφάσεων.
- 5) Έλλειψη διαφάνειας στην παροχή πληροφόρησης με πρόσχημα την προστασία των προσωπικών δεδομένων.
- 6) Βραδύτητα στην απονομή της δικαιοσύνης και ανορθολογικότητα του νομικού πλαισίου κατά της διαφθοράς
- 7) Αδυναμία των Δικαστηρίων να επιβάλουν τον νόμο κυρίως στα οικονομικά εγκλήματα και στα εγκλήματα διαφθοράς
- 8) Υπερσυγκέντρωση εξουσιών στην κορυφή.

²⁵ Βλ. «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ». Εθνικό σχέδιο κατά τη διαφθοράς, που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2013, από την ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ του Υπουργείου δικαιοσύνης, σελίδα 37.

9) Ασυμμετρία αρμοδιοτήτων και πόρων

Αντίστοιχες είναι οι σκέψεις της έκθεσης του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης του έτους 2014²⁶, όπου εκτίθενται σημαντικοί αρνητικοί παράγοντες, οι οποίοι είναι ακόμη πιο προσαρμοσμένοι στην διοικητική και δικαστηριακή πραγματικότητα.

3.4. Η αντιμετώπιση της διαφθοράς του ιδιωτικού τομέα

Ήδη στο σχέδιο διαφάνεια καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να αντιμετωπιστεί η διαφθορά στον ιδιωτικό τομέα. Χαρακτηριστική είναι η αναφορά κατά την οποία: «Διαφθορά εκδηλώνεται και στον ιδιωτικό τομέα. Πρόκειται περί συναλλαγής ατόμων μεταξύ ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Υπάλληλοι μιας επιχείρησης συνεργάζονται με τον ανταγωνιστή και παρέχουν πληροφορίες, εμπορικά και βιομηχανικά απόρρητα προσποριζόμενοι μεγάλα οικονομικά οφέλη και εξασφαλίζουν καλύτερες επαγγελματικές προοπτικές».

Γι' αυτό τον λόγο τονίζει ότι η έμφαση ως προς την καταπολέμηση της διαφθοράς πρέπει να είναι η ίδια είτε πρόκειται για φυσικό είτε για νομικό πρόσωπο, είτε στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα²⁷. Περαιτέρω, αναγκαία είναι η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην ευαισθητοποίηση του κοινού.

3.5. Τομείς ευάλωτοι στην διαφθορά

3.5.1. Οι ευάλωτοι τομείς κατά την Ευρωπαϊκή Ένωση

Το ζήτημα του εντοπισμού τομέων που είναι ευάλωτοι στην διαφθορά αποτελεί ένα ορθολογικό αίτημα. Για τον λόγο αυτό, η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Διαφθορά²⁸ εντοπίζει, κατόπιν αξιολόγησης αναφορών από τα κράτη-μέλη, τους εξής τομείς:

- 1) Διαφθορά μικρής κλίμακας²⁹.
- 2) Κίνδυνοι διαφθοράς σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

---

²⁶ Βλ. σελ. 7

²⁷ Βλ. «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ», ό.π., 40, με περαιτέρω παραδείγματα.

²⁸ COM(2014) 38, σελ. 19-22.

²⁹ COM(2014) 38, σελ. 19. Κατ' αυτόν τον τρόπο προκύπτει η πρακτική σημασία της τυπολογίας μικρής/μεγάλης διαφθοράς. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η έμφαση στον τομέα της υγείας.

3) Επιλεγμένοι ευάλωτοι τομείς

Εδώ η έμφαση δίνεται ιδίως στις κατασκευές, στην υγεία, στην φορολογική διοίκηση και στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων (που θεωρείται ιδιαίτερα ευάλωτος στη διαφθορά).

4) Η ακεραιότητα και η διαφάνεια του χρηματοπιστωτικού τομέα.

5) Η δωροδοκία αλλοδαπών.

6) Οι κρατικές επιχειρήσεις, και τέλος

7) Οι σχέσεις της διαφθοράς με το οργανωμένο έγκλημα

3.5.2. Προσδιορισμός των ευάλωτων τομέων κατά το σχέδιο διαφάνεια και τον εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό κατά της διαφθοράς.

Σύμφωνα με το κείμενο της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και την

Καταπολέμηση της Διαφθοράς «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ»³⁰, η οποία θα αναπτυχθεί περαιτέρω στη συνέχεια της παρουσίασης:

«οι μελέτες δείχνουν ότι οι τομείς στους οποίους επικεντρώνεται κυρίως η κακοδιοίκηση και η διαφθορά στην Ελλάδα είναι της Υγείας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Πολεοδομίας, των Εφοριών, καθώς και στον χωρίς ελέγχους χώρο των μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Είναι τομείς στους οποίους έρχεται σε άμεση επαφή η διοίκηση με τον πολίτη. Η διοίκηση στους τομείς αυτούς έχει αυξημένες οικονομικές δυνατότητες, ικανές να οδηγήσουν στη διαφθορά και τη διοίκηση και τον πολίτη».

Σημειώνεται ότι ο Στόχος του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου κατά της Διαφθοράς, ο οποίος συνδέεται και με εκπαιδευτικές δράσεις είναι ο στόχος 14, σύμφωνα με τον οποίο προβλέπονται τα ακόλουθα:

Στόχος 14: «1) Εξέταση των ιδιαίτερων αναγκών των τομέων υψηλού κινδύνου στην εκδήλωση φαινομένων διαφθοράς, όπως η φορολογική διοίκηση, οι υπηρεσίες υγείας, τα δημόσια έργα, αμυντικές προμήθειες και συμβάσεις, κρατικά και τοπικής αυτοδιοίκησης δάνεια επιχειρηματικών επενδύσεων.

---

³⁰ Ο.π., σελ. 37

- 2) Καθιέρωση κανόνων και αρχών επί των οποίων τα διοικητικά ή θεσμικά όργανα θα πρέπει να βασίσουν τις προσπάθειές τους για την ενίσχυση καταπολέμησης της διαφθοράς αναφορικά με τις δραστηριότητές τους,
- 3) Ανάπτυξη ξεκάθαρης στρατηγική αξιολόγησης κινδύνου για τον εντοπισμό αλλά και για την συνεχή επικαιροποίηση των τομέων υψηλού κινδύνου,
- 4) Εφαρμογή των συγκεκριμένων τομεακών στρατηγικών από τα αρμόδια Υπουργεία με βάση τις εκτιμήσεις κινδύνου».

Όπως είναι προφανές, η ανάλυση των παραπάνω θα γίνει στα επιμέρους πεδία.

3.5.3. Ιδιαίτερος ευάλωτοι τομείς κατά την έκθεση του ΓΕΔΔ

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του ΓΕΔΔ έτους 201431, η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί έναν ιδιαίτερα προβληματικό τομέα εμφάνισης έντονων κρουσμάτων διαφθοράς, ενώ οι τομείς στους οποίους επικεντρώνεται η κακοδιοίκηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι κυρίως οι πολεοδομίες, το περιβάλλον, οι μεταφορές, τα δημοτικά έργα, οι άδειες καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος. Περαιτέρω εξίσου προβληματικός είναι ο τομέας της Υγείας, ως προς την παροχή των υπηρεσιών υγείας αλλά κυρίως το τμήμα της διαχείρισης των νοσοκομείων ως προς την προμήθεια υγειονομικού υλικού.

3.6. Ενημέρωση του κοινού για τις αρνητικές επιπτώσεις της διαφθοράς

Αναπόσπαστο μέρος της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Διαφθοράς «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ», ιδίως όσον αφορά την πρόληψη της διαφθοράς, είναι η ανάπτυξη ενός ευρύτατου επικοινωνιακού προγράμματος, με κύριους στόχους την ενημέρωση του κοινού για τις αρνητικές επιπτώσεις της διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα (οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό, ηθικό), την ενημέρωση του κοινού για τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να προληφθεί και να καταπολεμηθεί το φαινόμενο της διαφθοράς, την ευαισθητοποίηση των πολιτών, την κινητοποίησή τους στον αγώνα κατά της διαφθοράς και την παρότρυνσή τους να προβαίνουν σε καταγγελίες (εφόσον αυτές είναι σοβαρές και τεκμηριωμένες) και να απαιτούν λογοδοσία και ενημέρωση. Σημειώνεται ότι, ο Στόχος του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου κατά της Διαφθοράς, ο οποίος συνδέεται με

---

³¹ Βλ. τον ακόλουθο σύνδεσμο: https://www.gedd.gr/article_data/Linked_files/125/EkthesiGEDD2014.pdf

εκπαιδευτικές δράσεις είναι ο στόχος 18 σύμφωνα με τον οποίο προβλέπονται τα ακόλουθα:

«1) Ανάπτυξη ενός προγράμματος κατάρτισης που θα υποστηρίζει τον μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

2) Εκπαίδευση του προσωπικού όσον αφορά τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και το Γραφείο του Γενικού Επιτρόπου του Κράτους, τα σώματα επιθεώρησης και ελέγχου, το ΣΔΟΕ, την Οικονομική Αστυνομία, τους Οικονομικούς Εισαγγελείς, την Αρχή για το Ξέπλυμα και όλους τους αρμόδιους φορείς σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς. Επίσης θα πρέπει να συμπεριληφθεί στο στρατηγικό σχεδιασμό και η κατάρτιση των δικαστών».

Ο εν λόγω στόχος συνδέεται με τις εξής ενέργειες και το σχετικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης:

«1) Ανάπτυξη ενός κοινού προγράμματος κατάρτισης των φορέων που εμπλέκονται στην καταπολέμηση της διαφθοράς». (έναρξη υλοποίησης 1.9.2015 - λήξη υλοποίησης 30.9.2015)

«2) Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα απαρτίζεται από τρία επίπεδα. Στο πρώτο στάδιο επιδιώκεται η διερεύνηση των ικανοτήτων των εκπαιδευόμενων ερευνητών. Στο δεύτερο επίπεδο περιλαμβάνεται η σε βάθος κατάρτιση που απευθύνεται σε συγκεκριμένες ομάδες ελεγκτών και περιλαμβάνει συγκεκριμένα θέματα, μεθόδους και τεχνικές οι οποίες είναι διαφορετικές για κάθε οργανισμό. Το τρίτο επίπεδο αφορά την εκπαίδευση σε πραγματικές συνθήκες εργασίας για μια ορισμένη ομάδα επαγγελματιών πάνω σε συγκεκριμένες υποθέσεις και σε τρέχουσες έρευνες» (έναρξη υλοποίησης 1.1.2016 - λήξη υλοποίησης 30.06.2017).

«3) Ένα ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης σχετικά με τα διαρθρωτικά ταμεία θα πρέπει να απευθύνεται στους δικαστές ή τους εισαγγελείς, το οποίο όμως θα λαμβάνει σοβαρά υπόψη του τις ιδιαιτερότητες του θεσμού της Δικαιοσύνης». (έναρξη υλοποίησης 1.1.2016 - λήξη υλοποίησης 30.06.2017).

3.7. Συλλογή στατιστικών στοιχείων.

3.7.1. Υφιστάμενη νομοθεσία – η αρμοδιότητα του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν.3200/05, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν.3491/06, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών και ο γραμματέας του δικαστηρίου ή του δικαστικού συμβουλίου υποχρεούνται να ανακοινώνουν στον ΓΕΔΔ, ο μὲν πρώτος την ποινική δίωξη που ασκείται με κάθε μορφή συμμετοχής κατά υπαλλήλου, λειτουργού ή οργάνου των φορέων της παρ. 2α του άρθρου 1 του ν.3074/2002 για εγκλήματα περί την υπηρεσία (άρθρα 235-263Α ΠΚ), περί τα υπομνήματα (άρθρα 216, 217, 218, 220, 222 ΠΚ), κατά της ιδιοκτησίας (άρθρα 372, 375, 381, 382 ΠΚ) και κατά περιουσιακών δικαιωμάτων (άρθρα 386, 386Α, 389, 390, 394 ΠΚ) που στρέφονται κατά του Δημοσίου και των ως άνω φορέων, ο δε δεύτερος τα παραπεμπτικά ή απαλλακτικά βουλεύματα, σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας, καθώς και τις εκδιδόμενες, επίσης σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας, καταδικαστικές ή αθωωτικές αποφάσεις κατά των ως άνω προσώπων και για τις αξιόποινες αυτές πράξεις.

Επίσης ο ΓΕΔΔ έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το Δημόσιο, νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομίας ή από τους φορείς της προηγούμενης παραγράφου με υποχρέωση συμμόρφωσης των τελευταίων:

Με τις διατάξεις αυτές καθίσταται δυνατή η ενημέρωση του ΓΕΔΔ για τις ποινικές δίωξεις, που ασκούνται από τους αρμόδιους εισαγγελείς κατά υπαλλήλων, οργάνων ή λειτουργών του δημόσιου τομέα, καθώς και για τα παραπεμπτικά βουλεύματα και τις καταδικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται προκειμένου να υπάρξει συνολική εικόνα της παραβατικότητας αυτών. Επιπροσθέτως, παρέχεται στον ΓΕΔΔ η δυνατότητα παρέμβασης ως προς την έναρξη ή επίσπευση της πειθαρχικής διαδικασίας, τη λήψη διοικητικών μέτρων και την παράσταση πολιτικής αγωγής³². Επιπλέον πρέπει να τονιστεί ότι ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης έχει αρχίσει να συνεργάζεται πιο άμεσα με το Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.), ώστε το τελευταίο να παρακολουθεί την παρακολούθηση των πειθαρχικών διαδικασιών στους φορείς αρμοδιότητάς του. Για τη

³² Σημειώνεται ότι με εγκύκλιό του ο τότε Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννης Τέντες αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα ταχείας δικαστικής διερεύνησης των υποθέσεων που αφορούν σε υπαλλήλους, όργανα ή λειτουργούς του δημόσιου τομέα, καθώς και στην έγκαιρη κοινοποίηση των ποινικών δίωξεων, των βουλευμάτων και των δικαστικών αποφάσεων στο Γραφείο του ΓΕΔΔ.

διευκόλυνση της ως άνω διαδικασίας το Γραφείο Ανάπτυξης Εφαρμογών Πληροφορικής του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. εκπόνησε και έθεσε στη διάθεση των υπηρεσιών κατά το τελευταίο τετράμηνο του έτους 2014, κατόπιν συνεργασίας με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ένα πληροφοριακό σύστημα στο οποίο εξουσιοδοτημένοι υπάλληλοι των υπηρεσιών καταχωρίζουν στοιχεία για τις περιπτώσεις εκκίνησης της πειθαρχικής διαδικασίας, έκδοσης πειθαρχικής απόφασης ή άσκησης ποινικής δίωξης σε βάρος υπαλλήλων. Τον Ιανουάριο του 2016, ο Ειδικός Γραμματέας του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. απέστειλε εγκύκλιο σε όλους τους φορείς αρμοδιότητάς του, προκειμένου αυτοί να προβούν σε συγκεκριμένες ενέργειες, με στόχο την αποτελεσματικότερη καταχώριση δεδομένων προόδου υποθέσεων ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων.

3.7.2. Πρόσφατες εξελίξεις υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς.

Την παρούσα χρονική στιγμή, η Γενική Γραμματεία για την καταπολέμηση της Διαφθοράς βρίσκεται στη διαδικασία της συλλογής πληροφοριών και στατιστικών δεδομένων από διάφορους φορείς της κυβέρνησης, δηλαδή την Εισαγγελία Διαφθοράς, την Οικονομική Αστυνομία, την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της Αστυνομίας, την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης, καθώς και άλλα όργανα ελέγχου και ανακριτικές αρχές, με στόχο την ποσοτική και ποιοτική αξιολόγηση των υποθέσεων που αφορούν τη διαφθορά.

4. ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

4.1. Γενικά – η χρησιμότητα του διεθνούς πλαισίου

Όποιος έχει εικόνα της ελληνικής πραγματικότητας, αλλά και όσων παρουσιάστηκαν ως τώρα, δεν μπορεί παρά να αισθάνεται ευάλωτος έναντι του φαινομένου της διαφθοράς. Δυσκολίες ορισμού, δυσκολίες εντοπισμού, δυσκολίες καταπολέμησης, δυσκολίες σημείων αφετηρίας. Αυτό είναι και το κρισιμότερο ίσως. Εάν το θέμα αντιμετωπιστεί ως χαοτικό, η αντιμετώπισή του καθίσταται απλώς αδύνατη. Προς μία κατεύθυνση αισιοδοξίας προτείνεται η υπενθύμιση του γεμάτου αυτοπεποίθηση γνωμικού του Αρχιμήδη: «Δος μοι πα στω και ταν γαν κινάσω». Και το μόνο σημείο που είναι κάπως σταθερό και μπορεί να αποτελέσει σημείο αναφοράς για όποιον ενδιαφέρεται για την διαφθορά είναι οι διεθνείς συμβάσεις κατά της διαφθοράς³³. Χωρίς αυτές, δεν υπάρχουν διεθνή εργαλεία, δεν έχει σταθερό σημείο η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτε δυνατότητα αξιολόγησης της πρακτικής της χώρας έναντι αυτών του εξωτερικού. Όλα αυτά δεν σημαίνουν ότι οι συμβάσεις αυτές είναι πολιτικά ουδέτερες ή ότι είναι συνολικά αποτελεσματικές, αφού υπάρχουν πρακτικές, με τις οποίες μπορούν να καλύπτονται επιφανειακά οι απαιτήσεις που θέτουν χωρίς να υπάρχει κατ' ουσία εφαρμογή των δεσμεύσεών τους. Παρ' όλα αυτά δεν μπορεί να παροραθεί ότι η εφαρμογή των Συμβάσεων κατά της διαφθοράς παρακολουθούνται από όλες τις χώρες της γης, ενώ το πλαίσιο του ΟΗΕ έχει και αναφορές ενάντια στην διασπάθιση του παγκοσμίου πλούτου, που θέτουν τα ζητήματα στην ουσία τους. Εν τέλει η σωστή πολιτική κατά της διαφθοράς υπό δημοκρατικό έλεγχο συνιστά μεγάλο εφόδιο για μία σύγχρονη δημοκρατία.

4.2. Οι βασικές διεθνείς συμβάσεις κατά της διαφθοράς–συνοπτική αναφορά

4.2.1. Η Σύμβαση του ΟΟΣΑ

Το πρώτο διεθνές κείμενο που υπογράφηκε ήταν η Σύμβαση του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 2656/199834. Η στόχευση μεν της σύμβασης είναι περιορισμένη, αφού δεν αποσκοπεί τόσο στην προστασία της ακεραιότητας των δημοσίων υπηρεσιών, αλλά στην

³³ Για το θέμα των εν λόγω συμβάσεων βλ. ενδ. Καϊάφα-Γκμπάντι, ΠοινΧρ Ξ/3, Ι. Ανδρουλάκη. Εισήγηση στο 6ο συνέδριο της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, 98 επ.

³⁴ Βλ. Χατζηκώστα, εν Καϊάφα-Γκμπάντι (επιστ. επιμ.), «Οικονομικό έγκλημα & διαφθορά στο δημόσιο τομέα», τ. 1 (2014) 679.

προστασία του διεθνούς ανταγωνισμού, εν τούτοις πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό κείμενο αναφορικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς στην χώρα, λαμβανομένων υπ' όψιν των αυστηρών μεν, ιδιαιτέρως σημαντικών δε συστάσεων που τίθενται από τον ως διεθνή οργανισμό κατά τις διαδικασίες αξιολόγησης της χώρας³⁵.

4.2.2. Οι Συμβάσεις Ποινικού Δικαίου και Αστικού Δικαίου για την Διαφθορά.

Οι εν λόγω διεθνείς συμβάσεις κυρώθηκαν από την Ελλάδα η μεν πρώτη καθυστερημένα (με τον ν. 3560/2007), η δε δεύτερη το 2001 (με τον ν. 2957/2001). Το πλέγμα τους είναι αρκετά πιο αναλυτικό, ενώ πολύ μεγάλη σημασία έχει (εν όψει των προβλέψεων της υποπαρ. 5.3 της παρ. Γ του άρ. 3 του Ν. 4336/2015) η στα πλαίσια και υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης λειτουργία της Ομάδας Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO), η οποία λειτουργεί με μεθοδικότητα, έχοντας σύστημα αξιολόγησης της συμμόρφωσης των Κρατών-Μελών στις διατάξεις των συμβάσεων. Οι συστάσεις δε της GRECO συχνότατα γίνονται αφορμές για τροποποιήσεις της νομοθεσίας.

4.2.3. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κυρώθηκε με τον ν. 3666/2008. Τα σημαντικά στο παρόν πλαίσιο στοιχεία είναι ότι πρόκειται για πολύ πληρέστερο σύστημα καταπολέμησης της διαφθοράς, με ρυθμίσεις που μπορούν να παρέχουν σπουδαία εργαλεία στην καταπολέμησης της διαφθοράς, όπως είναι οι διατάξεις για την ανάκτηση περιουσίας που αποκτήθηκαν με εγκληματικές ενέργειες (μέρος V της σύμβασης, αρ. 51 επ.). Σημαντικό στοιχείο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών είναι το ότι σε αυτήν έχει προσχωρήσει (ως νομική οντότητα) η Ευρωπαϊκή Ένωση, συνεπώς αποτελεί το εργαλείο που χρησιμοποιούν τα όργανά της για της προσέγγιση του θέματος της διαφθοράς.

4.2.4. Λοιπά διεθνή όργανα καταπολέμησης της διαφθοράς.

Εκτός από τα παραπάνω διεθνή εργαλεία, πολλοί είναι οι οργανισμοί και τα διεθνής εμβέλειας όργανα που λειτουργούν για την καταπολέμησης της διαφθοράς. Αξιοσημείωτη είναι λ.χ. η παρουσία της FATF (με έμφαση βέβαια στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) ή της Παγκόσμιας Τράπεζας. Σημαντική είναι

---

³⁵ Πρόσβαση σε αυτές τις αξιολογήσεις υπάρχει μέσω της ιστοσελίδας <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/greece-oecdantibriberyconvention.htm>.

και η δράση της διεθνούς διαφάνειας, ως Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης, οι μετρήσεις της οποίας αποτελούν «το βαρόμετρο» της διαφθοράς στον κόσμο, με αξιολογήσεις πάνω από 160 χώρες.

5. ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

5.1. Γενικά

Ακριβώς πάνω στις «ράγες» που θέτουν τα ως άνω διεθνή εργαλεία που προκύπτουν από το διεθνές περιβάλλον, κινούνται (ή έστω, φιλοδοξούν να κινηθούν) οι πρόσφατες εξελίξεις στην Ελλάδα. Η βασική εξέλιξη που υπάρχουν είναι α) η ίδρυση της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς (με τον ν. 4320/2015) ως του φορέα που διαδέχτηκε τον Εθνικό Συντονιστή κατά της Διαφθοράς, και β) η δημοσίευση και η έναρξη εφαρμογής του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς.

5.2. Η Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς

5.2.1. Αποστολή – νομικό πλαίσιο

Η Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς αποτελεί μία σαφή ένδειξη της βούλησης της ελληνικής κυβέρνησης για μια ισχυρή και αξιόπιστη ΓΕΓΚΑΔ, με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Α) Η ΓΕΓΚΑΔ συνιστά μια πλήρως ανεξάρτητη αρχή, όπως επιβάλλουν η ευρωπαϊκή και διεθνής νομοθεσία και βέλτιστες πρακτικές.

Β) Η ΓΕΓΚΑΔ έχει το στόχο να αποτελέσει μια πιο λειτουργική υπηρεσία, καθώς τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της ΓΕΓΚΑΔ, υπερβαίνουν αυτές του πρώην Εθνικού Συντονιστή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, με την έννοια ότι ο Αναπληρωτής Υπουργός Δικαιοσύνης έχει περισσότερες εξουσίες για την άρση των συγκρούσεων, την επίλυση ζητημάτων επικάλυψων αρμοδιοτήτων και την ενίσχυση του συντονισμού των ελεγκτικών σωμάτων και των ανακριτικών αρχών.

Προς επίρρωση των ανωτέρω:

ι) Μία από τις κύριες αρμοδιότητες της ΓΕΓΚΑΔ είναι να διασφαλίσει τον συντονισμό των ελεγκτικών σωμάτων και την αποτελεσματικότητα των ενεργειών τους, όπως αυτές καταδεικνύονται από το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο.

ii) Σύμφωνα με το άρθρο 8 του νόμου 4320/2015, όπως έχει τροποποιηθεί, όλες οι αρμοδιότητες, υπηρεσίες και δομές :

α. Του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.),

β. Του Σώματος Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (Σ.Ε.Δ.Ε.), μεταφέρθηκαν στη ΓΕΓΚΑΔ.

Στο πλαίσιο αυτό, ένας νέος νόμος την παρούσα χρονική στιγμή βρίσκεται υπό επεξεργασία σχέδιο νόμου, σύμφωνα με το οποίο τέσσερις (4) από τα πιο σημαντικά σώματα διοικητικού ελέγχου και επιθεώρησης (Το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων, καθώς και το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας και το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων), θα συγχωνευθούν με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους.

iii) Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου 4320/2015, η ΓΕΓΚΑΔ αναπτύσσει προγράμματα συντονισμένης δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής. Υπό αυτή την έννοια, ο Αναπληρωτής Υπουργός Δικαιοσύνης, προκειμένου να αντιμετωπίσει το λαθρεμπόριο, έχει ήδη οργανώσει μικτά κλιμάκια διεξαγωγής ελέγχων, τα οποία επανδρώνονται από κοινές ομάδες αξιωματικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου και ελέγχου, και δρουν αποτελεσματικά ήδη από την άνοιξη του 2015.

iv) Οι σύνδεσμοι, οι οποίοι λειτουργούν υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της διαφθοράς είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικοί στην άρση των συγκρούσεων, την επίλυση ζητημάτων επικάλυψης αρμοδιοτήτων και την ενίσχυση του συντονισμού των ελεγκτικών σωμάτων. Επιπλέον, με βάση τις προτάσεις τους, μπορούν να αναληφθούν οι απαραίτητες νομοθετικές πρωτοβουλίες.

5.2.2. Κύριες αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς.

Όσον αφορά τις αρμοδιότητες της εν γένει, πρέπει να σημειωθεί ότι η ΓΕΓΚΑΔ σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει τις αρμοδιότητες της και συγκεκριμένα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 7 του Ν.4320/2015, ως ισχύει:

α. αναλαμβάνει τις αναγκαίες πρωτοβουλίες και ενέργειες για τη διασφάλιση της συνεκτικότητας και της αποτελεσματικότητας της εθνικής στρατηγικής, με ιδιαίτερη έμφαση στο συντονισμό των ελεγκτικών σωμάτων και της αποτελεσματικότητας των ενεργειών τους, και παρέχει σχετικές οδηγίες και συστάσεις.

β. ορίζεται ως η αρμόδια αρχή για τον συντονισμό της καταπολέμησης της απάτης (AFCOS), σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ, ΕΥΡΑΤΟΜ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11η Σεπτεμβρίου του 2013 (ΕΕ L248).

γ. συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς και θεσμικά όργανα και υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων κρατών, για την εκπόνηση, ανάληψη, χρήση, υλοποίηση, προγραμμάτων - στρατηγικών σχεδίων, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την λήψη τεχνικής βοήθειας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης.

δ. αίρει συγκρούσεις και επιλύει ζητήματα επικαλύψεων αρμοδιοτήτων , μεταξύ υπηρεσιών ή φορέων που εμπλέκονται στην καταπολέμηση της διαφθοράς, προτείνοντας τις σχετικές λύσεις για την αποτελεσματική επίλυσή τους.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ιδίου ως άνω νόμου:

«Στη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς μεταφέρονται, με τις αρμοδιότητες, υπηρεσίες και δομές τους: α. Το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.). β. Το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (Σ.Ε.Δ.Ε.)».

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 9 του ιδίου ως άνω νόμου:

«Στη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς λειτουργούν τα εξής γραφεία: α) Γραφείο συντονισμού δράσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), β) Γραφείο συντονισμού δράσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας, γ) Γραφείο συντονισμού δράσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου των Υπουργείων, και δ) Γραφείο συντονισμού δράσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού του Σ.Ε.Υ.Υ.Π.».

Κλείνοντας την παρούσα συνοπτική αναφορά, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ιδίου ως άνω νόμου: «Η Γενική Γραμματεία εκπονεί προγράμματα συντονισμένης δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής. Τα προγράμματα αυτά τα απευθύνει στους κατά περίπτωση αρμόδιους διοικητικούς φορείς, οι οποίοι, κατά την εκτέλεσή τους, έχουν την υποχρέωση να συντονίζουν τις ενέργειές τους για την υλοποίηση της παραπάνω στρατηγικής».

5.3. Το εθνικό στρατηγικό σχέδιο κατά της διαφθοράς

5.3.1. Σύντομο ιστορικό

Τον Μάρτιο του 2013, η Ελλάδα υιοθέτησε το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο κατά της Διαφθοράς, με την ονομασία: «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ - ΕΝΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ», που εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η στρατηγική αυτή περιελάμβανε, εν γένει, τις δράσεις που προσδιορίζονταν στον Οδικό Χάρτη του 2012.

Τον Μάρτιο του 2015 συστήθηκε η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, η οποία όπως προκύπτει και από την ανωτέρω αναφερόμενη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 του Ν. 4320/2015 υιοθέτησε την υλοποίηση του εν λόγω στρατηγικού σχεδίου. Το εν λόγω Στρατηγικό Σχέδιο επικαιροποιήθηκε και έχει αναρτηθεί ήδη από το Σεπτέμβριο του 2015 στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας μας (www.gsac.gov.gr). Περιλαμβάνει συγκεκριμένους στόχους, ενέργειες και χρονοδιαγράμματα για την πρόληψη και πάταξη της διαφθοράς σε επίπεδο χώρας και αποτελεί την εφαρμοζόμενη εθνική στρατηγική καταπολέμησης της Διαφθοράς.

5.3.2. Συνοπτική καταγραφή των στόχων και των δράσεων του αναθεωρημένου εθνικού στρατηγικού σχεδίου κατά της διαφθοράς.

Οι βασικοί άξονες (στρατηγικές επιδιώξεις) της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, όπως αποτυπώνονται στο σχετικό Σχέδιο Δράσης, όπως επισυνάπτεται στο Εθνικό Σχέδιο κατά της Διαφθοράς «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ», είναι οι ακόλουθοι έντεκα (11):

5.3.2.1. Αρμοδιότητες Αναπληρωτή Υπουργού Δικαιοσύνης, Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς

Ο πρώτος βασικός άξονας περιλαμβάνει πρωτοβουλίες για :

- α. τον συντονισμό των προσπαθειών για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε εθνικό επίπεδο και σύσταση και έναρξη λειτουργίας της δομής διακυβέρνησης, με στόχο τον συντονισμό των αρχών για την καταπολέμηση της διαφθοράς
- β. την παρακολούθηση όλων των ελέγχων κατά της διαφθοράς καθώς και της

συναφούς νομοθεσίας

γ. τη δημιουργία μέτρων για την διασφάλιση της διαφάνειας στις δημόσιες δαπάνες, τις δημόσιες συμβάσεις και τη δημοσιονομική διαδικασία.

δ. την ενίσχυση των δυνατοτήτων και πόρων των αρχών επιβολής νόμου με σκοπό τον έλεγχο και την δίωξη των οικονομικών αδικημάτων και αδικημάτων διαφθοράς.

5.3.2.2. Υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου "ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ"

Σύμφωνα με αυτόν τον άξονα, η Εθνική Στρατηγική θεωρείται ως μια Πολιτική

Παρακαταθήκη, που επιδιώκει:

α. τη διασφάλιση κυριότητας όλων των ενδιαφερομένων μερών και πολιτική υποστήριξη για την εθνική στρατηγική με την έγκριση του Κοινοβουλίου.

β. την πολιτική υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου "ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ"

γ. την υποβολή εκθέσεων σχετικά με υποθέσεις και δράσεις κατά της διαφθοράς, ώστε να ενημερωθεί η Κυβέρνηση και το Ελληνικό Κοινοβούλιο για τις ενέργειες που έχουν γίνει για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η Ελληνική Κυβέρνηση λαμβάνει υπόψη τις ετήσιες εκθέσεις σχετικά με την υλοποίηση του σχεδίου "ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ".

Επιπλέον, σύμφωνα με τον παρόντα βασικό άξονα, ο Γενικός Γραμματέας έχει το δικαίωμα να προχωρήσει σε:

α. Περιοδική αναθεώρηση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και εναρμόνισής της σύμφωνα με τις διεθνείς συστάσεις που αφορούν την Ελλάδα

β. Παρακολούθηση της συμμόρφωσης της Ελλάδας με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΟΣΑ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς.

γ. Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την κάλυψη των κενών σύμφωνα με τις συστάσεις

δ. Επικαιροποίηση της στρατηγικής σε συνεχή βάση σχετικά με νέα μέτρα και εργαλεία.

5.3.2.3. Προσδιορισμός των τομέων υψηλού κινδύνου

Η Εθνική Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς περιέχει πρωτοβουλίες για:

α. Ενίσχυση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μονάδων εσωτερικού ελέγχου.

β. Ενίσχυση της ακεραιότητας σε όλες τις διαδικασίες στις δημόσιες υπηρεσίες, στις περιφέρειες και στην τοπική αυτοδιοίκηση.

γ. Εξέταση των ιδιαίτερων αναγκών των τομέων υψηλού κινδύνου στην εκδήλωση φαινομένων διαφθοράς, όπως η φορολογική διοίκηση, οι υπηρεσίες υγείας, τα δημόσια έργα, αμυντικές προμήθειες και συμβάσεις, κρατικά και τοπικής αυτοδιοίκησης δάνεια επιχειρηματικών επενδύσεων.

δ. Η ΓΕΓΚΑΔ έχει, επίσης, εξουσιοδοτηθεί να παρέχει ένα ενισχυμένο σύστημα για την ανίχνευση και την παρακολούθηση της δήλωσης των περιουσιακών στοιχείων, τις συγκρούσεις συμφερόντων και τα ασυμβίβαστα από αιρετούς αξιωματούχους, καθώς και για τα μέλη της κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων για εσφαλμένες αναφορές.

5.3.2.4. Εκπαιδευτικές δράσεις

Μεγάλος αριθμός μέτρων του Σχεδίου Δράσης, έχει, κατά κύριο λόγο, χαρακτήρα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Συγκεκριμένα: α. Ενίσχυση της πληροφόρησης του κοινού και του ιδιωτικού τομέα για την ανάληψη δράσεων καταπολέμησης της διαφθοράς.

β. Ενίσχυση της εθνικής συναίνεσης σχετικά με την ακεραιότητα.

γ. Ενίσχυση της ακεραιότητας των νέων. Παρακολούθηση της στάσης του κοινού απέναντι σε θέματα λογοδοσίας και στην παροχή υπηρεσιών.

δ. Ανάπτυξη ενός προγράμματος κατάρτισης που θα υποστηρίζει τον μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

ε. Εκπαίδευση του προσωπικού όσον αφορά τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και το Γραφείο του Γενικού Επιτρόπου του Κράτους, τα σώματα επιθεώρησης και ελέγχου, το ΣΔΟΕ, την Οικονομική Αστυνομία, τους Οικονομικούς Εισαγγελείς, την Αρχή για το Ξέπλυμα και όλους τους αρμόδιους φορείς σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς. Επίσης, συμπεριλαμβάνεται και η κατάρτιση των δικαστών.

5.3.2.5. Παρακολούθηση φορέων διαφθοράς

Η Στρατηγική κατά της Διαφθοράς στοχεύει μεταξύ άλλων και:

α. στην ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς σε τέσσερα επίπεδα λειτουργικότητας. Σε πρώτο επίπεδο ενίσχυση των οργανισμών ελέγχου εντός των υπουργείων, σε δεύτερο επίπεδο διασφάλιση της γενικής

επιθεώρησης των φορέων, σε τρίτη φάση εξασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της δικαιοσύνης και της επιβολής του νόμου και σε τελικό στάδιο οριοθέτηση της Βουλής αναφορικά πάντα με την καταπολέμηση της διαφθοράς.

β. στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και της συμμετοχής των πολιτών. Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ κρατικών και μη κρατικών φορέων. Παρακολούθηση της στάσης των πολιτών σε θέματα λογοδοσίας και παροχής υπηρεσιών

γ. στη βελτίωση των χρονοδιαγραμμάτων απονομής της δικαιοσύνης και ως προς τις υποθέσεις αλλά και ως προς τους χρόνους παραγραφής των αδικημάτων. Αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των διοικητικών ποινών ως ένα μέσο για να μειωθεί ο φόρτος εργασίας των δικαστηρίων.

δ. στη βελτίωση του συντονισμού των ερευνών σε τομείς υψηλού κινδύνου, όπως φορολογική διοίκηση, υγεία και πολεοδομία.

5.3.2.6. Διατήρηση και διαχείριση δράσεων κατά της διαφθοράς

Όσον αφορά τη διαχείριση της διαφθοράς, το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει μια σειρά από μέτρα, που κρίνονται αναγκαία για την:

α. Ενεργή συνεργασία μεταξύ της νεοδιορισθείσας Επιτροπής Στρατηγικής για το Ξέπλυμα Μαύρου Χρήματος και τη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς.

β. Ενίσχυση ανταλλαγής πρακτικών εμπειριών και πληροφοριών των ερευνών που σχετίζονται με οικονομικό έγκλημα και δωροδοκία μεταξύ των εκπροσώπων των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου και των διωκτικών μηχανισμών.

5.3.2.7. Ενίσχυση της νομοθεσίας

Πληθώρα νομοθετικών πρωτοβουλιών κατοχυρώνεται στο σχέδιο δράσης, οι οποίες πρέπει να εφαρμοστούν σταδιακά, όπως οι δράσεις που αφορούν :

α. Αξιολόγηση του τρόπου αντιμετώπισης θεμάτων διαφθοράς και απάτης, που συνδέονται κυρίως με τη χρήση των κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό τη βελτίωση των ελληνικών συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου.

β. Βελτίωση της ποινικής νομοθεσίας και της διαδικασίας που αφορά τα αδικήματα της διαφθοράς που σχετίζονται με τα εγκλήματα "λευκών κολλάρων".

γ. Ενίσχυση του διοικητικού νομικού πλαισίου για την βελτίωση αντιμετώπισης και ποινικοποίησης των υποθέσεων διαφθοράς.

- δ. Ενίσχυση των μηχανισμών για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων.
- ε. Διερεύνηση της δυνατότητας βελτίωσης του συστήματος αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας.

5.3.2.8. Κώδικες Δεοντολογίας

Η Εθνική Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς περιέχει πρωτοβουλίες για:

- α. Έμπρακτη ανάληψη αποφασιστικού ρόλου από το Κοινοβούλιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς
- β. Έμπρακτη απόδειξη πολιτικής βούλησης της κυβέρνησης να ξεκινήσει από τον εαυτό της
- γ. Αποτελεσματικό πλαίσιο για τη διαφάνεια, τον έλεγχο και την επιβολή κυρώσεων σχετικά με την χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων.
- δ. Υιοθέτηση Κωδίκων Δεοντολογίας και Ηθικής για όλους του δημόσιους και τοπικούς λειτουργούς.
- ε. Εισαγωγή τεστ ακεραιότητας στους δημοσίους λειτουργούς
- στ. Υιοθέτηση προτύπων και κωδίκων από επαγγελματίες και τις ενώσεις τους

5.3.2.9. Λογοδοσία και Συμμόρφωση

Η επικοινωνιακή Στρατηγική κατά της Διαφθοράς στοχεύει και :

- α. Υποχρέωση των Περιφερειών και της τοπικής αυτοδιοίκησης να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς και των στόχων του στρατηγικού σχεδιασμού
- β. Ίδρυση κεντρικού μέρους ή μονάδας όπου οι εκθέσεις σχετικά με την διαφθορά θα παραλαμβάνονται και θα αναλύονται.
- γ. Χρήση βραβείων κινήτρων για τον εντοπισμό καινοτόμων λύσεων για τη μείωση της διαφθοράς.

5.3.2.10. Σύμπραξη Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα

Σε ό,τι αφορά τη Συνέργεια Δημόσιου- Ιδιωτικού Τομέα , το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει μια σειρά από μέτρα που κρίνονται αναγκαία για την :

- α. Σχεδιασμός και Εφαρμογή πλαισίου Συνέργειας Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα
Ενάντια στη Διαφθορά (ΣΔΙΤΕΔ)

β. Δημιουργία αυξημένης κοινωνικής υποστήριξης συμπεριλαμβανομένων των μέσων μαζικής ενημέρωσης, τα οποία μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο στην αντιμετώπιση της διαφθοράς.

5.3.2.11. Ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού

Η Εθνική Στρατηγική Καταπολέμησης της Διαφθοράς, περιλαμβάνει πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη φιλικών προς το χρήστη πληροφοριών, σχετικά με τη νομοθεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

5.3.3. Σχετικά με το σχέδιο δράσης κατά της διαφθοράς

Αντίστοιχα το Σχέδιο Δράσης, που επισυνάπτεται στην ως άνω αναφερόμενη Εθνική Στρατηγική περιλαμβάνει τη στρατηγική, δηλαδή το γενικό σχεδιασμό, το συντονισμό των ενεργειών που είναι απαραίτητες για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, καθώς και τη σειρά από ενέργειες ή δραστηριότητες που πρέπει να γίνουν προς την επιτυχία των στόχων αυτών. Συγκεκριμένα το νέο σχέδιο δράσεων περιλαμβάνει σαράντα επτά (47) στόχους (Objectives), στους οποίους συμπεκνώνονται οι ογδόντα εννέα (89) στόχοι του αρχικού Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου «Διαφάνεια». Στους στόχους αυτούς αντιστοιχούν πλείονες ενέργειες (actions), καθώς και επίκαιρα χρονοδιαγράμματα για την υλοποίησή τους. Οι ενέργειες αυτές αναφέρονται μεταξύ άλλων στους στόχους και τα καθήκοντα του Γενικού Γραμματέα Καταπολέμησης της Διαφθοράς, στην Εφαρμογή του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου, στην ανίχνευση των τομέων υψηλού κινδύνου διαφθοράς και την κατάρτιση ειδικών τομεακών στρατηγικών, σε εκπαιδευτικές δράσεις, (βλ. κατωτέρω υπό στοιχ. 3), στην παρακολούθηση των ελέγχων κατά της διαφθοράς, στη διαχείριση φαινομένων διαφθοράς, στη βελτίωση της νομοθεσίας, στους κώδικες δεοντολογικής συμπεριφοράς, στη λογοδοσία και στις αναφορές συμμόρφωσης, στη σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ενάντια στη διαφθορά, σε επικοινωνιακές δράσεις. Σημειώνεται ότι μία από τις κύριες αρμοδιότητες της ΓΕΓΚΑΔ και ειδικότερα του Τμήματος Α «Εθνικός Στρατηγικός Σχεδιασμός» είναι σε αδρές γραμμές ο σχηματισμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της εθνικής στρατηγικής για την πρόληψη και καταστολή των φαινομένων διαφθοράς. Αντίγραφο του εθνικού στρατηγικού σχεδίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς επισυνάπτεται στο παρόν και έχει επίσης αναρτηθεί στο δικτυακό μας τόπο (www.gsac.gov.gr). Το ίδιο Τμήμα συνεργάζεται επίσης με διεθνείς

οργανισμούς και θεσμικά όργανα και υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων κρατών, για την εκπόνηση, ανάληψη, χρήση, υλοποίηση, προγραμμάτων - στρατηγικών σχεδίων, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την λήψη τεχνικής βοήθειας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης.

5.4. Βασικοί στόχοι του εθνικού στρατηγικού σχεδίου

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο κατά της Διαφθοράς «Διαφάνεια», όπως αναθεωρήθηκε και ισχύει, στοχεύει στα ακόλουθα:

5.4.1. Δημιουργία μιας Συνολικής Εθνικής Στρατηγικής για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς με Πολιτική Δέσμευση

Η εθνική στρατηγική:

A) αποτελεί απόδειξη της πολιτικής δέσμευσης για μηδενική ανοχή στη διαφθορά, μέσω των ακόλουθων πρακτικών:

- i) της ίδρυσης μίας ανεξάρτητης υπηρεσίας (ΓΕΓΚΑΔ) για την καταπολέμηση της Διαφθοράς,
- ii) της πολιτικής υποστήριξης της εθνικής στρατηγικής από το σύνολο των πολιτικών κομμάτων,
- iii) της δέσμευσης για υιοθέτηση σχετικών Κωδίκων Δεοντολογίας από τα μέλη της Κυβέρνησης, τα μέλη του Κοινοβουλίου και το σύνολο των δημοσίων υπαλλήλων.

B) περιλαμβάνει δράσεις, οι οποίες:

- i) συντελούν σημαντικά στη μείωση του αριθμού των συναλλαγών, που είναι ευάλωτες στη διαφθορά,
- ii) οδηγούν στη μείωση των κερδών από συναλλαγές,
- iii) ενισχύουν τους κύκλους της άμυνας (οργανισμοί ελέγχου εντός των υπουργείων, γενική επιθεώρηση, επιβολή του νόμου, δίωξη και δικαιοσύνη),
- iv) προβλέπουν μέτρα για την καταπολέμηση ξεπλύματος χρήματος.

Γ) λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες σε θέματα υψηλού κινδύνου και σε τομείς που φαίνεται να είναι ευάλωτοι στη διαφθορά, όπως οι τομείς της φορολογικής-τελωνειακής διοίκησης, της δημόσιας υγείας, των στρατηγικών και ιδιωτικών επενδύσεων, των δημοσίων συμβάσεων και των δημοσίων έργων.

Δ) αξιολογεί τον τρόπο καταπολέμησης της διαφθοράς και της απάτης που συνδέονται ειδικά με τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ, με στόχο τη βελτίωση των ελληνικών συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου έργων συγχρηματοδοτούμενων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

5.4.2. Ενίσχυση του Συντονισμού των Εμπλεκόμενων Υπηρεσιών και Φορέων μέσω μιας Συντονιστικής Υπηρεσίας

Η εθνική στρατηγική προβλέπει:

Α) έναν ανεξάρτητο φορέα συντονισμού των προσπαθειών όλων των δυνάμεων της συντεταγμένης πολιτείας (ορισμός Αναπληρωτή Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στον οποίο υπάγεται η ΓΕΓΚΑΔ).

Β) την ανάγκη από κοινού συντονισμού τόσο των σωμάτων επιθεώρησης όσο και των σωμάτων ελέγχου.

Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται:

i. η υποχρέωση χαρτογράφησης όλων των υφιστάμενων ελεγκτικών μηχανισμών (Εισαγγελικές, Δικαστικές και Ανεξάρτητες Αρχές, Ελεγκτικές Δημόσιες Υπηρεσίες, Σώματα Επιθεώρησης και Ελέγχου),

ii. ο εντοπισμός των αλληλεπικαλυπτόμενων αρμοδιοτήτων

iii. η θεραπεία των λειτουργικών τους κενών.

Γ) τη δημιουργία πληροφοριακών συστημάτων, τα οποία θα διευκολύνουν την υλοποίηση των δράσεων, που προβλέπονται στο Εθνικό Σχέδιο κατά της Διαφθοράς «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ».

Ενδεικτικά αναφέρεται:

- η δημιουργία ενός κεντρικού μητρώου τραπεζικών λογαριασμών, - η δυνατότητα πρόσβασης στη φορολογική πλατφόρμα ELENXIS των οργανισμών που εμπλέκονται στο δίκτυο για την καταπολέμηση της διαφθοράς,

- η δημιουργία μίας κεντρικής μονάδας, όπου οι εκθέσεις για τη διαφθορά θα μπορούσαν να λαμβάνονται και να αναλύονται.

Όλες οι παραπάνω δράσεις εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο μέτρων που έχουν ήδη συμφωνηθεί στο πλαίσιο του Χάρτη για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος.

5.4.3. Ενίσχυση της Πρόληψης, της Ευαισθητοποίησης και της Δημόσιας Ακεραιότητας

Η εθνική στρατηγική:

A) εισάγει μεθόδους ανάλυσης κινδύνου,

B) ενισχύει:

i. τους μηχανισμούς παρακολούθησης της εφαρμογής των μέτρων κατά της διαφθοράς,

ii. τη λειτουργία των μηχανισμών ελέγχου της διαφθοράς,

iii. την ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου,

iv. τη βελτίωση συστήματος ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης, ασυμβιβάστων και σύγκρουσης συμφερόντων, τις οποίες υποβάλλουν δημόσιοι υπάλληλοι, αιρετοί δημόσιοι λειτουργοί, καθώς και μέλη της κυβέρνησης,

v. τη λήψη μέτρων για τη διαφάνεια:

- των δημόσιων δαπανών

- των δημόσιων συμβάσεων,

- της διαδικασίας σύνταξης του προϋπολογισμού

- της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων,

vi. τη λήψη μέτρων για την ενίσχυση:

- της προστασίας των πληροφοριοδοτών,

- των μονάδων εσωτερικού ελέγχου.

Γ) προβλέπει:

i. την ανάπτυξη επικοινωνιακών προγραμμάτων για την ενημέρωση του κοινού αναφορικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της διαφθοράς,

ii. την ευαισθητοποίηση των πολιτών και την κινητοποίησή τους στον αγώνα κατά της διαφθοράς,

iii. την παρότρυνσή τους να απαιτούν λογοδοσία και ενημέρωση,

iv. την προτροπή του επιχειρηματικού κόσμου σε συμμόρφωσή του με κανόνες συμπεριφοράς που βοηθούν την πρόληψη της απάτης και της διαφθοράς, προς όφελος της υγιούς επιχειρηματικότητας, η οποία βλάπτεται από τη διαφθορά.

5.4.4. Ενίσχυση Εκσυγχρονισμό και Αναμόρφωση του Νομικού Πλαισίου

Το σχέδιο στοχεύει στην ριζική αναμόρφωση του ισχύοντος νομοθετικού πλέγματος, που αφορά στην πρόληψη και πάταξη της διαφθοράς, προς το σκοπό της προσαρμογής της στις διεθνείς απαιτήσεις (standards). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι απαιτείται αναμόρφωση και βελτίωση των διατάξεων που αφορούν:

- στην ποινική νομοθεσία και διαδικασία σχετικά με τις παραβάσεις που σχετίζονται με τη διαφθορά, τη δωροδοκία, τις διαδικασίες δίωξης,
- στη βελτίωση των χρονοδιαγραμμάτων για την απονομή της δικαιοσύνης,
- στην κατά προτεραιότητα εξέταση των υποθέσεων διαφθοράς που αφορούν δημόσιους και δικαστικούς υπαλλήλους,
- στους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου στο σύστημα δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης, ασυμβιβάστων και σύγκρουσης συμφερόντων, τις οποίες υποβάλλουν δημόσιοι υπάλληλοι, αιρετοί δημόσιοι λειτουργοί, καθώς και μέλη της κυβέρνησης,
- στη διαφάνεια των δημόσιων δαπανών, των δημοσίων συμβάσεων καθώς και στη διαφάνεια της διαδικασίας σύνταξης του προϋπολογισμού,
- στον τρόπο χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων με στόχο τη διαφανή διαχείριση των οικονομικών των πολιτικών σχηματισμών,
- στην προστασία των δημοσίων αξιωματούχων που υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τη διαφθορά,
- στην προστασία των πληροφοριοδοτών.

5.4.5. Ενίσχυση της Οικονομικής Διερεύνησης και Δίωξης της Διαφθοράς (Ιδίως Σε Τομείς Υψηλού Κινδύνου)

Αναφορικά με τον συντονισμό των ερευνών σε τομείς, που είναι ευάλωτοι στη διαφθορά, ήτοι στους τομείς της φορολογικής – τελωνειακής διοίκησης, της δημόσιας υγείας, των στρατηγικών και ιδιωτικών επενδύσεων, των δημοσίων συμβάσεων και των δημοσίων έργων (περιοχές υψηλού κινδύνου), η εθνική στρατηγική προβλέπει την ανάγκη ανίχνευσης και μελέτης των εν λόγω φαινομένων διαφθοράς και αποτελεσματικής αντιμετώπισης αυτών.

5.5. Σημαντικές πτυχές του εθνικού στρατηγικού σχεδίου

5.5.1. Πολιτική Στήριξη

Το Σχέδιο Δράσης από την αρχή έλαβε την πολιτική υποστήριξη της Κυβέρνησης και του Κοινοβουλίου και συνεχίζει να απολαμβάνει την πλήρη υποστήριξή τους. Ο Πρωθυπουργός, ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων και τα πολιτικά κόμματα της αντιπολίτευσης έχουν επανειλημμένα εκφράσει την ισχυρή δέσμευσή τους για την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης. Επιπλέον, (βλ. Στόχο 6) μετά τη δημοσίευση της πρώτης

ετήσιας έκθεσης του Αναπληρωτή Υπουργού Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, θα διοργανωθεί ένα συνέδριο, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συνεχής πολιτική στήριξη του Κοινοβουλίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η ανωτέρω πρώτη ετήσια έκθεση του Αναπληρωτή Υπουργού Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, θα υποβληθεί στο υπουργικό συμβούλιο, προκειμένου να επιβεβαιώσει την πολιτική του στήριξη για την καταπολέμηση της διαφθοράς (βλ. Στόχο 8). Επίσης, θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας για τα Μέλη της Κυβέρνησης, υιοθετήθηκε τον Ιούνιο του 2014. Ο Κώδικας Δεοντολογίας για τα Μέλη του Κοινοβουλίου ψηφίστηκε και εκδόθηκε στα μέσα Απριλίου 2016 (ΦΕΚ. Α '67 / 18.4.2016), σύμφωνα με τη σχετικά οριζόμενη προθεσμία στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο (βλ. Δράσεις 34 και 35) (βλέπε κατωτέρω κεφάλαιο II, παράγραφο Α 4 και κεφάλαιο III, παράγραφο Β.1).

5.5.2. Πρόληψη και ανίχνευση της διαφθοράς

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει μέτρα τόσο προληπτικού όσο και κατασταλτικού χαρακτήρα (για παράδειγμα, βλ. Στόχο 3 «Δημιουργία μέτρων για τη διασφάλιση της διαφάνειας στις δημόσιες δαπάνες, τις δημόσιες συμβάσεις και τη δημοσιονομική διαδικασία», Στόχο 19 «Ανάπτυξη - περαιτέρω ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου», Στόχο 16 «Παροχή ενός ενισχυμένου συστήματος για την πρόληψη, την ανίχνευση και την άρση των συγκρούσεων συμφερόντων και των ασυμβίβαστων για όλες τις κατηγορίες των δημοσίων υπαλλήλων, συμπεριλαμβανομένων των αιρετών αξιωματούχων» κ.λπ.).

5.5.3. Καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών αξιωματούχων

Αν και δεν αναφέρεται άμεσα στο Σχέδιο Δράσης, η καταπολέμηση όλων των εγκλημάτων που σχετίζονται με τη διαφθορά, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας αλλοδαπών αξιωματούχων, αποτελούν τον πυρήνα του. (Βλ. στόχο 11 «Ολοκλήρωση της νομοθεσίας σχετικά με το στρατηγικό σχέδιο «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ». Περιοδική αναθεώρηση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και εναρμόνισή της με τις διεθνείς συστάσεις που αφορούν την Ελλάδα, καθώς και παρακολούθηση της συμμόρφωσης της

Ελλάδας με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΟΣΑ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών. Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την κάλυψη των κενών σύμφωνα με τις συστάσεις», Στόχο 28 «Βελτίωση της ποινικής νομοθεσίας και της ποινικής διαδικασίας που αφορά τα αδικήματα της διαφθοράς που σχετίζονται με τα εγκλήματα των «λευκών κολλάρων», συμπεριλαμβανομένων των πτυχών που σχετίζονται με την ασυλία των μελών του Κοινοβουλίου και της Κυβέρνησης», Στόχο 12 «Ενίσχυση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μονάδων εσωτερικού ελέγχου ή των τμημάτων για την καταπολέμηση της διαφθοράς», κ.λ.π.)

Σε ό, τι αφορά την δωροδοκία αλλοδαπών αξιωματούχων, το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει μια σειρά από μέτρα, που κρίνονται αναγκαία για την αποτροπή, την πρόληψη και την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές, με στόχο την επίτευξη καλής διακυβέρνησης, οικονομικής ανάπτυξης και υγιούς ανταγωνισμού χωρίς στρεβλώσεις .

Τελικά, i) η ΓΕΓΚΑΔ σχεδίασε και προώθησε μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών, επικοινωνία με όλες τις πρεσβείες και τις διπλωματικές αποστολές της Ελληνικής Δημοκρατίας, καλώντας τις να της αναφέρουν, όλους τους ισχυρισμούς περί δωροδοκίας, που μπορεί να περιήλθαν σε γνώση τους, με πιθανή σύνδεση με την Ελλάδα και τους Έλληνες πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών. Παρόμοια επιστολή συντάχθηκε και απευθύνθηκε στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, καθώς και στις αποστολές του Εθνικού Οργανισμού Τουρισμού στο εξωτερικό, καλώντας όλα τα γραφεία τύπου να συλλέγουν και να διαβιβάζουν κάθε ισχυρισμό περί δωροδοκίας, που μπορεί να μεταδοθεί στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με πιθανή σύνδεση με την Ελλάδα και τους Έλληνες πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών. Και στις δύο περιπτώσεις, η ΓΕΓΚΑΔ θα αποστέλλει, επίσης, στο Γραφείο του Εισαγγελέα, όλες τις αξιόπιστες πληροφορίες.

ii) Οι πληροφορίες που έχουν ληφθεί, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της ΓΕΓΚΑΔ, έχουν ήδη διαβιβαστεί στο γραφείο του Εισαγγελέα για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς. Επ' αυτού, αναμένουμε περαιτέρω εξελίξεις.

iii) Η ΓΕΓΚΑΔ προετοίμασε και κυκλοφόρησε σε όλα τα επαγγελματικά, εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια, τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών, τις ναυτιλιακές ενώσεις και την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών για περαιτέρω διανομή μεταξύ των μελών τους, ένα φυλλάδιο με βασικές πληροφορίες για τη δωροδοκία στις διεθνείς

επιχειρηματικές συναλλαγές. Το φυλλάδιο περιλαμβάνει οδηγίες για την γνωστοποίηση κάθε σχετικής πληροφορίας στις ελληνικές αρχές σε όλο τον κόσμο και τη ΓΕΓΚΑΔ.

iv) Το Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, έχει μεταφράσει στα ελληνικά, το Εγχειρίδιο Ενημέρωσης του ΟΟΣΑ, εφοριακών και φορολογικών ελεγκτών, για τη Δωροδοκία και τη Διαφθορά (2013). Το κείμενο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων

(ΓΓΔΕ):(<http://www.publicrevenue.gr/kpi/public/blog/attach/files/rss/oecd.pdf>).

v) Το Εγχειρίδιο, είναι επίσης διαθέσιμο μέσω του ενδοδικτύου της ΓΓΔΕ, Διεύθυνση Ελέγχων, ΓΓΔΕ, Υπουργείο Οικονομικών. Επίσης, έχει κυκλοφορήσει σε όλη την ΓΓΔΕ και τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών, το Γραφείο του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, την Ελληνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης, την Οικονομική αστυνομία και άλλες αρμόδιες αρχές.

5.5.4. Πραγματοποιηθείσες ενέργειες προς υλοποίηση των στόχων στρατηγικού σχεδίου

Σημειώνουμε ότι σχετικά με τους ανωτέρω στόχους και ενέργειες έχουν ενδεικτικά πραγματοποιηθεί οι κάτωθι ενέργειες:

I) Χαρτογράφηση³⁶ των δικαστικών, ελεγκτικών, διωκτικών, διοικητικών, ανεξάρτητων και εποπτικών αρχών και υπηρεσιών και οργάνων, σωμάτων, υπηρεσιών επιθεώρησης, που συμμετέχουν στο δίκτυο των φορέων καταπολέμησης της διαφθοράς, με στόχο αφενός την ενημέρωση των πολιτών και αφετέρου τον εντοπισμό των αλληλοεπικαλυπτόμενων αρμοδιοτήτων και τη θεραπεία των λειτουργικών τους κενών, την αποτύπωση τυχόν προβλημάτων και δυσλειτουργιών, και εν τέλει τη διατύπωση προτάσεων για επίλυση προβλημάτων, προκειμένου να αντιμετωπισθεί u945 αποτελεσματικότερα η διαφθορά στον Δημόσιο Τομέα τόσο σε προληπτικό όσο και σε κατασταλτικό επίπεδο.

II) Επεξεργασία νομοσχεδίων, με τα οποία επιδιώκεται η ριζική αναμόρφωση του ισχύοντος νομοθετικού πλέγματος για την πρόληψη και πάταξη της διαφθοράς (έλεγχος

---

³⁶ Επισημαίνουμε ότι η εν λόγω χαρτογράφηση, όπως επικαιροποιήθηκε και ισχύει, έχει αναρτηθεί ήδη από το Σεπτέμβριο

του 2015 στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (www.gsac.gov.gr)

δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης, χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων, συντονιστικός μηχανισμός, κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας, κ.λ.π.).

III) Επεξεργασία σχεδίου νόμου, με περιεχόμενο την ενοποίηση των ακόλουθων ελεγκτικών σωμάτων: ΣΕΕΔΔ, ΣΕΔΕ, ΣΕΥΥΠ, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους.

IV) Συνεργασία με τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες στον Εσωτερικό Έλεγχο της Δημόσιας Διοίκησης, προκειμένου να αποτυπωθεί η υπάρχουσα κατάσταση, να βελτιωθεί το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο και να ενισχυθεί εν γένει ο ρόλος τους στη Δημόσια Διοίκηση.

5.6. Αρμοδιότητες της ΓΕΓΚΑΔ ως συντονιστικής υπηρεσίας καταπολέμησης της απάτης (AFCOS)

5.6.1. Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο

A) Σύμφωνα με το άρθρο 59.2.β. του Καν. ΕΕ Νο 966/2012 προβλέπεται ότι «Κατά την εκτέλεση καθηκόντων που συνδέονται με την εκτέλεση του προϋπολογισμού, τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών μέτρων, για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, και συγκεκριμένα: [...] β) προλαμβάνουν, εντοπίζουν και διορθώνουν και αντιμετωπίζουν τις περιπτώσεις παρατυπιών και απάτης».

B) Σύμφωνα με τους Γενικούς Κανονισμούς που αφορούν στα Ταμεία Επιμερισμένης Διαχείρισης προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη προλαμβάνουν, ανιχνεύουν και διορθώνουν παρατυπίες και ανακτούν αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά καθώς και τόκους υπερημερίας. Επιπλέον ενημερώνουν την Επιτροπή για τις παρατυπίες που υπερβαίνουν τα 10.000 EUR συνεισφοράς των Ταμείων και την κρατούν ενήμερη για τη σημαντική πρόοδο σχετικών διοικητικών και δικαστικών διαδικασιών (Καν. Ε.Ε. 1303/2013 άρθρο 122.2, Καν. Ε.Ε. 1306/2013 άρθρα 48.3, 50.2, Καν. Ε.Ε. 514/2014 άρθρο 5.2 και 5.5 και 5.6, Καν. Ε.Ε. 223/2014 άρθρο 30.2)

Γ) Σύμφωνα με το άρθρο 74 του Κανονισμού ΕΕ 1303/2013, προβλέπεται ότι «Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τίθενται αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την εξέταση των καταγγελιών σχετικά με τα ΕΔΕΤ. Την ευθύνη για το πεδίο εφαρμογής, τους κανόνες και τις διαδικασίες που σχετίζονται με αυτές τις ρυθμίσεις αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το θεσμικό και νομικό τους πλαίσιο».

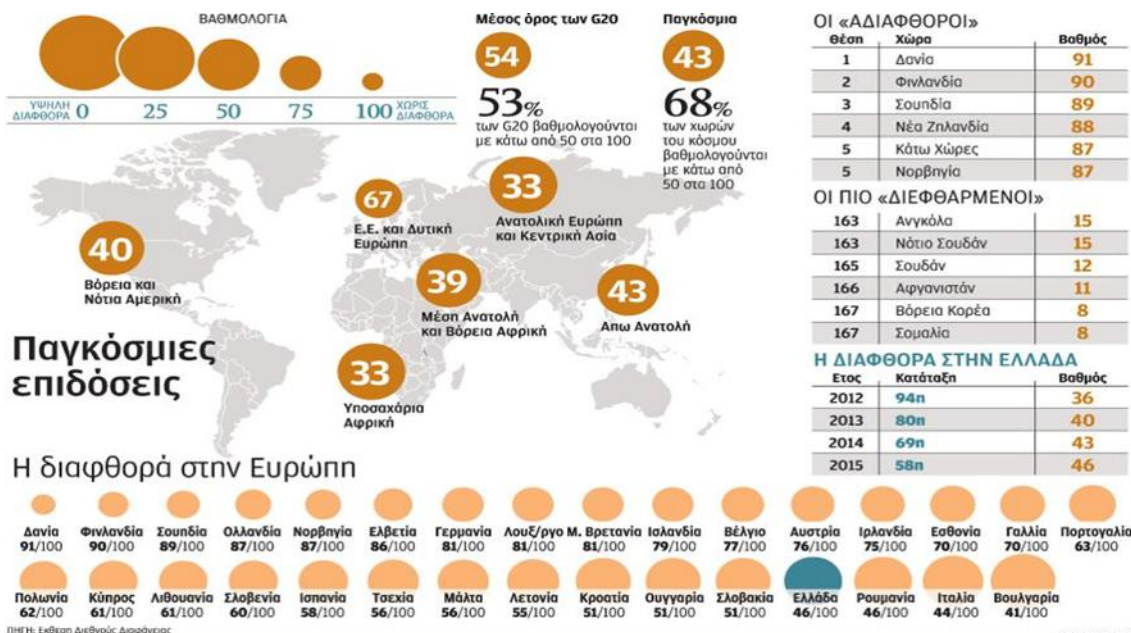
2. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Εισαγωγή

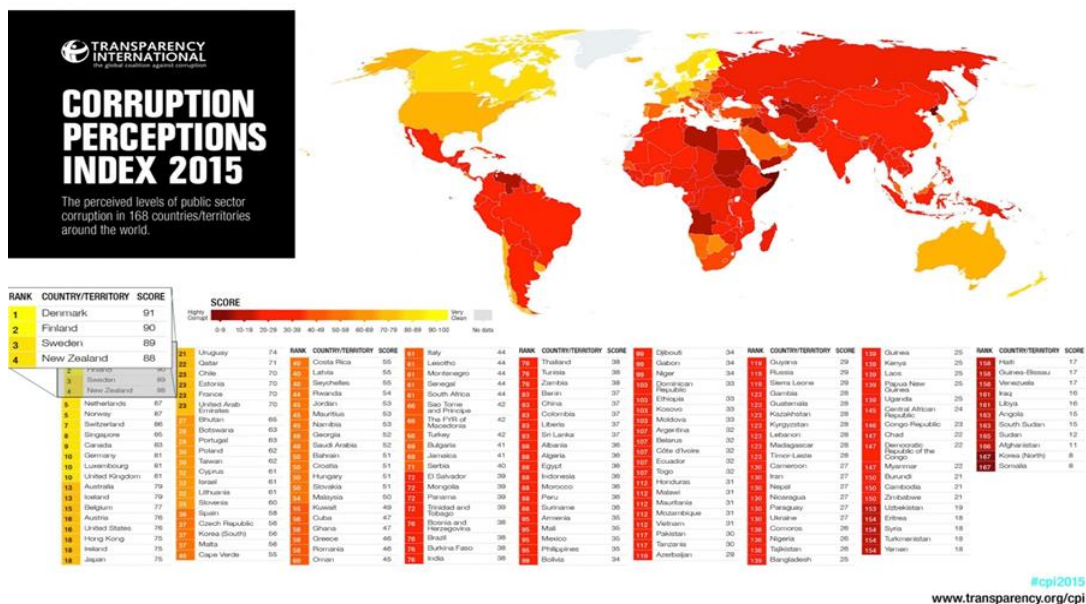
Σύμφωνα με την Έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας «Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς»³⁷ για το έτος 2015, η Ελλάδα βρίσκεται ανάμεσα στις χώρες που βελτίωσαν σημαντικά τη βαθμολογία και τη θέση τους στην κατάταξη. Ειδικότερα, για το έτος 2015 κατέλαβε την 58η θέση από την 69η στην οποία είχε καταταγεί το 2014. Ενδεικτικό της προόδου που έχει σημειώσει η χώρα μας είναι ότι από το 2012 έχει πέσει την κατάταξη συνολικά 36 θέσεις. Το 2012 είχε καταλάβει την 94η θέση και το 2013 την 80. Η βαθμολογία που έλαβε η χώρα μας για το έτος 2012 ήταν 36 βαθμούς έναντι του 2015 που έλαβε 46 βαθμούς. Η εν λόγω βελτίωση οφείλεται στην εφαρμογή διεθνών και ευρωπαϊκών δεσμεύσεων της χώρας καθώς και στην ανάληψη σημαντικών νομοθετικών και θεσμικών πρωτοβουλιών σε εθνικό επίπεδο. Η δημιουργία της Διαύγειας, η δημιουργία του Εθνικού Συντονιστή για την καταπολέμηση της διαφθοράς και η μετέπειτα διαδοχή του από τη Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς, η ενίσχυση του με τοποθέτηση αρμόδιου για θέματα διαφθοράς Υπουργού, η θεσμοθέτηση της αρχής για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από το Εγκληματικές Δραστηριότητες, η εισαγωγή του θεσμών του εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος και του εισαγγελέα διαφθοράς, η αυστηροποίηση των ποινικών διατάξεων για τα αδικήματα διαφθοράς μετά το ν. 4254/2014 αποτελούν τις πιο σημαντικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της διαφθοράς (Πηγή: Έκθεση Διεθνούς Διαφάνειας για το έτος 2015).

Σύμφωνα με την Έκθεση, η υψηλή βαθμολογία αποδίδεται σε χώρες που συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά όπως α) πρόσβαση στην πληροφορία και στον κρατικό προϋπολογισμό β) ελευθερία του τύπου γ) υψηλά επίπεδα ακεραιότητας των ατόμων που βρίσκονται σε θέσεις εξουσίας δ) ανεξάρτητο δικαστικό σώμα από πολιτικές επιρροές. Οι χαμηλότερες βαθμολογίες συνήθως αποδίδονται σε χώρες οι οποίες διακρίνονται από έλλειψη ανεξαρτησίας του τύπου, κακοδιοίκηση, συγκρούσεις και ανεπαρκή λειτουργία θεσμών, όπως η αστυνομία και το δικαστικό σώμα (Πηγή: Διεθνής Διαφάνεια (<http://www.transparency.org/>)).

³⁷ Η Έκθεση παρουσιάζει την αντίληψη που υπάρχει για τη διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα σε 168 χώρες, βλ. σχετ. <http://www.transparency.gr/ti-kanoume/metrontas-tin-diafthora/>

Η βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στη διεθνή κατάταξη της Διεθνούς Διαφάνειας και οι πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί τα τελευταία χρόνια στο πεδίο της αντι-διαφθοράς δεν φαίνεται να αποτυπώνονται και στις έρευνες του Ευρωβαρόμετρου.

³⁸ Ο πίνακας είναι αναρτημένος και διαθέσιμος διαδικτυακά στη διεύθυνση: <http://www.kathimerini.gr/847275/article/epikairothta/ellada/epiteloyis-meiwnetai-h-diafthora-sthn-ellada>

Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο για τη διαφθορά (2014)³⁹, το 63% των Ελλήνων ερωτηθέντων πιστεύουν ότι η διαφθορά επηρεάζει την καθημερινή τους ζωή (μέσος όρος ΕΕ: 26%) και το 80% ότι η ευνοιοκρατία και η διαφθορά παρεμποδίζουν τον ανταγωνισμό των επιχειρήσεων στην Ελλάδα (μέσος όρος ΕΕ: 69%). Επίσης, σύμφωνα με το 95% των Ελλήνων ερωτηθέντων υπάρχει διαφθορά σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (μέσος όρος ΕΕ: 77%) και το 93% θεωρούν ότι η δωροδοκία και η χρήση διασυνδέσεων είναι συχνά ο ευκολότερος τρόπος για την πρόσβαση σε δημόσια υπηρεσία (μέσος όρος ΕΕ: 73%).

Η διαφθορά άρχισε να αναδεικνύεται ως ζήτημα μείζονος κοινωνικού και πολιτικού ενδιαφέροντος τα τελευταία πέντε χρόνια της οικονομικής κρίσης. Τη στροφή αυτή δικαιολογούν τόσο οι διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις της χώρας όσο και η ανάγκη εισπραξιμότητας για δημόσια έσοδα. Μία ακόμη σημαντική παράμετρος είναι η ανάγκη ανάκτησης της εμπιστοσύνης του πολίτη και η εξασφάλιση ενός αισθήματος κοινωνικής συνοχής, σε μία κοινωνία που ήδη διέρχεται κρίση (κρίση οικονομική, κρίση αξιών). Δεν είναι τυχαίο ότι σε πρόσφατη έρευνα από το ΔιαΝέοσις σε συνεργασία με το Πάντειο Πανεπιστήμιο, το συντριπτικό ποσοστό του 97,8% των συμμετεχόντων απάντησαν ότι καθοριστικός παράγοντας για την κρίση ήταν η ανεπάρκεια και η διαφθορά των ελληνικών κυβερνήσεων. Έτσι, η εποχή της οικονομικής κρίσης σηματοδότησε κατά κάποιον τρόπο και τη στροφή στη εντατικοποίηση των πρωτοβουλιών κατά της διαφθοράς. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η ανάδειξη νέων ή υποτιμημένων μέχρι τώρα σε ποινική απαξία συμπεριφορών σε εγκλήματα μείζονος ενδιαφέροντος. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Κοσμάτος⁴⁰ «στο κέντρο του ενδιαφέροντος βρέθηκαν νέες συμπεριφορές που μέχρι τη στιγμή εκείνη η απαξία τους ήταν υποτιμημένη τόσο από το νομοθέτη, όσο και από την κοινή γνώμη: τα εγκλήματα που στρέφονται κατά (των εσόδων) του Δημοσίου, τα εγκλήματα «διαφθοράς» που τελούνται από δημοσίους υπαλλήλους και κρατικούς λειτουργούς, τα εγκλήματα φοροδιαφυγής και λαθρεμπορίας αύξησαν αρχικά τον όγκο των υπό εκδίκαση δικογραφιών και δημιούργησαν ένα νέο τύπο «εκπροσώπου» στα

³⁹ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_397_fact_el_en.pdf και http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_374_en.pdf

⁴⁰ Κοσμάτος, Κ. (2016), Η ποινική νομοθεσία στην εποχή της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, Έγκλημα και Ποινική Καταστολή σε Εποχή Κρίσης, Τιμητικός Τόμος για τον Νέστορα Κουράκη, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση, Α <http://www.ant-sakkoulas.gr/book.php?id=9726>, σελ. 390 καθώς Κοσμάτου Κ., Η ποινική νομολογία του Αρείου Πάγου στην περίοδο της οικονομικής κρίσης. Συγκριτική έρευνα ποινικών αποφάσεων ΑΠ ετών 2008-2011 και 1998: ποινική και εγκληματολογική προσέγγιση, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2015.

ελληνικά σωφρονιστικά καταστήματα». Η εν λόγω στροφή αποτυπώνεται σε μία σειρά από νομοθετήματα «με κοινό χαρακτηριστικό την αυστηροποίηση της ποινικής μεταχείρισης του δράστη σε συγκεκριμένες κατηγορίες εγκλημάτων», όπως η φοροδιαφυγή, η διαφθορά, η λαθρεμπορία, τα λεγόμενα οικονομικά εγκλήματα, αλλά και τα εγκλήματα που αναφέρονται στην οργανωμένη εγκληματικότητα.

Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και οι προαναφερόμενες θεσμικές μεταβολές που έλαβαν χώρα την τελευταία πενταετία, όπως η εισαγωγή νέων θεσμών (ο οικονομικός εισαγγελέας, (με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3943/2011) ο εισαγγελέας διαφθοράς (με το άρθρο 2 παρ. 1 ν. 4022/2011 και το άρθρο 76 του ν. 4139/2013), η ίδρυση της Αρχής για τη νομιμοποίηση εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (με το ν. 3932/2011) η ίδρυση της ΓΕΓΚΑΔ, με το ν. 4320/2015, η ίδρυση της οικονομικής αστυνομίας, με το ΠΔ 9/2011, ΦΕΚ Α 24/21.2.201), οι οποίες στη συνέχεια περιγράφονται αναλυτικά.

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό εστιάζει στις νομοθετικές και θεσμικές εξελίξεις στο πεδίο της καταπολέμησης της διαφθορά και διαρθρώνεται σε έξι ενότητες. Στην πρώτη ενότητα περιγράφεται συνοπτικά το διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς. Στη δεύτερη ενότητα περιγράφεται το υφιστάμενο εθνικό νομοθετικό πλαίσιο. Ειδικότερα, αναφέρονται αναλυτικά οι νέες ποινικές διατάξεις που εισήχθησαν με το ν. 4254/2014. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις δικονομικές ρυθμίσεις που εισήχθησαν με τον εν λόγω νόμο, όπως τα μέτρα επιείκειας για τους υπαίτιους για αδικήματα διαφθοράς που συνεργάζονται με τις αρχές καθώς και στο θεσμό των μαρτύρων δημοσίων συμφέροντος. Η τρίτη ενότητα αποτυπώνει τις θεσμικές εξελίξεις στο πεδίο του συντονισμού των ελεγκτικών μηχανισμών για την καταπολέμησης της διαφθοράς. Στην εν λόγω ενότητα περιγράφεται λεπτομερώς το θεσμικό πλαίσιο και η λειτουργία της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς.

Η διεθνής και ευρωπαϊκή νομοθεσία για την αντιμετώπιση της διαφθοράς

Τα τελευταία έτη, η διαφθορά έχει αποτελέσει αντικείμενο διεθνών συζητήσεων και έχει οδηγήσει τη διεθνή κοινότητα στην ανάληψη μιας σειράς πρωτοβουλιών με σκοπό την

αντιμετώπιση του φαινομένου.⁴¹ Οι εν λόγω πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν αφενός νομοθετήματα σχετικά με τον ορισμό του φαινομένου, την τυπολογία του και την ποινική του αντιμετώπιση και αφετέρου δράσεις για την ανάπτυξη δομών πρόληψης και καταστολής της διαφθοράς. Οι πιο σημαντικοί οργανισμοί που ηγούνται αυτής της κινητοποίησης είναι: α) η Ευρωπαϊκή Ένωση, β) το Συμβούλιο της Ευρώπης (Council of Europe), γ) ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης – Ο.Ο.Σ.Α. (Organization for Economic Cooperation and Development - OECD), δ) ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών – Ο.Η.Ε. (United Nations UN), ε) η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank), στ) η Μ.Κ.Ο. Διεθνής Διαφάνεια (Transparency International).

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Γκμπάντι, το ζήτημα της διαφθοράς αναδείχτηκε σε θέμα της διεθνούς ατζέντας μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, δηλαδή όταν «έπαψε να υπάρχει η ανάγκη στήριξης διεφθαρμένων πολιτικών συστημάτων για λόγους εθνικής ασφάλειας». Ταυτόχρονα, όπως σημειώνει «το φαινόμενο αυξήθηκε με τις ευκαιρίες που προσέφεραν για διαφθορά οι νέες αγορές της μετά-αποικιοκρατικής εποχής, αλλά και οι μεταγενέστερες τάσεις για ιδιωτικοποίηση της οικονομίας και αυτορρύθμιση, ενώ το άνοιγμα των συνόρων κατέστησε σαφές πως τη διαφθορά δεν μπορούσε να τη χειριστεί κανείς ως ένα πολιτικοκοινωνικό πρόβλημα των επιμέρους κρατών». Σε αυτό το πλαίσιο αποτυπώνεται η πρώτη μετάβαση από περιφερειακά προς διεθνή νομοθετικά εργαλεία για την αντιμετώπισή της. Το πρώτο νομοθετικό βήμα σε διεθνές επίπεδο συντελέστηκε με την υπογραφή της σύμβασης του ΟΟΣΑ, (που υπογράφηκε το 1997 και τέθηκε σε ισχύ το 1999)/ Σύμβαση ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές - ν. 2656/1998). Στη συνέχεια ακολούθησε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη διαφθορά, η οποία υπογράφηκε το 1999 και τέθηκε σε ισχύ το 2002. Η Σύμβαση καλεί τα κράτη που θα την υπογράψουν: α) να ποινικοποιήσουν συμπεριφορές ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας στο δημόσιο τομέα, δηλ. τη δωροδοκία εθνικών δημόσιων λειτουργών (άρθρα 2 και 3) και μελών εθνικών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων (άρθρο 4) αλλά και αντίστοιχων αλλοδαπών (άρθρα 5 και 6), όπως και τη δωροδοκία λειτουργών διεθνών οργανισμών (άρθρο 9) και μελών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών οργανισμών

---

⁴¹ Για μια συνολική αποτίμηση του διεθνούς νομοθετικού πλαισίου, βλ. σχετ. Μπρεδήμα, Α., (2013) Διεθνείς Ρυθμίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς, στο Η Διαφθορά και η καταπολέμηση της, Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 11-36

(άρθρο 10) β) την ποινικοποίηση της δωροδοκίας δικαστών και υπαλλήλων διεθνών δικαστηρίων (άρθρο 11) γ) την ποινικοποίηση για πρώτη φορά της ενεργητικής και παθητικής δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα (άρθρα 7 και 8), δ) την ποινικοποίηση της εμπορευματοποίηση επιρροής (άρθρο 12) ε) την ποινικοποίηση του ξεπλύματος εσόδων διαφθοράς (άρθρο 13) καθώς και λογιστικών αδικημάτων που έχουν στόχο την τέλεση ή συγκάλυψη αδικημάτων διαφθοράς (άρθρο 14). Το πιο ευρύ διεθνές νομικό εργαλείο είναι η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη διαφθορά, η οποία υπογράφηκε το 2003 και τέθηκε σε ισχύ το 2005. Η σύμβαση αποτυπώνει τρεις κεντρικούς άξονες δράσης (την πρόληψη – κεφάλαιο II, την ποινική καταστολή – κεφάλαιο III και τη διεθνή συνεργασία – κεφάλαιο IV), που αλληλοσυμπληρώνονται μεταξύ τους. Σύμφωνα με τη Γκμπάντι⁴², τα σημαντικότερα σημεία της Σύμβασης είναι α) η υπέρβαση της ταύτισης διαφθοράς με τη δωροδοκία στο δημόσιο τομέα, δηλ. η ποινικοποίηση δεν αφορά μόνο τη δωροδοκία με τη στενή έννοια (άρθρα 15-16) αλλά και την υπεξαίρεση ή άλλης μορφής σφετερισμό δημόσιας περιουσίας (άρθρο 17), την εμπορευματοποίηση επιρροής (άρθρο 18), την κατάχρηση λειτουργιών ή θέσης (άρθρο 19), τον παράνομο πλουτισμό (άρθρο 20) καθώς και πράξεις ξεπλύματος προϊόντων διαφθοράς (άρθρο 23) ή απόκρυψης αυτής (άρθρο 24) ή παρεμπόδισης της λειτουργίας της δικαιοσύνης σε σχετικές υποθέσεις β) η προσπάθεια για από κοινού αντιμετώπιση της δωροδοκίας και υπεξαίρεσης ή άλλης μορφής σφετερισμού περιουσίας, δηλ. τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα (άρθρα 21-22). Λοιπές διεθνείς πρωτοβουλίες που εμπίπτουν στο πεδίο της καταπολέμησης της διαφθοράς είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (UN Convention against Transnational Organized Crime), και ο Διεθνής Κώδικας Δεοντολογίας Δημοσίων Λειτουργών (UN International Code for Public Officials), 1996.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι σημαντικότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες είναι α) η Σύμβαση Ευρωπαϊκής Ένωσης περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης - v. 2802/2000, β) η Σύμβαση ποινικού δικαίου για τη διαφθορά και πρόσθετο σε αυτήν πρωτόκολλο του Συμβουλίου της Ευρώπης - v. 3560/2007) και γ) ο v. 2957/2001 σχετικά με

---

⁴² Καϊάφα- Γκμπάντι, Μ., (2011) Ποινική καταστολή της διαφθοράς στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα: το νομοθετικό πλαίσιο της Ε.Ε. στην ευρύτερη διεθνή σκηνή και το εθνικό μας δίκαιο: Τιμητικός Τόμος για τον Ι. Φαρσεδάκη, τομ.ΙΙ, Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ.1097-1144

την Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Αστικού Δικαίου περί διαφθοράς.

Η πιο αποφασιστική διεύρυνση του εσωτερικού μας δικαίου σε σχέση με την ποινικοποίηση της διαφθοράς συντελέστηκε με το ν. 2802/2000, σύμφωνα με τον οποίο κατέστη αξιόποινη τόσο η ενεργητική όσο και η παθητική δωροδοκία κοινοτικών υπαλλήλων ή υπαλλήλων κρατών-μελών της Ε.Ε., χωρίς ρητή σύνδεση με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τα πιο σημαντικά σημεία του εν λόγω νομοθετήματος αποτυπώνονται ως εξής: α) η αναγνώριση και η προστασία του εννόμου αγαθού της δημόσιας υπηρεσίας της ένωσης β) η κακουρηματική τιμώριση της δωροδοκίας (ενεργητικής και παθητικής) όταν η αξία των ωφελημάτων υπερβαίνει το συνολικό ποσό των 73.000 ευρώ (άρθρο δεύτερο παρ. 1 ν. 3666/2008 γ) θεμελίωση δικαιοδοσίας της Ελλάδας για τις αξιόποινες πράξεις του νόμου, πέρα απ' αυτές που έχουν τόπο τέλεσης την Ελλάδα, και στις περιπτώσεις που ο δράστης είναι έλληνας ή η πράξη γίνεται κατά κοινοτικού υπαλλήλου ή υπαλλήλου άλλου κράτους-μέλους ελληνικής υπηκοότητας ή κατά έλληνα υπαλλήλου ή, τέλος, όταν ο δράστης είναι κοινοτικός υπάλληλος οργάνου ή οργανισμού της Ε.Ε. με έδρα την Ελλάδα (άρθρο έκτο ν. 2802/2000) δ) η καθιέρωση ευθύνης των διευθυντών επιχειρήσεων για πράξεις δωροδοκίας που διαπράττονται από πρόσωπα τα οποία τελούν υπό τις εντολές τους, όταν τα τελευταία διαπράττουν τη δωροδοκία για λογαριασμό της επιχείρησης .

Στη συνέχεια, με τους ν. 3560/2007 και 3666/2008 διευρύνθηκε η καταστολή της δωροδοκίας στον αλλοδαπό δημόσιο τομέα σε όλα τα κράτη-μέρη της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και αυτής του ΟΗΕ, στους διεθνείς ή υπερεθνικούς οργανισμούς και στις κοινοβουλευτικές συνελεύσεις διεθνών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος, καθώς και στα διεθνή αναγνωρισμένα δικαστήρια. Επίσης, προβλέφθηκαν για τους κοινοτικούς υπαλλήλους ως αξιόποινες πράξεις πέραν της δωροδοκίας και η προσφορά για άσκηση επιρροής (άρθρο έκτο), όπως και τα σχετικά λογιστικά αδικήματα που γίνονται για τη διευκόλυνση της διάπραξης, την απόκρυψη ή συγκάλυψη κάποιας από τις αξιόποινες πράξεις του νόμου (άρθρο όγδοο) καθώς και η νομιμοποίηση εσόδων από αδικήματα διαφθοράς (άρθρο έβδομο).

Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία του ν. 3560/2007, όσον αφορά τις δικονομικές του προβλέψεις είναι ότι προχώρησε είναι ότι προέβλεψε την εφαρμογή ειδικών ανακριτικών

πράξεων του άρθρου 253Α (παρ. 1 γ', δ', ε', 2 και 3) ΚΠΔ, που εισήχθησαν για το οργανωμένο έγκλημα, και της δυνατότητας λήψης μέτρων για την προστασία καταγγελλόντων και ουσιωδών μαρτύρων. Το πεδίο προστασίας διευρύνθηκε με το ο ν. 3666/2008 επεκτείνοντας τη δυνατότητα λήψης μέτρων προστασίας και για άλλα πρόσωπα πέραν των καταγγελλόντων ή μαρτύρων, δηλ. για πραγματογνώμονες, θύματα ή συγγενείς τους ή για άλλα πρόσωπα που συνδέονται στενά με αυτούς (άρθρο έβδομο παρ. 1). Επίσης διέυρυνε το πεδίο της άσκησης των ειδικών ανακριτικών πράξεων εισάγοντας την Εισήγαγε επίσης την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για τις κακουρηματικές μορφές της δωροδοκίας, τις οποίες πρόσθεσε, είτε αφορούν εθνικούς είτε αλλοδαπούς δημόσιους λειτουργούς.

Όσον αφορά τη δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, με το ν. 3560/2007 ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η απόφαση-πλαίσιο της Ε.Ε. για τη δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα. Η δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα συνδέθηκε με την τέλεση πράξεων κατά παράβαση των καθηκόντων του δωροδοκούμενου. Έτσι τα κράτη-μέλη κλήθηκαν να ορίσουν το περιεχόμενο της παράβασης καθήκοντος προκειμένου να θεμελιωθεί το αδίκημα της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα. Σύμφωνα με το άρθρο πέμπτο του ν. 3560/2007 ορίζονται τα καθήκοντα που παραβιάζονται όχι μόνο με βάση την πρόβλεψή τους στο νόμο, τη σύμβαση εργασίας, τους εσωτερικούς κανονισμούς των μονάδων όπου ασκείται η επιχειρηματική δραστηριότητα, στο πλαίσιο της οποίας λαμβάνει χώρα η δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, αλλά και όπως αυτά διαγράφονται «από τις εντολές» ή και απλά «τις οδηγίες των προϊσταμένων του εργαζόμενου». Έτσι, όπως παρατηρεί η Γκμπάντι «ποτέ δεν μπορεί ο πολίτης να γνωρίζει με βεβαιότητα εκ των προτέρων ποια είναι ακριβώς η αξιόποινη συμπεριφορά της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα, την οποία καλείται να αποφύγει, αφού εντολές ή απλές οδηγίες προϊσταμένων δίδονται συνήθως κατά περίπτωση, για την εξειδικευμένη εκάστοτε δράση του εργαζόμενου, δεν έχουν σταθερό περιεχόμενο και μπορούν να αφορούν οτιδήποτε, ενώ γι' αυτές δεν υπάρχει και κανονιστικό πλαίσιο από το οποίο να απορρέουν». Με το άρθρο 6 ν. 3560/2007 ο Έλληνας νομοθέτης προχώρησε και στην ποινικοποίηση της προσφορά για άσκηση επιρροής στον ιδιωτικό τομέα.

Στη συνέχεια παρατίθενται οι σημαντικότερες διατάξεις από το προαναφερόμενο νομοθετικό πλαίσιο:

Α) Με τον Ν. 3560/07 «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά και του Πρόσθετου σε αυτήν Πρωτοκόλλου» και συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο II, άρθρα 2 έως και 13 αναφέρονται και δίδονται οι ορισμοί των εννοιών που σχετίζονται με τη διαφθορά, καθώς και των ενεργειών που πρέπει να κάνουν και τα μέτρα που πρέπει να λάβουν τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο

Άρθρο 2: Ενεργητική δωροδοκία εθνικών δημόσιων λειτουργών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση, την υπόσχεση, προσφορά ή παροχή από οποιονδήποτε άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος σε οποιονδήποτε δημόσιο λειτουργό του, για τον ίδιο ή για οποιονδήποτε άλλο, ώστε να προβεί σε πράξη ή να παραλείψει ενέργεια κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Άρθρο 3: Παθητική δωροδοκία εθνικών δημόσιων λειτουργών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση την απαίτηση ή λήψη από οποιονδήποτε δημόσιο λειτουργό του, άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος για τον ίδιο ή για οποιονδήποτε άλλο, ή την αποδοχή προσφοράς ή υπόσχεσης τέτοιου πλεονεκτήματος, ώστε να προβεί σε πράξη ή να παραλείψει ενέργεια κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Άρθρο 4: Δωροδοκία μελών εθνικών δημόσιων συνελεύσεων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται οποιοσδήποτε που είναι μέλος οποιασδήποτε εθνικής συνέλευσης που ασκεί νομοθετικές ή διοικητικές εξουσίες.

Άρθρο 5: Δωροδοκία αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται δημόσιος λειτουργός άλλου Κράτους.

Άρθρο 6: Δωροδοκία μελών αλλοδαπών δημόσιων συνελεύσεων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται οποιοσδήποτε που είναι μέλος δημόσιας συνέλευσης που ασκεί νομοθετικές ή διοικητικές εξουσίες σε κάθε άλλο Κράτος.

Άρθρο 7: Ενεργητική δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την υπόσχεση, προσφορά ή παροχή, άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος σε οποιονδήποτε που διευθύνει ή εργάζεται, με οποιαδήποτε ιδιότητα, σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, για τον ίδιο ή για άλλους, ώστε να προβούν σε πράξη ή να παραλείψουν ενέργεια, κατά παράβαση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 8: Παθητική δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την απαίτηση ή λήψη, άμεσα ή έμμεσα, από οποιονδήποτε που διευθύνει ή εργάζεται, με οποιαδήποτε ιδιότητα, σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος για τον ίδιο ή για άλλους, ή την αποδοχή προσφοράς ή υπόσχεσης αυτού του πλεονεκτήματος, ώστε να προβούν σε πράξη ή να παραλείψουν ενέργεια, κατά παράβαση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 9: Δωροδοκία λειτουργών διεθνών οργανισμών.

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται λειτουργός ή άλλος επί συμβάσει υπάλληλος, υπό την έννοια των κανονισμών προσωπικού, κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο το Κράτος είναι μέλος, και κάθε πρόσωπο αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα που αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι εν λόγω λειτουργοί ή υπάλληλοι.

Άρθρο 10: Δωροδοκία μελών διεθνών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στο Άρθρο 4, όταν εμπλέκονται μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών στους οποίους το Μέρος είναι μέλος,

Άρθρο 11: Δωροδοκία δικαστών και λειτουργών διεθνών δικαστηρίων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν αφορά ασκούντες δικαστικά καθήκοντα ή λειτουργούς διεθνούς δικαστηρίου, η δικαιοδοσία του οποίου είναι αποδεκτή από το Μέρος.

Άρθρο 12: Προσφορά για άσκηση επιρροής

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση, την υπόσχεση, παροχή ή προσφορά, άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλομένου πλεονεκτήματος σε οποιονδήποτε ο οποίος ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει ότι μπορεί να ασκήσει ανάρμοστη επιρροή στη διαδικασία λήψης απόφασης οποιουδήποτε από τους αναφερόμενους στα Άρθρα 2, 4 έως 6 και 9 έως 11 σε αντάλλαγμα αυτού, άσχετα αν το μη οφειλόμενο πλεονέκτημα είναι για τον ίδιο ή άλλον, καθώς και η απαίτηση, λήψη ή αποδοχή της προσφοράς ή υπόσχεσης αυτού του πλεονεκτήματος, σε αντάλλαγμα αυτής της επιρροής, άσχετα αν η επιρροή ασκείται ή όχι ή άσχετα αν η υποτιθέμενη επιρροή οδηγεί στο σκοπούμενο αποτέλεσμα ή όχι.

Άρθρο 13: Ξέπλυμα εσόδων από αδικήματα διαφθοράς

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Ξέπλυμα, την Έρευνα, Δήμευση και Κατάσχεση Προϊόντων Εγκλήματος (ETS No. 141), Άρθρο 6 παράγραφοι 1 και 2, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρονται σ' αυτήν, όταν το αποδιδόμενο αδίκημα περιλαμβάνει οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 12 της παρούσας Σύμβασης, στο βαθμό που το Μέρος δεν εξέφρασε επιφύλαξη ή δεν έκανε δήλωση σε σχέση με τα αδικήματα αυτά ή δεν θεωρεί ότι τα αδικήματα αυτά είναι σοβαρά για το σκοπό της νομοθεσίας για το ξέπλυμα χρήματος.

Στο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά (Στρασβούργο, 15.5.2003) του ιδίου Νόμου αναφέρεται ότι τα αδικήματα της διαφθοράς είναι ποινικά και τιμωρούνται με ποινές φυλάκισης, περάν των χρηματικών ποινών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Ποινικό Κώδικα. Επίσης, τα άρθρα 9, 10 και 11, αναφέρονται στη δικαιοδοσία των Ελληνικών δικαστηρίων για την εκδίκαση των αδικημάτων που αφορούν στη διαφθορά, την ευθύνη των νομικών προσώπων που εμπλέκονται σε αυτά τα αδικήματα και ορίζουν τις ειδικές ανακριτικές αρχές.

Άρθρο 9: Δικαιοδοσία - Αυτεπάγγελτη δίωξη

1. Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να εκδικάζουν αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 ως 14 της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο.
2. Τα προβλεπόμενα από τον παρόντα νόμο αδικήματα διώκονται αυτεπαγγέλτως, οπουδήποτε και αν τελέστηκαν.

Άρθρο 10: Ευθύνη νομικών προσώπων

1. Αν κάποιος από τα αδικήματα της ενεργητικής δωροδοκίας, της προσφοράς για άσκηση επιρροής ή ξεπλύματος χρήματος που προβλέπονται από τα άρθρα 159, 235 και 237 του Ποινικού Κώδικα και τα άρθρα τρίτο ως και όγδοο του παρόντος νόμου, τελείται προς όφελος νομικού προσώπου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί ως φυσικός ή ηθικός αυτουργός ή συνεργός, είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου νομικού προσώπου και κατέχει διευθυντική θέση εντός του νομικού προσώπου, με βάση εξουσία εκπροσώπησης τούτου ή εξουσιοδότησης για τη λήψη απόφασης εκ μέρους του νομικού προσώπου ή εξουσιοδότησης για την άσκηση ελέγχου εντός του νομικού προσώπου, πέραν της ποινικής ευθύνης του φυσικού προσώπου, επιβάλλεται και στο νομικό αυτό πρόσωπο με απόφαση του Προϊσταμένου της οικείας περιφερειακής διεύθυνσης της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε.):

α. διοικητικό πρόστιμο μέχρι του τριπλάσιου της αξίας του οφέλους που επιτεύχθηκε ή επιδιώχθηκε ή β. προσωρινή ή σε περίπτωση υποτροπής οριστική απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας ή γ. πρόσκαιρος ή οριστικός αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις.

2. Οι ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο και όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή την τέλεση ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην ίδια παράγραφο από φυσικό πρόσωπο που τελεί υπό την εξουσία του.

3. Πέραν των ανωτέρω κυρώσεων δεν αποκλείονται και κυρώσεις που προβλέπονται από άλλες διατάξεις.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζεται η διαδικασία επιβολής των κυρώσεων της παραγράφου 1, οι αρμόδιες υπηρεσίες είσπραξης, ως και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Στο Ν. 2957/12-11-01 «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Αστικού Δικαίου περί διαφθοράς» στο Κεφάλαιο Ι (Μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε Εθνικό επίπεδο) και συγκεκριμένα στα άρθρα 1 έως και 12, αναφέρεται το ζήτημα της διαφθοράς, ορίζεται και καθορίζονται οι ευθύνες των μερών, οι αποζημιώσεις ,κ.λπ. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Σύμβασης ως «διαφθορά» νοείται η απαίτηση, προσφορά, παροχή ή αποδοχή, αμέσως ή εμμέσως, δώρου ή οποιουδήποτε άλλου μη προσήκοντος ωφελήματος ή υπόσχεσης ενός τέτοιου ωφελήματος, που επηρεάζει την ορθή εκτέλεση καθήκοντος ή την απαιτούμενη συμπεριφορά του λήπτη του δώρου ή του μη προσήκοντος ωφελήματος ή της υπόσχεσης ενός τέτοιου ωφελήματος. Σκοπός της Σύμβασης είναι να προβλέπεται στο εσωτερικό δίκαιο αποτελεσματικά ένδικα βοηθήματα για πρόσωπα που έχουν υποστεί ζημία εξαιτίας πράξης διαφθοράς, ώστε να τους παρέχεται η δυνατότητα προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τους, περιλαμβανομένης της δυνατότητας αποκατάστασης της ζημίας (άρθρο 1).Ορίζεται το δικαίωμα αποζημίωσης για τα πρόσωπα που έχουν υποστεί ζημία εξαιτίας πράξης διαφθοράς έχουν το δικαίωμα αγωγής για την πλήρη αποκατάσταση της ζημίας αυτής. Η αποζημίωση αυτή μπορεί να καλύπτει θετική ζημία, διαφυγόν κέρδος και μη περιουσιακή ζημία. (άρθρο 3).

Άρθρο 4: Ευθύνη

1. Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο ότι πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις για την αποκατάσταση της ζημίας:

i ο εναγόμενος έχει διαπράξει ή έχει επιτρέψει την πράξη της διαφθοράς ή έχει παραλείψει να λάβει εύλογα μέτρα για να αποτρέψει την πράξη διαφθοράς

ii. ο ενάγων έχει υποστεί ζημία, και iii. υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της πράξης διαφθοράς και της ζημίας.

2. Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο ότι αν περισσότεροι εναγόμενοι ευθύνονται σε αποζημίωση εξαιτίας της ίδιας πράξης διαφθοράς ενέχονται εις ολόκληρον.

Άρθρο 5: Ευθύνη του Κράτους

Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο τις κατάλληλες διαδικασίες που επιτρέπουν στα πρόσωπα τα οποία έχουν υποστεί ζημία εξαιτίας πράξης διαφθοράς δημόσιων λειτουργών του κατά την άσκηση καθηκόντων τους να αξιώσουν αποζημίωση από το Κράτος ή, στην περίπτωση που το Μέρος δεν είναι Κράτος, από τις αρμόδιες αρχές του Μέρους αυτού.

Άρθρο 6: Συντρέχον πταίσμα

Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο ότι η αποζημίωση μειώνεται ή δεν επιδικάζεται εν όψει των περιστάσεων, αν ο ενάγων έχει συμβάλει με δικό του πταίσμα στην επέλευση της ζημίας ή στην έκτασή της.

Άρθρο 7: Παραγραφή

1. Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο ότι η αξίωση αποζημίωσης παραγράφεται μετά την παρέλευση προθεσμίας κατ' ελάχιστον τριών ετών από την ημέρα που ο ζημιωθείς έλαβε γνώση ή θα έπρεπε ευλόγως να είχε λάβει γνώση της ζημίας ή της πράξης διαφθοράς και της ταυτότητας του υπευθύνου. Η αξίωση όμως αυτή δεν μπορεί να ασκηθεί μετά την παρέλευση προθεσμίας κατ ελάχιστον δέκα ετών από την ημερομηνία της πράξης διαφθοράς.

2. Το δίκαιο των Μερών που ρυθμίζει την αναστολή ή τη διακοπή της παραγραφής εφαρμόζεται στις προθεσμίες που προβλέπονται στην παράγραφο 1 εφόσον συντρέχει λόγος.

Άρθρο 8: Κύρος των συμβάσεων

1. Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο ότι σύμβαση ή ρήτρα σύμβασης της οποίας αντικείμενο είναι πράξη διαφθοράς είναι άκυρη.

2. Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο ότι ο συμβαλλόμενος του οποίου η δήλωση βούλησης επηρεάσθηκε από πράξη διαφθοράς μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την ακύρωση της σύμβασης αυτής, χωρίς να θίγεται το δικαίωμα του για αποζημίωση.

Άρθρο 9: Προστασία εργαζομένων

Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο κατάλληλη προστασία έναντι οποιασδήποτε αδικαιολόγητης κύρωσης κατά εργαζομένων, οι οποίοι καλόπιστα και βάσει εύλογων υποψιών καταγγέλλουν πράξεις διαφθοράς σε αρμόδια πρόσωπα ή αρχές.

Άρθρο 10: Λογαριασμοί και λογιστικοί έλεγχοι

1. Κάθε Μέρος λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα στο εσωτερικό του δίκαιο ώστε οι ετήσιοι λογαριασμοί των εταιριών να συντάσσονται με σαφήνεια και να αποδίδουν πιστά την οικονομική κατάσταση της εταιρίας.

2. Προς αποτροπή πράξεων διαφθοράς, κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο τη βεβαίωση από ελεγκτικά όργανα ότι οι ετήσιοι λογαριασμοί αποδίδουν πιστά την οικονομική κατάσταση της εταιρίας.

Άρθρο 11: Λήψη αποδείξεων

Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο αποτελεσματικές διαδικασίες για τη συλλογή αποδείξεων στο πλαίσιο αστικών δικών σχετικών με πράξεις διαφθοράς.

Άρθρο 12: Προσωρινά μέτρα

Κάθε Μέρος προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο πρόσφορα προσωρινά δικαστικά μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων των διαδίκων κατά τις σχετικές με πράξη διαφθοράς αστικές δίκες.

Η εθνική νομοθεσία για την αντιμετώπιση της διαφθοράς

Ο ν. 4254/2014 (ισχύει από τον Απρίλιο του 2014) επέφερε σημαντικές τροποποιήσεις στις βασικές διατάξεις κατά της διαφθοράς του ποινικού κώδικα. Όπως η αιτιολογική έκθεση επισημαίνει επιδιώκει την «αναμόρφωση των βασικών ποινικών διατάξεων κατά της «διαφθοράς» του Ποινικού Κώδικα και τη βελτίωση της προστασίας των προσώπων που καταγγέλλουν αντίστοιχες πράξεις, προκειμένου να αντιμετωπισθεί η κριτική που έχει δεχθεί η χώρα μας σε διεθνές επίπεδο για την ανεπαρκή και αναποτελεσματική εφαρμογή μιας σειράς δεσμευτικών συμβατικών κειμένων» Ένας από τους κύριους στόχους του Ν 4254/2014 ήταν να ανταποκριθεί στις συστάσεις GRECO, ιδίως, κωδικοποιώντας όλα τα αδικήματα της δωροδοκίας τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Ειδικότερα, ο ν. 4254/2014 αντικαταστάθηκε το άρθρο 159 ΠΚ (Δωροληψία πολιτικών αξιωματούχων) και προστέθηκε τα άρθρα 159 Α ΠΚ (Δωροδοκία πολιτικών αξιωματούχων), τιμωρούμενα με ποινή καθείρξεως, αντικαταστάθηκαν τα άρθρα 235 ΠΚ (Δωροληψία υπαλλήλου), 236 ΠΚ (Δωροδοκία υπαλλήλου), τα οποία προβλέπουν ποινή κάθειρξης έως 10 έτη, αντικαταστάθηκε το άρθρο 237 ΠΚ (Δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών) με προβλεπόμενη ποινή κάθειρξης, προστέθηκαν τα άρθρα 237 Α ΠΚ (Εμπορία επιρροής – Μεσάζοντες) και 237 Β ΠΚ (Δωροληψία και Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα) που τιμωρούνται σε βαθμό πλημμελήματος, τροποποιήθηκε το άρθρο 238 ΠΚ (για την δήμευση των «δώρων» στις πράξεις δωροδοκίας), αντικαταστάθηκαν τα άρθρα 263 Α (έννοια υπαλλήλου), 263 Β (Μέτρα επιείκειας για όσους συμβάλλουν στην αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς) του ΠΚ.

Ο νόμος 4254/2014 επέφερε τις εξής αντικαταστάσεις και προσθήκες άρθρων στον ποινικό κώδικα:

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.4: ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 159 Π.Κ.

Το άρθρο 159 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 159

Δωροληψία πολιτικών αξιωματούχων

1. Ο Πρωθυπουργός, το μέλος της κυβέρνησης, ο υφυπουργός, ο περιφερειάρχης, ο αντιπεριφερειάρχης ή ο δήμαρχος, που ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, ως αντάλλαγμα για ενέργειά του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή από 15.000 έως 150.000 ευρώ.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται το μέλος της Βουλής, των συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιτροπών τους που σχετικά με κάποια εκλογή ή ψηφοφορία η οποία διενεργείται από τα ως άνω σώματα ή επιτροπές δέχεται την παροχή ή υπόσχεση οποιασδήποτε φύσης ωφελήματος, για τον εαυτό του ή για άλλον, ή ζητεί τέτοιο ως αντάλλαγμα για να μη λάβει μέρος στην εκλογή ή ψηφοφορία, για να υποστηρίξει ορισμένο θέμα προς ψήφιση ή για να ψηφίσει με ορισμένο τρόπο.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται από μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 238, 263 παρ. 1 και 263B παράγραφοι 2 έως 5 έχουν εφαρμογή και στα εγκλήματα των προηγούμενων παραγράφων.»

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.5: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΡΘΡΟΥ 159Α ΣΤΟΝ Π.Κ.

Μετά το άρθρο 159 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 159Α ως εξής:

«Άρθρο 159Α

Δωροδοκία πολιτικών αξιωματούχων

1. Όποιος υπόσχεται ή παρέχει οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, άμεσα ή μέσω τρίτου, σε αναφερόμενο στο άρθρο 159 πρόσωπο, για τον εαυτό του ή για άλλον, για τους σκοπούς που αναφέρονται αντίστοιχα στο άρθρο αυτό, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή από 15.000 έως 150.000 ευρώ.

2. Διευθυντής επιχειρήσεως ή πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια δεν απέτρεψε πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχό του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης της πράξης της παραγράφου 1.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 238, 263 παρ. 1 και 263B έχουν εφαρμογή και στο έγκλημα της παραγράφου 1.»

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.6: ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 235 Π.Κ.

Το άρθρο 235 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 235⁴³ Δωροληψία υπαλλήλου

⁴³ Σύμφωνα με προΐσχύον του ν. 4254/2014, οι ποινικές διατάξεις για τη διαφθορά ήταν οι εξής:
Άρθρο 235: Παθητική δωροδοκία

1. Υπάλληλος, ο οποίος, κατά παράβαση των καθηκόντων του ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, για τον εαυτό του ή για τρίτο, ωφελήματα οποιασδήποτε φύσης ή δέχεται υπόσχεση τούτων, για ενέργεια ή παράλειψη του μελλοντικής ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Αν η αξία των ωφελημάτων υπερβαίνει το συνολικό ποσό των εβδομήντα τριώνχιλιάδων (73.000) ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών – ΑΝΤΙΚ. ΜΕ ΤΗΝΠΙΑΡ. 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΥ Ν.

1. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, για ενέργεια ή παράλειψή του σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 5.000 έως 50.000 ευρώ.

Αν ο υπαίτιος τελεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή το ωφέλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 10.000 έως 100.000 ευρώ.

2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου αντίκειται στα καθήκοντά του, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ. Αν ο υπαίτιος τελεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή το ωφέλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δεκαπέντε ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ.

3. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, για τον εαυτό του ή για άλλον, αθέμιτη παροχή περιουσιακής φύσης, επωφελούμενος από την ιδιότητά του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη.

4. Προϊστάμενοι υπηρεσιών ή επιθεωρητές ή πρόσωπα που έχουν την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε υπηρεσίες του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων που απαριθμούνται στο άρθρο 263Α τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια, κατά παράβαση συγκεκριμένου υπηρεσιακού καθήκοντος, δεν απέτρεψαν πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές τους ή υπόκειται στον έλεγχό τους από την τέλεση πράξης των προηγούμενων παραγράφων.»

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.7: ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 236 Π.Κ.

3666/08.(Με το άρθρο 3 του Ν. 3560/07, ορίζεται ότι : «1. Οι διατάξεις των άρθρων 235,236, 237 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς δημόσιους υπαλλήλους, λειτουργούς και δικαστές, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι ένορκοι και οι διαιτητές, άλλου κράτους μέλους της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς λειτουργούς ή άλλους υπαλλήλους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση, κατά την έννοια των οικείων κανονισμών προσωπικού, κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο η Ελληνική Δημοκρατία είναι μέλος, καθώς και κάθε πρόσωπο, αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα που αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι εν λόγω λειτουργοί ή υπάλληλοι.

Το άρθρο 236 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 236⁴⁴ Δωροδοκία υπαλλήλου

1. Όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 5.000 έως 50.000 ευρώ.
2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη αντίκειται στα καθήκοντα του υπαλλήλου, ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ.
3. Διευθυντής επιχειρήσεως ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια δεν απέτρεψε πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχό του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης πράξης των προηγούμενων παραγράφων.
4. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου επί πράξεων που τελέσθηκαν στην αλλοδαπή από ημεδαπό, δεν είναι αναγκαία η πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 6.»

ΥΠΟΠΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.8: ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 237 Π.Κ.

Το άρθρο 237 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 237

Δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργιών

⁴⁴ Άρθρο 236: Ενεργητική δωροδοκία

1. Όποιος υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφελήματα για τον εαυτό του ή για τρίτο, για ενέργεια ή παράλειψη του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντα του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.
2. Αν η αξία των ωφελημάτων υπερβαίνει το συνολικό ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.
3. Η πράξη μένει ατιμώρητη, αν αυτός με δική του θέληση και πριν εξετασθεί οπωσδήποτε για την πράξη την αναγγείλει στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο ή άλλη αρμόδια αρχή, εγχειρίζοντας έγγραφη αναφορά ή προφορικά οπότε συντάσσεται σχετική έκθεση. Στην περίπτωση αυτή το δώρο ή τα ωφελήματα που τυχόν κατασχέθηκαν ή έχουν παραδοθεί στον ανακριτή αποδίδονται σε αυτόν που το έδωσε και δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή η διάταξη του άρθρου 238 – ΑΝΤΙΚ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΥ Ν. 3666/08.

1. Όποιος καλείται κατά το νόμο να εκτελέσει δικαστικά καθήκοντα ή ο διαιτητής, αν ζητήσει ή λάβει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, ή αποδεχθεί την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, για ενέργειά του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του κατά την απονομή της δικαιοσύνης ή την επίλυση διαφοράς, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται όποιος για τον πιο πάνω σκοπό υπόσχεται ή παρέχει τέτοια ωφέληματα, άμεσα ή μέσω τρίτου, στα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, για τους εαυτούς τους ή για άλλον.

3. Διευθυντής επιχειρήσεως ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια δεν απέτρεψε πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχο του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης της πράξης της παραγράφου 1.»

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.9: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΡΘΡΟΥ 237Α ΣΤΟΝ Π.Κ.

Μετά το άρθρο 237 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 237Α ως εξής:

«Άρθρο 237Α

Εμπορία επιρροής – Μεσάζοντες

1. Όποιος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος ως αντάλλαγμα για αθέμιτη επιρροή την οποία ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει, ψευδώς ή αληθώς, ότι μπορεί να ασκήσει σε κάποιο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 159, 235 παρ. 1 και 237 παρ. 1, ώστε αυτά να προβούν σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή από 5.000 έως 50.000 ευρώ.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, σε πρόσωπο που ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει, ψευδώς ή αληθώς, ότι μπορεί να ασκήσει αθέμιτη επιρροή σε κάποιο από τα πρόσωπα που απαριθμούνται στα άρθρα 159, 235 παρ. 1 και 237 παρ. 1, ώστε αυτά να προβούν σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους.»

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.10: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΡΘΡΟΥ 237Β ΣΤΟΝ Π.Κ.

Μετά το άρθρο 237Α του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 237Β ως εξής:

«Άρθρο 237Β

Δωροληψία και Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα: Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, τιμωρείται όποιος εργάζεται ή παρέχει υπηρεσίες με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση στον ιδιωτικό τομέα και, κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή έμμεσα, οποιασδήποτε φύσεως ωφέλημα για τον ίδιο ή για άλλον ή δέχεται υπόσχεση τέτοιου ωφελήματος ως αντάλλαγμα για ενέργεια ή παράλειψή του κατά παράβαση των καθηκόντων του, όπως αυτά διαγράφονται από το νόμο, τη σύμβαση εργασίας, τους εσωτερικούς κανονισμούς, τις εντολές ή οδηγίες των προϊσταμένων του ή προκύπτουν από τη φύση της θέσης ή της υπηρεσίας του.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, κατά την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει, άμεσα ή έμμεσα, οποιασδήποτε φύσεως ωφέλημα σε πρόσωπο που εργάζεται ή παρέχει υπηρεσίες με οποιαδήποτε ιδιότητα στον ιδιωτικό τομέα, για το ίδιο ή για τρίτον, για ενέργεια ή για παράλειψη κατά παράβαση των ως άνω καθηκόντων του.»

Εγκλήματα διαφθοράς και δικονομικά ζητήματα: νέες ρυθμίσεις και θεσμοί

Ο θεσμός του οικονομικού εισαγγελέα⁴⁵

---

⁴⁵ Το εν λόγω υλικό αποτελεί μέρος της Χαρτογράφησης των φορέων με αρμοδιότητα την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η χαρτογράφηση των φορέων με αρμοδιότητα μεταξύ άλλων την καταπολέμηση της διαφθοράς (Ελεγκτικές Δημόσιες Υπηρεσίες, Σώματα Επιθεώρησης και Ελέγχου, Εισαγγελικές, Δικαστικές και Ανεξάρτητες Αρχές), καταρτίστηκε για πρώτη φορά από τον Εθνικό Συντονιστή κατά της Διαφθοράς, στο πλαίσιο του Εθνικού σχεδίου «ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ» και ολοκληρώθηκε από τη Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς. Είναι προσβάσιμη στην ιστοσελίδα της ΓΕΓΚΑΔ <http://www.gsac.gov.gr/index.php/el/2016-03-03-15-47-22>

Με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3943/2011 (ΦΕΚ Α' 66) προστέθηκε στον ν. 2523/1997 άρθρο 17Α, με το οποίο ορίστηκε ως Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος με τον αναπληρωτή του εισαγγελικός λειτουργός με βαθμό αντεισαγγελέα εφετών, από εκείνους που υπηρετούν στην Εισαγγελία Εφετών Αθηνών. Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος εκτελεί τα καθήκοντα του με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση και συνεπικουρείται από τρεις, τουλάχιστον, εισαγγελείς ή αντεισαγγελείς πρωτοδικών, εκ των οποίων δύο τουλάχιστον από εκείνους που υπηρετούν στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών και ένας από εκείνους που υπηρετούν στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης. Οι τελευταίοι ορίζονται από τους διευθύνοντες τις οικείες Εισαγγελίες. Το έργο των αρμόδιων για τα οικονομικά εγκλήματα Εισαγγελέων εποπτεύει και συντονίζει Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου που ορίζεται με πλήρη ή μερική απασχόληση από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. **Στα καθήκοντα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος**, η κατά τόπο αρμοδιότητα του οποίου επεκτείνεται σε όλη την Επικράτεια, ανήκει η εποπτεία, η καθοδήγηση και ο συντονισμός των ενεργειών των γενικών κατά το άρθρο 33 παράγραφος 1 περίπτωση α' του Κ.Π.Δ. και ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων, ιδίως δε υπαλλήλων του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), των Τελωνείων, της Ε.Λ.Υ.Τ. και των φοροελεγκτικών υπηρεσιών, εν γένει, του Υπουργείου Οικονομικών, κατά τη διενέργεια ερευνών, προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης για την εξακρίβωση τελέσεως κάθε είδους φορολογικών και οικονομικών εγκλημάτων και οποιωνδήποτε άλλων συναφών, εφόσον αυτά διαπράττονται σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή βλάπτουν σοβαρά την εθνική οικονομία (άρ. 17Α ν. 2523/1997, παρ. 3).

Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος ενημερώνεται για όλες τις καταγγελίες και τις πληροφορίες που περιέρχονται στις υπηρεσίες της παραγράφου 3 για εγκλήματα της αρμοδιότητάς του, αξιολογεί δε και διερευνά τις πληροφορίες αυτές, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση του, σχετικά με αυτά, με οποιονδήποτε τρόπο και μέσο (άρ. 17Α ν. 2523/1997, παρ. 4).

Για τη διερεύνηση των υποθέσεων που ανήκουν στην αρμοδιότητα του ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος μπορεί να παραγγέλλει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης από τους κατά την παράγραφο 3 του άρ. 17 Α του ν. 2523/1997 γενικούς ή ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους (άρ. 17Α ν. 2523/1997, παρ. 5). Η δικογραφία που σχηματίζεται μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης διαβιβάζεται στους κατά τόπο αρμόδιους για την ποινική δίωξη εισαγγελείς πρωτοδικών, με την παραγγελία άμεσης άσκησης ποινικής δίωξης (άρ. 17Α ν. 2523/1997, παρ. 6). Ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα παραγγελίας διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης από τον κατά τόπο αρμόδιο εισαγγελέα πρωτοδικών, χωρίς να στερείται ο Οικονομικός Εισαγγελέας τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, μετά το πέρας της οποίας ενημερώνεται εγγράφως για την πορεία της (άρ. 17Α ν. 2523/1997, παρ. 7). Οι εισαγγελικοί λειτουργοί της παραγράφου 1 έχουν πρόσβαση σε κάθε πληροφορία ή στοιχείο που αφορά ή είναι χρήσιμο για την άσκηση του έργου τους, μη υποκείμενοι στους περιορισμούς της νομοθεσίας περί φορολογικού, τραπεζικού, χρηματιστηριακού και κάθε άλλου είδους απορρήτου και σε κάθε μορφής αρχείο Δημόσιας Αρχής ή Οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν, με αιτιολογημένη διάταξή τους σε δεσμεύσεις τραπεζικών λογαριασμών, περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων και περιουσιακών (ακινήτων και κινητών) εν γένει στοιχείων, προς το σκοπό διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου, σε περίπτωση διενεργούμενης ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης για την εξακρίβωση τέλεσης εγκλημάτων της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου για χρονικό διάστημα μέχρι ένα (1) έτος που μπορεί να παρατείνεται με βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών, λόγω δικαιολογημένης μη ολοκλήρωσης της διενεργούμενης, κατά τα ανωτέρω, ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης. Η διάταξη εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του καθ' ου ή τρίτου και δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο, χρηματοπιστωτικό προϊόν, θυρίδα, κινητό ή ακίνητο περιουσιακό στοιχείο. Η δέσμευση ισχύει «από τη χρονική στιγμή της αποδεδειγμένης γνωστοποίησης της διάταξης προς τον Οργανισμό ή την Υπηρεσία προς την οποία απευθύνεται. Ως χρονική στιγμή αποδεδειγμένης γνωστοποίησης της διάταξης της παρούσας παραγράφου προς τους αρμόδιους Οργανισμούς και Υπηρεσίες λογίζεται η ημέρα που γνωστοποιείται με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο, ιδίως δε τηλεομοιοτυπικά, η διάταξη στην Ελληνική Ένωση Τραπεζών, την Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς,

οι οποίες οφείλουν να ενημερώνουν αμελλητί τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ημεδαπής. Με τον ίδιο τρόπο η διάταξη γνωστοποιείται στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, η οποία δεν κωλύεται να λαμβάνει όλα τα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις διασφαλιστικά μέτρα. Η διάταξη επιδίδεται εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών στον καθ' ου ή στον τρίτο, οι οποίοι δύνανται να προσφύγουν και να ζητήσουν την άρση της, με αίτησή τους προς το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, η οποία δεν αναστέλλει την εκτέλεσή της. Η διάταξη ή το βούλευμα ανακαλείται, τροποποιείται αντίστοιχα εάν προκύψουν νέα στοιχεία. Μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης: ι) στην περίπτωση που παραγγέλλεται από τον Οικονομικό Εισαγγελέα άσκηση ποινικής δίωξης εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κ.Π.Δ. και ίι) στην περίπτωση αρχειοθέτησης της ποινικής δικογραφίας η δέσμευση αίρεται αυτοδικαίως.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου δεν θίγουν τυχόν διασφαλιστικά μέτρα που έχουν ληφθεί από τη Φορολογική Διοίκηση. Με τη σύμφωνη γνώμη του εποπτεύοντος, κατά την παράγραφο 2, Αντιεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος μπορεί να παραγγέλλει την έκδοση της διάταξης του παρόντος άρθρου και προς τον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ο οποίος εκδίδει τη διάταξη σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της παρούσας παραγράφου, οι διατάξεις της οποίας εφαρμόζονται ανάλογα. Η προσφυγή κατά της διάταξης του Εισαγγελέα Πρωτοδικών εισάγεται στο κατά τόπο αρμόδιο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών (άρ. 17Α παρ. 8 του ν. 2523/1997, όπως τροποποιήθηκε με τους ν. 4305/2014 και 4316/2014. Σημ.: στην παρ. 6β του άρ. 46 του ν. 4305/2014 υπάρχουν προβλέψεις για την αρμοδιότητα των Οικονομικών Εισαγγελέων για τις τυχόν δεσμεύσεις που επιβλήθηκαν από το ΣΔΟΕ δυνάμει του άρ. 30 του ν. 3296/2004).

Στις παρ. 9, 9α και 10 του άρ. 17Α του ν. 2523/1997 (όπως ισχύουν μετά τους ν. 4274/2014 και προβλέπονται τα της ιδρύσεως Γραφείου Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, το οποίο έχει ως σκοπό την επιστημονική, διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του έργου του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και των εισαγγελικών λειτουργιών της παραγράφου 1 του άρ. 17 Α του ν. 2523/1997.

Ο θεσμός του εισαγγελέα διαφθοράς

Με τις διατάξεις του ν. 4022/2011 (ΦΕΚ Α' 219), όπως έχει τροποποιηθεί μετά την θέση σε ισχύ του άρ. 75 του ν. 4139/2013 (ΦΕΚ Α' 74), η ποινική δίωξη και η ανάκριση για πράξεις διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, καθώς και για υποθέσεις μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος δημοσίου συμφέροντος ανατέθηκε σε ειδικούς εισαγγελικούς και δικαστικούς λειτουργούς. Οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται για τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 αυτού κακουργήματα, και δη για: α) κακουργήματα, τα οποία δεν υπάγονται στις ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 86 του Συντάγματος και διαπράττουν υπουργοί ή υφυπουργοί, καθώς και κακουργήματα που διαπράττουν βουλευτές, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, ακόμη και αν οι υπαίτιοι έχουν παύσει να φέρουν την ιδιότητα αυτή, εφόσον αυτά υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου,

β) κακουργήματα, τα οποία διαπράττουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητα τους γενικοί και ειδικοί γραμματείς Υπουργείων, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δημοσίων επιχειρήσεων, δημοσίων οργανισμών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το κράτος, αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και υπάλληλοι κατά την έννοια των άρθρων 13α και 263Α του Ποινικού Κώδικα, εφόσον αυτά υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου και

γ) κακουργήματα ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος, εφόσον υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου, ο δε χαρακτηρισμός της υπόθεσης ως ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος γίνεται με πράξη από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Εισαγγελείς εγκλημάτων διαφθοράς

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του ν. 4022/2011, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 76 του ν. 4139/2013 (ΦΕΚ Α' 74), για τα αναφερόμενα στο

άρθρο 1 κακουργήματα ορίζεται στις Εισαγγελίες Αθηνών και Θεσσαλονίκης Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς, με βαθμό αντεισαγγελέα εφετών, από εκείνους που υπηρετούν στην Εισαγγελία Εφετών Αθηνών και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα. Ο Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς εκτελεί τα καθήκοντα του με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση και συνεπικουρείται από δύο, τουλάχιστον, εισαγγελείς ή αντεισαγγελείς πρωτοδικών. Οι τελευταίοι ορίζονται από τους διευθύνοντες τις οικείες Εισαγγελίες, μετά από γνώμη του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς. Το έργο των αρμόδιων για τα εγκλήματα διαφθοράς Εισαγγελέων εποπτεύει και συντονίζει Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου που ορίζεται με πλήρη ή μερική απασχόληση από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Στα καθήκοντα του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς, ανήκει η εποπτεία, η καθοδήγηση και ο συντονισμός των ενεργειών των γενικών κατά το άρθρο 33 παράγραφος 1 περίπτωση α΄ του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων, κατά τη διενέργεια ερευνών, προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης για την εξακρίβωση τελέσεως των αδικημάτων αρμοδιότητας του. Ο Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς, όταν λάβει την μήνυση, την έγκληση ή την αναφορά για την τέλεση πράξης από αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος, ενεργεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 43 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και παραγγέλλει την άσκηση ποινικής δίωξης. Σε κάθε περίπτωση, η προκαταρκτική εξέταση που διενεργείται για τα ως άνω εγκλήματα ολοκληρώνεται μέσα σε προθεσμία δύο μηνών.

Οι ανακριτές των εγκλημάτων διαφθοράς

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 4022/2011, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 37 του ν. 4055/2012 (ΦΕΚ Α΄ 51), η ανάκριση ενεργείται από πρόεδρο πρωτοδικών ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις από πρωτοδίκη, ο οποίος ορίζεται ειδικά γι΄ αυτή, από το όργανο που διευθύνει το δικαστήριο. Σε δυσχερείς υποθέσεις, μπορεί να ορισθούν επιπλέον μέχρι δύο ανακριτές και μέχρι ένας εισαγγελέας πρωτοδικών.

Η ανάκριση διενεργείται κατ' απόλυτη προτεραιότητα και ολοκληρώνεται μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών. Το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μπορεί με βούλευμα ειδικά αιτιολογημένο να παρατείνει την προθεσμία ολοκλήρωσης της ανάκρισης εφάπαξ μέχρι δύο (2) το πολύ μήνες αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι. Το ίδιο συμβούλιο διατάσσει το χωρισμό της ανάκρισης για πράξεις και πρόσωπα, όταν τούτο επιβάλλεται από

ιδιαίτερους λόγους που αφορούν την ασφαλέστερη διάγνωση της αλήθειας ή την ταχύτερη εκδίκαση της υπόθεσης.

Οι δικαστικοί λειτουργοί των προηγούμενων παραγράφων απαλλάσσονται όλων των άλλων καθηκόντων τους και υποστηρίζονται στο έργο τους από αριθμό γραμματέων και ειδικών επιστημόνων ή πραγματογνωμόνων που κρίνεται αναγκαίος για την ολοκλήρωση της ανακριτικής Διαδικασίας μέσα στον προβλεπόμενο γι' αυτήν χρόνο. Περαιτέρω, μετά την θέσπιση της παρ. 3Α του ν . 4022/2011, που τέθηκε σε ισχύ μετά το άρ. 8α του ν. 4205/2013 και την τροποποίηση της με το άρ. 14 παρ. 2 του ν. 4236/2014, για την υποστήριξη του έργου του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς και των Εισαγγελέων που τον συνεπικουρούν, λειτουργεί αυτοτελές Γραφείο Ειδικών Εμπειρογνομόνων (εφεξής «Γραφείο»), το οποίο διευθύνεται από τον Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μετά από γνώμη του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς, συστήνονται οι αναγκαίες θέσεις επιστημονικού, διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς, οι οποίες καλύπτονται με μετάθεση, μετακίνηση ή απόσπαση υπαλλήλων από τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα, ιδίως από το Δημόσιο σε στενή έννοια, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τις ΑΔΑ. Στο πλαίσιο αυτό, έχει εκδοθεί η υπ' αριθμ. 14552 οικ./14-3-2014 (Β'676) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με θέμα τη Σύσταση θέσεων προσωπικού, ιεραρχικό επίπεδο λειτουργίας και καθήκοντα του προϊσταμένου του Γραφείου Ειδικών Εμπειρογνομόνων του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς Αθηνών και έχει οριστεί προϊσταμένη του σχετικού τμήματος.

Συντονισμός των διωκτικών και ελεγκτικών αρχών: ο Συντονιστικός μηχανισμός

«Όπου λαλούν πολλά κοκόρια, αργεί να ξημερώσει.....».

Ακολουθώντας τη σοφή λαϊκή παροιμία, σύμφωνα με την οποία όταν εμπλέκονται πολλοί φορείς και υπηρεσίες ανακύπτει και ζήτημα αναποτελεσματικότητας, αλληλοεπικάλυψης και γραφειοκρατίας, η συνεργασία των προαναφερόμενων εισαγγελέων οικονομικού εγκλήματος και διαφθοράς με τους λοιπούς διωκτικούς και ελεγκτικούς μηχανισμούς καθίσταται προβληματική. Στο πλαίσιο αυτό προωθείται η πρωτοβουλία καθιέρωσης ενός μηχανισμού συντονισμού και ανταλλαγής πληροφοριών για τις έρευνες των εγκλημάτων διαφθοράς και των οικονομικών εγκλημάτων αντίστοιχα. Στον εν λόγω μηχανισμό συντονισμού και ανταλλαγής πληροφοριών θα πρέπει να συμμετέχουν οι σημαντικότερες αρμόδιες Αρχές που είναι επιφορτισμένες με τη διερεύνηση υποθέσεων εγκλημάτων διαφθοράς και οικονομικών εγκλημάτων και συγκεκριμένα τις Υπηρεσίες του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ. και τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας, αλλά και την αρμόδια εν γένει για τους φορολογικούς ελέγχους Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η σύσταση της Εθνικής Επιτροπής Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς και του Οικονομικού Εγκλήματος, με πανελλαδική αρμοδιότητα. Η συγκρότηση της Επιτροπής αποσκοπεί, σύμφωνα και με τις προβλέψεις του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, στον αποτελεσματικό συντονισμό των ενεργειών των

διωκτικών και των ελεγκτικών μηχανισμών, στον καθορισμό προτεραιοτήτων και στόχων κατά την δράση των ως άνω μηχανισμών και στην ανταλλαγή πληροφοριών σε έρευνες εγκλημάτων διαφθοράς και οικονομικών εγκλημάτων, μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών, με τελικό στόχο την κατεύθυνση της βελτίωσης της καταπολέμησης των εγκλημάτων διαφθοράς και των οικονομικών εγκλημάτων. Η συγκρότηση της Επιτροπής γίνεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να πιστοποιείται η αμεροληψία και η ακεραιότητα των μελών της και χορηγείται σε αυτήν η απαραίτητη ανεξαρτησία, έτσι ώστε η Επιτροπή να μπορεί να εκπληρώσει τα καθήκοντά της αποτελεσματικά και «χωρίς ανάρμοστη επιρροή», κατά την χαρακτηριστική διατύπωση του άρθ. 6 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του νόμου 3666/2008 (ΦΕΚ Α' 113).

Δικονομικές αποκλίσεις και προστασία μαρτύρων

Μέτρα επιείκειας⁴⁶ για τους υπαίτιους πράξεων διαφθοράς που συνεργάζονται με τις αρχές.

Με το Ν. 4254/2014 (ΦΕΚ Α'85/7.4.2014) ορίστηκαν νέες εγγυήσεις με σκοπό την ενθάρρυνση της υπεύθυνης παροχής πληροφοριών στις αρμόδιες αρχές, καθώς ο φόβος για αντίποινα και ποινικές διώξεις φαίνεται να συνιστά το σημαντικότερο ανασταλτικό παράγοντα για τους πολίτες που επιθυμούν να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Στο πεδίο αυτό, η Ελλάδα είχε δεχθεί έντονη κριτική σε διεθνές επίπεδο για την ανεπαρκή και αναποτελεσματική εφαρμογή μιας σειράς δεσμευτικών συμβατικών κειμένων (του ΟΟΣΑ, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του ΟΗΕ και της ΕΕ) τα οποία έχει υπογράψει και κυρώσει. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 37 της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά της Διαφθοράς του 2003 (ν. 3666/2008), προβλέπονται μέτρα επιείκειας προς ενθάρρυνση των υπαιτίων πράξεων διαφθοράς να συνεργασθούν με τις αρχές. Στην παρ. 1 του άρθρου 37, τα κράτη μέλη καλούνται να παράσχουν συγκεκριμένα κίνητρα στους δράστες προς εξασφάλιση της συνεργασίας τους στην παροχή πληροφοριών χρήσιμων ώστε να διερευνηθούν και να αποδειχθούν τα σχετικά εγκλήματα, καθώς και να ανακτηθούν τα προϊόντα που αποκτήθηκαν από τέτοιες δραστηριότητες. Οι βασικές μορφές των μέτρων επιείκειας είναι α) η δυνατότητα μείωσης ή αναστολής (παρ. 2 του

---

⁴⁶ Για μια συνολική θεώρηση του ζητήματος βλ. Ανδρουλάκη, Ι.Ν., (2016), Μέτρα επιείκειας για τους υπαίτιους πράξεων διαφθοράς που συνεργάζονται με τις αρχές, στο Τιμητικό Τόμο για το Νέστορα Κουράκη, όπως παρ.

άρθρου 37) και β) η παροχή ασυλίας από την πιθανότητα άσκησης της ποινικής δίωξης (παρ. 3 του άρθρου 37). Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι όταν αναφερόμαστε σε μέτρα προστασίας των υπαιτίων πράξεων διαφθοράς δεν αναφερόμαστε στους «μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος», τους λεγόμενους «whistleblowers». Με τον όρο αυτό αναφερόμαστε στα πρόσωπα εκείνα τα οποία, χωρίς να εμπλέκονται τα ίδια στην τέλεση πράξεων διαφθοράς, συμβάλλουν ουσιωδώς στην αποκάλυψη και δίωξή τους.

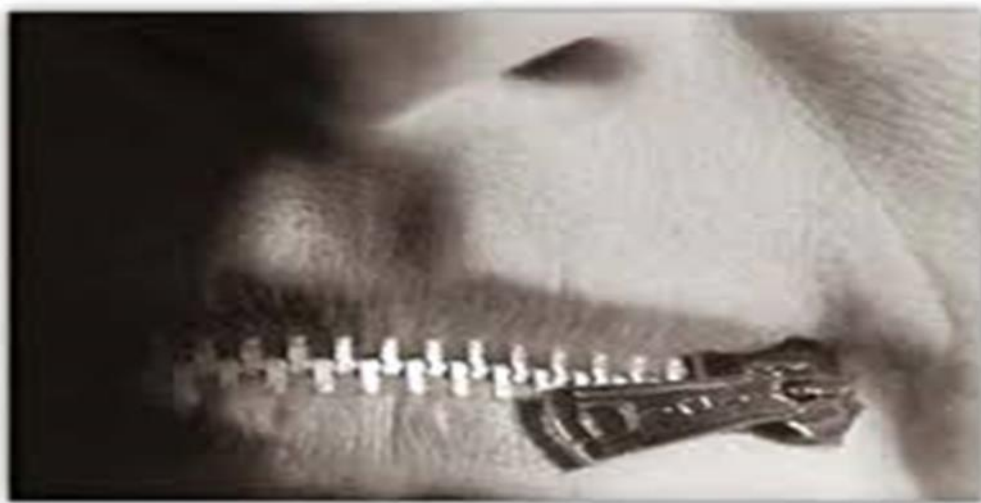
Τα προβλεπόμενα μέτρα επιείκειας υπαιτίων πράξεων διαφθοράς είναι: α) η μείωση ποινής, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 263B παρ. 2-5 ΠΚ, το οποίο εισήχθη με τον ν. 3849/2010. Προβλέπεται συγκεκριμένα σημαντική μείωση της ποινής, μαζί με την δυνατότητα αναστολής της ποινής για του υπαίτιους που συμβάλλουν ουσιωδώς με καταγγελία στην αποκάλυψη της πράξης υπαλλήλου, αλλά και για εκείνους εκ των υπαλλήλων που διαπράττουν υπηρεσιακά αδικήματα, όταν η καταγγελία αυτή συντελέσει στην αποκάλυψη υπηρεσιακών εγκλημάτων που τελούνται από άτομα που κατέχουν θέση ανώτερη εκείνης του καταγγέλλοντος. Η ίδια μεταχείριση προβλέπεται υπό προϋποθέσεις στο άρθρο 263B ΠΚ και για τον καταγγέλλοντα πράξεις μελών της Κυβέρνησης ή Υφυπουργών και β) η ασυλία από την άσκηση της ποινικής δίωξης, που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 263B ΠΚ, όπως προστέθηκε με το ν. 4254/2014.

Ειδικότερα: Το άρθρο 263B του Ποινικού Κώδικα περί μέτρων προστασίας και επιείκειας για όσους συμβάλλουν στην αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς, ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι αν υπάλληλος που έχει διαπράξει ενεργητική δωροδοκία, δωροδοκία δικαστή ή είναι συμμετοχος σε παθητική δωροδοκία, σε εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία, καθώς και στο αδίκημα της απιστίας, συμβάλλει ουσιωδώς, με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής στις πράξεις αυτές υπαλλήλου ή δικαστικού λειτουργού, τιμωρείται με ποινή μειωμένη.

Ο ανωτέρω υπάλληλος τιμωρείται με μειωμένη ποινή και όταν το πρόσωπο που καταγγέλλεται κατέχει θέση σημαντικά υπερέχουσα της δικής του και ο ίδιος μεταβιβάζει στο Δημόσιο όλα τα περιουσιακά στοιχεία που έχει αποκτήσει αμέσως ή εμμέσως από την τέλεση ή τη συμμετοχή στην τέλεση των πιο πάνω εγκλημάτων.

Αν ο υπαίτιος εγκλημάτων σχετικά με την υπηρεσία, απιστίας ή νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται άμεσα από τις συγκεκριμένες εγκληματικές δραστηριότητες προσφέρει αποδεικτικά στοιχεία για τη συμμετοχή στις πράξεις αυτές ατόμων που διατελούν ή διατέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί, το δικαστικό συμβούλιο, με βούλευμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα, διατάσσει την αναστολή της ασκηθείσας σε βάρος του ποινικής δίωξης και την αμελλητί παραπομπή της δικογραφίας στη Βουλή. Την παραπάνω αναστολή μπορεί να διατάξει και το δικαστήριο, εφόσον τα στοιχεία προσφέρονται μέχρι την έκδοση απόφασης σε δεύτερο βαθμό. Εάν η Βουλή αποφασίσει την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος Υπουργού ή Υφυπουργού, κατά το άρθρο 86 του Συντάγματος, σε περίπτωση καταδίκης από το Ειδικό Δικαστήριο, ο ως άνω συμμετέτοχος που προσέφερε τα αποδεικτικά στοιχεία τιμωρείται με ποινή μειωμένη. Εάν η κίνηση της ποινικής διαδικασίας δεν είναι δυνατή λόγω παραγραφής του αδικήματος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εδάφιο β' της παραγράφου 3 του άρθρου 86 του Συντάγματος, στον κατηγορούμενο επιβάλλεται ποινή μειωμένη. Υπάλληλος ο οποίος καταγγέλλει την τέλεση κάποιου από τα εγκλήματα των άρθρων 235 έως 261 του Ποινικού Κώδικα(εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία) και με βάση την καταγγελία του ασκείται ποινική δίωξη σε βάρος ενός ή περισσότερων υπαλλήλων, μπορεί, μετά από αίτημά του, να μεταταχθεί, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων με απόφαση του οικείου Υπουργού και του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, σε οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία, εφόσον υπάρχουν σε αυτή κενές οργανικές θέσεις.

Μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος (whistleblowers)

Με τον όρο whistleblowing αναφερόμαστε στην αποκάλυψη πληροφοριών που σχετίζονται με πράξεις διαφθοράς, παρανομίας, απάτης κι επισφάλειας που διαπράττονται σε ή από οργανισμούς του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα - θέτοντας σε κίνδυνο ή απειλώντας το δημόσιο συμφέρον - σε άτομα ή οντότητες που θεωρείτε ότι μπορούν να δράσουν αποτελεσματικά. Η Ελλάδα⁴⁷ δεν διαθέτει ειδική νομοθεσία για την προστασία

⁴⁷ Οι μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος προστατεύονται από μία σειρά από διεθνείς και περιφερειακές συμβάσεις, όπως:

- Η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά της Διαφθοράς (2003), δυνάμει του άρθρου 33.
- Η Σύμβαση του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας για τη Λήξη της Εργασιακής Σχέσης (1982), δυνάμει του άρθρου 5.
- Η Σύμβαση Ποινικού Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης (1999), δυνάμει του άρθρου 22.
- Η Σύμβαση Αστικού Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης (1999), δυνάμει του άρθρου 9.
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, δυνάμει του άρθρου 10.
- Η Σύμβαση της Αφρικανικής Ένωσης για την Πρόληψη και Καταστολή της Διαφθοράς (2003), δυνάμει του άρθρου 5 του Κεφαλαίου 6.
- Η Διαμερικανική Σύμβαση κατά της Διαφθοράς (1996), δυνάμει του άρθρου 3 του Κεφαλαίου 8.
- Οι Κατευθυντήριες Γραμμές της Παγκόσμιας Τράπεζας για τη Συμμόρφωση σε θέματα Ακεραιότητας (2010), δυνάμει του κεφαλαίου 9.
- Οι Κατευθυντήριες Γραμμές του ΟΟΣΑ για τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (2000), δυνάμει του κεφαλαίου 2.
- Ο Οδηγός Καλής Πρακτικής του ΟΟΣΑ για τους Εσωτερικούς Ελέγχους, την Συμμόρφωση και την Ηθική (2010).
- Η Σύσταση του ΟΟΣΑ για τη Βελτίωση της Ηθικής Συμπεριφοράς στις Δημόσιες Υπηρεσίες (1998).
- Η Σύσταση του ΟΟΣΑ περί Κατευθυντηρίων Γραμμών για τη Διαχείριση Συγκρούσεων Συμφερόντων στις Δημόσιες Υπηρεσίες (2003).
- Η Σύσταση του ΟΟΣΑ κατά της Διαφθοράς (2009).
- Η απόφαση 1729 (2010) της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Το Παράρτημα στο Άρθρο 24 του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (1996).
- Οι Κανόνες Συμπεριφοράς του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου για την Καταπολέμηση της Εκβίασης και της Δωροδοκίας (2005), δυνάμει του άρθρου 7.
- Οι Αρχές του Παγκόσμιου Οικονομικού Forum για την Αντιμετώπιση της Διαφθοράς (2005), δυνάμει του κεφαλαίου 5.5.
- Οι Επιχειρηματικές Αρχές για την Αντιμετώπιση της Διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας (2003), δυνάμει του κεφαλαίου 5.5.

των προσώπων που καταγγέλλουν δυσλειτουργίες είτε στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα. Τόσο η GRECO (ομάδα κρατών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της διαφθοράς) όσο και ο ΟΟΣΑ έχουν επισημάνει ότι το ισχύον πλαίσιο για την προστασία των καταγγελλόντων στην Ελλάδα είναι ανεπαρκές. Το Υπουργείο Οικονομικών, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης και οι αρχές επιβολής του νόμου έχουν θέσει σε εφαρμογή συστήματα για τις καταγγελίες περιπτώσεων διαφθοράς, τα οποία καθίστανται ολοένα και πιο δημοφιλή κατά τα τελευταία χρόνια. Επίσης, η κοινωνία των πολιτών έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την καταγγελία δωροδοκιών ή πρακτικών διαφθοράς. Επιπλέον, πολλές ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται διεθνώς έχουν αναπτύξει διαύλους καταγγελίας δυσλειτουργιών που εντάσσονται στο γενικό πλαίσιο δεοντολογίας και καταπολέμησης της δωροδοκίας. Το ελληνικό νομικό πλαίσιο για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος αποτυπώνεται σε διάφορες διάσπαρτες νομοθετικές διατάξεις, όπως είναι οι γενικές διατάξεις του εργατικού δικαίου για την καταχρηστική απόλυση και τη μη διακριτική μεταχείριση των εργαζομένων, το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα περί κατάχρησης δικαιώματος⁴⁸, ποινικές διατάξεις όπως λ.χ. το άρθρο 252 του Ποινικού Κώδικα περί παραβίασης του υπηρεσιακού απορρήτου⁴⁹, το άρθρο 371 του Ποινικού Κώδικα περί παραβίασης της επαγγελματικής εχεμύθειας⁵⁰, το άρθρο 40 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περί της υποχρέωσης ιδιωτών να καταγγέλλουν στις αρχές αξιόποινες πράξεις που υποπίπτουν στην αντίληψη τους⁵¹, καθώς και το άρθρο 9 του ν. 2928/2001 για την προστασία μαρτύρων που συμβάλλουν ουσιωδώς στην εξάρθρωση εγκληματικών οργανώσεων⁵². Το γεγονός ότι οι εν λόγω διατάξεις είναι διάσπαρτες σε διάφορα νομοθετήματα έχει ως αποτέλεσμα να μην δημιουργείται ένα αποτελεσματικό πλαίσιο προστασίας για τους καταγγέλλοντες τόσο για το δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό τομέα. Όπως αναφέρει και η Έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας για το θεσμό του whistleblowing στην Ελλάδα «η νομική υποχρέωση αναφοράς αξιόποινων πράξεων δεν

Επιτυχημένα εθνικά νομοθετήματα περί whistleblowing θεωρούνται μεταξύ άλλων:

• Η Whistleblower Protection Act (WPA) των ΗΠΑ (1989), η οποία συμπληρώθηκε από τη Sarbanes-Oxley Act (2002) και τη Dodd-Frank Wall Street Reform Consumer Protection Act (2010).

• Η British Public Interest Disclosure Act (PIDA) της Μ. Βρετανίας (1998).

• Η Protected Disclosures Act (PDA) της Ν. Αφρικής (2000).

⁴⁸ Σύμφωνα με το οποίο ορίζεται ότι η άσκηση δικαιώματος απαγορεύεται, αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουνη καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος.

⁴⁹ Το άρθρο 252 του ΠΚ ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι δεν αποτελεί άδικη πράξη η χρησιμοποίηση, εντός του αναγκαίου μέτρου, πληροφορίας ή εγγράφου, που γίνεται για την ικανοποίηση του δικαιολογημένου ενδιαφέροντος της ενημέρωσης της κοινής γνώμης.

⁵⁰ Το άρθρο 371 του ΠΚ ορίζει μεταξύ άλλων ότι η πράξη δεν είναι άδικη και μένει ατιμώρητη, αν ο υπαίτιος απέβλεπε στην εκπλήρωση καθήκοντός του ή στη διαφύλαξη έννομου ή για άλλο λόγο δικαιολογημένου ουσιώδους συμφέροντος δημοσίου ή του ίδιου ή κάποιου άλλου, το οποίο δεν μπορούσε να διαφυλαχθεί διαφορετικά.

⁵¹ Το άρθρο 40 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περί της υποχρέωσης ιδιωτών ορίζει μεταξύ άλλων ότι ακόμα και ιδιώτες οφείλουν στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπονται από το νόμο, αν αντιληφθούν οι ίδιοι αξιόποινη πράξη που διώκεται αυτεπαγγέλτως, να την αναγγείλουν στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο

⁵² Το εν λόγω άρθρο ορίζει μεταξύ άλλων ότι, κατά την ποινική διαδικασία για τις πράξεις της συγκρότησης ή συμμετοχής σε οργάνωση της παραγράφου 1 του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα και για συναφείς πράξεις, μπορεί να λαμβάνονται μέτρα για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό των ουσιωδών μαρτύρων, των προσώπων που κατά το άρθρο 187Α του Ποινικού Κώδικα βοηθούν στην αποκάλυψη εγκληματικών δραστηριοτήτων ή και των οικείων τους.

αποτελεί εναλλακτική του θεσμού του whistleblowing, ενώ και το νομικό πλαίσιο περί προστασίας μαρτύρων δεν προσφέρει προστασία ισοδύναμη με αυτή που προσφέρεται στο πλαίσιο του whistleblowing, δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων, δεν είναι όλοι οι whistleblowers μάρτυρες, αλλά ενδεχομένως πρόσωπα που έχουν μόνο υποψίες περί παράνομης ή καταχρηστικής πρακτικής». Ο ν. 4254/2014 ήρθε να καλύψει εν μέρει το νομοθετικό αυτό κενό με την προσθήκη του άρθρου 45B στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Με την προσθήκη αυτή η χώρα μας ανταποκρίνεται στις διεθνείς της υποχρεώσεις και ιδίως στο άρθρο 33 της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά της Διαφθοράς (2003), που κυρώθηκε με το ν. 3666/2008 και στο άρθρο 22 της Σύμβασης του Ποινικού Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης (1999), που κυρώθηκε με το ν. 3560/2007, καθώς και σε σχετικές συστάσεις που έχουν απευθύνει στη χώρα οι αρμόδιοι διεθνείς οργανισμοί και ιδίως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) στο πλαίσιο της Τρίτης Αξιολόγησης για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές.

Έτσι θεσπίζεται παροχή προστασίας από αδικαιολόγητη μεταχείριση σε πρόσωπα τα οποία, χωρίς να εμπλέκονται τα ίδια στην τέλεση εγκλημάτων διαφθοράς, και χωρίς να αποβλέπουν σε ίδιον όφελος, συμβάλλουν ουσιωδώς στην αποκάλυψη των εν λόγω εγκλημάτων με πληροφορίες που παρέχουν της αρμόδιες δικωτικές Αρχές. Τα εν λόγω πρόσωπα μπορούν με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα ή του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς να λαμβάνουν την ιδιότητα του «μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος» και να απολαύουν ειδικής προστασίας για όσο χρόνο φέρουν την ως άνω ιδιότητα. Χαρακτηριστική είναι η δυνατότητα οριστικής αποχής από την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος τους, σε περίπτωση που έχει κατατεθεί εναντίον τους καταγγελία περί τελέσεως εκ μέρους τους ψευδορκίας, ψευδούς καταμήνυσης ή και συκοφαντικής δυσφήμισης⁵³.

Πέρα από τις ποινικές διατάξεις για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος και γενικότερα όσων προσώπων συμβάλλουν στην αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς, ο έλληνας νομοθέτης έκρινε αναγκαίο, όπως τονίζεται στην Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4254/2014, να διασφαλισθεί και η διοικητική προστασία των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να μην υπόκεινται σε δυσμενή μεταχείριση κατά τη διάρκεια της δικαστικής διερεύνησης της υπόθεσης. Στο πλαίσιο αυτό, με νομοθετική παρέμβαση στον Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων, ορίζεται: α) η απαγόρευση κάθε δυσμενούς υπηρεσιακής μεταχείρισης σε πειθαρχικές ή μη διαδικασίες των υπαλλήλων που έχουν προσλάβει την ιδιότητα των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, β) η προστασία της ανωνυμίας των υπαλλήλων που συνέβαλαν ουσιωδώς στην αποκάλυψη και δίωξη πράξεων διαφθοράς, γ) η αντιστροφή του βάρους αποδείξεως σε πειθαρχικές διαδικασίες υπέρ των υπαλλήλων που συνέβαλαν ουσιωδώς στην αποκάλυψη και δίωξη πράξεων διαφθοράς, και δ) η παροχή κινήτρων σε υπαλλήλους για την αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς.

---

⁵³ βλ. σχετ. Ν. Λίβο, Η συμβολή των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος (whistleblowers) στην καταπολέμηση της διαφθοράς, σε: Πρακτικά 6ου Συνεδρίου Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, Η ποινική διαχείριση της δωροδοκίας, δυνατότητες και όρια, Νομική Βιβλιοθήκη 2013, σελ.467 επ.

Θεσμικές εξελίξεις στο πεδίο του συντονισμού των ελεγκτικών μηχανισμών για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Ο εθνικός συντονιστής για την καταπολέμηση της διαφθοράς: σύσταση, αποστολή και κατάργηση

Με το ν. 4152/2013 (ΦΕΚ Α' 107, 9.5.2013) «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής των νόμων 4046/2012, 4093/2012 και 4127/2013», στην παράγραφο ΙΓ του νόμου προβλέπεται η σύσταση του Εθνικού Συντονιστή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς και ειδικότερα προβλέπονται τα εξής: «ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΓ.1.: ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ: «Συνιστάται θέση Εθνικού Συντονιστή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (Εθνικός Συντονιστής), ο οποίος υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό. Αποστολή του Εθνικού Συντονιστή είναι η διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα του δημόσιου τομέα (πολιτικό, κυβερνητικό, δικαστικό, διοικητικό), η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής αυτής, καθώς και ο συντονισμός όλων των φορέων που εμπλέκονται στην εφαρμογή της ανωτέρω εθνικής στρατηγικής. Ο Εθνικός Συντονιστής⁵⁴ υποστηρίζεται στο έργο του από: α) τη Συντονιστική Επιτροπή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς και β) το Συμβουλευτικό Σώμα».

Η θέση του Εθνικού Συντονιστή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς καταργήθηκε στις 19.03.2015 με το άρθρο 15 του νόμου 4320/2015 (ΦΕΚ 29 Α' / 19.03.2015, «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και άλλες διατάξεις»).

Η ίδρυση και λειτουργία της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς

Νομικό πλαίσιο της ΓΕΓΚΑΔ

⁵⁴ Βλ. σχετ. την πρωθυπουργική απόφαση υπ' αριθμ. Υ26 (ΦΕΚ Β' 212/6.2.2015): «Άρθρο 1: Στον Υπουργό Επικρατείας Παναγιώτη Νικολούδη αναθέτουμε τις αρμοδιότητες που αφορούν στη καταπολέμηση της διαφθοράς και τη δίωξη του οικονομικού εγκλήματος. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, ο Υπουργός Επικρατείας

α. καταρτίζει συντονισμένα προγράμματα δράσης και ελέγχει την υλοποίησή τους από τους ελεγκτικούς και διοικητικούς μηχανισμούς και σώματα της Διοίκησης,

β. ασκεί τον επιχειρησιακό έλεγχο της Οικονομικής Αστυνομίας, του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), των Υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου των Υπουργείων, του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π.), και συντονίζει και εποπτεύει τη δράση τους, καθορίζει τις προτεραιότητες των ελεγκτικών τους δράσεων και τους αναθέτει τη διενέργεια συντονισμένων ή επιμέρους ελέγχων και διορίζει από κοινού με τους συναρμόδιους Υπουργούς τον Ειδικό Γραμματέα ΣΔΟΕ και τους επικεφαλής των Υπηρεσιών που αναφέρονται στο άρθρο αυτό,

γ. εκπροσωπεί τη Κυβέρνηση σε διεθνείς οργανισμούς και όργανα ή/και υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων κρατών για ζητήματα συνεργασίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οικονομικού εγκλήματος.

Άρθρο 2: Στις αρμοδιότητες του Υπουργού Επικρατείας ανήκουν το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.) και το Σώμα Επιθεώρησης Δημοσίων Έργων (ΣΕ.ΔΕ.).»

Η καταπολέμηση της διαφθοράς αποτελεί μια από τις βασικές προτεραιότητες της ελληνικής κυβέρνησης. Με αυτό το στόχο και με βάση τις ευρωπαϊκές και διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, ένας νέος νόμος ψηφίστηκε από τη Βουλή και εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2015 (Νόμος 4320/2015, ΦΕΚ. Α '29 / 19-03-2015), με τον οποίο, μεταξύ άλλων, εγκαθιδρύθηκε ο Υπουργός Επικρατείας ως αρμόδιος για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ο οποίος διαδέχθηκε τον πρώην Εθνικό Συντονιστή Καταπολέμησης της Διαφθοράς. Ειδικότερα, η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (εφεξής ΓΕΓΚΑΔ) ιδρύθηκε σύμφωνα με το άρθρο 6 του προαναφερθέντος νόμου, προκειμένου να υποστηρίζει διοικητικά τον αρμόδιο Υπουργό Επικρατείας.

Τον Σεπτέμβριο του 2015, με το Προεδρικό Διάταγμα αριθμ. 71/2015, όλες οι αρμοδιότητες και οι δομές της ΓΕΓΚΑΔ, τέθηκαν υπό το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Ακολούθως, σύμφωνα με την απόφαση του Πρωθυπουργού αριθμ. Υ 30 (ΦΕΚ. Β' 2183 / 12.10.2015), η εποπτεία της ΓΕΓΚΑΔ ανατέθηκε στον Αναπληρωτή Υπουργό Δικαιοσύνης. Η επιλογή της κυβέρνησης να υπεισέλθει ως καθολικός διάδοχος του Εθνικού Συντονιστή, ο Υπουργός Επικρατείας και στη συνέχεια ο Αναπληρωτής Υπουργός, καταδεικνύει τη βούληση της ελληνικής κυβέρνησης για μια ισχυρή και αξιόπιστη ΓΕΓΚΑΔ, ως εξής:

Α) μια πλήρως ανεξάρτητη αρχή, όπως επιβάλλουν η ευρωπαϊκή και διεθνής νομοθεσία και βέλτιστες πρακτικές.

Ειδικότερα, ο Αναπληρωτής Υπουργός Δικαιοσύνης απολαμβάνει πλήρους ανεξαρτησίας, με την έννοια ότι:

i) αναφέρεται απευθείας στον Πρωθυπουργό και είναι υπόλογος μόνο απέναντι σε αυτόν και το Κοινοβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 81 παρ. 1 του Ελληνικού Συντάγματος, καθώς και με το άρθρο 41, παρ. 3 του Προεδρικού Διατάγματος αριθμ. 63/2005,

ii) ένα επιπρόσθετο εχέγγυο της ανεξαρτησίας της ΓΕΓΚΑΔ αποτελεί το γεγονός ότι, εξακολουθεί να έχει δικό της προϋπολογισμό.

i) Η πλήρης ανεξαρτησία κατά την άσκηση των καθηκόντων του, μπορεί να διασφαλιστεί περαιτέρω, (όπως θα αναφερθεί κατωτέρω υπό παρ. Β5), σύμφωνα με την τροποποίηση του νόμου 4320/2015, η οποία έχει συνταχθεί και υποβληθεί στους Θεσμούς. Με την προτεινόμενη τροποποίηση, η ΓΕΓΚΑΔ

ορίζεται επίσης, ως σημείο υποδοχής των καταγγελιών που σχετίζονται με την καταπολέμηση της απάτης στα Διαρθρωτικά Ταμεία, ενώ η διαχείριση των καταγγελιών θα εποπτεύεται από έναν Εισαγγελέα, διασφαλίζοντας την απαιτούμενη εύρυθμη λειτουργία και την ακεραιότητα της διαδικασίας.

Β) μια πιο λειτουργική υπηρεσία, καθώς τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της ΓΕΓΚΑΔ, υπερβαίνουν αυτές του πρώην Εθνικού Συντονιστή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, με την έννοια ότι ο Αναπληρωτής Υπουργός Δικαιοσύνης έχει περισσότερες εξουσίες για την άρση των συγκρούσεων, την επίλυση ζητημάτων επικάλυψων αρμοδιοτήτων και την ενίσχυση του συντονισμού των ελεγκτικών σωμάτων και των ανακριτικών αρχών.

Προς επίρρωση των ανωτέρω:

- ii) Μία από τις κύριες αρμοδιότητες της ΓΕΓΚΑΔ είναι να διασφαλίσει τον συντονισμό των ελεγκτικών σωμάτων και την αποτελεσματικότητα των ενεργειών τους, όπως αυτές καταδεικνύονται από το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο.
- iii) ii) Σύμφωνα με το άρθρο 8 του νόμου 4320/2015, όπως έχει τροποποιηθεί, όλες οι αρμοδιότητες, υπηρεσίες και δομές : α. Του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.), β. Του Σώματος Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (Σ.Ε.Δ.Ε.), μεταφέρθηκαν στη ΓΕΓΚΑΔ. Στο πλαίσιο αυτό, ένας νέος νόμος συντάσσεται, σύμφωνα με τον οποίο τέσσερις από τις πιο σημαντικές υπηρεσίες διοικητικού ελέγχου και επιθεώρησης (Το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων, καθώς και το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας και το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων), θα συγχωνευθούν με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους.

iii) Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου 4320/2015, η ΓΕΓΚΑΔ αναπτύσσει προγράμματα συντονισμένης δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής. Υπό αυτή την έννοια, ο Αναπληρωτής Υπουργός Δικαιοσύνης, προκειμένου να αντιμετωπίσει το λαθρεμπόριο, έχει ήδη οργανώσει μικτά κλιμάκια διεξαγωγής ελέγχων, τα οποία επανδρώνονται από κοινές ομάδες αξιωματικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου και ελέγχου, και δρουν αποτελεσματικά ήδη από την άνοιξη του 2015⁵⁵.

iv) Οι σύνδεσμοι, οι οποίοι λειτουργούν υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της διαφθοράς είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικοί στην άρση των συγκρούσεων, την επίλυση ζητημάτων επικάλυψης αρμοδιοτήτων και την ενίσχυση του συντονισμού των ελεγκτικών σωμάτων. Επιπλέον, με βάση τις προτάσεις τους, μπορούν να αναληφθούν οι απαραίτητες νομοθετικές πρωτοβουλίες.

Βασικές αρμοδιότητες της ΓΕΓΚΑΔ

Όσον αφορά τις αρμοδιότητες της ΓΕΓΚΑΔ εν γένει, πρέπει να σημειωθεί ότι η ΓΕΓΚΑΔ:

α. αναλαμβάνει τις αναγκαίες πρωτοβουλίες και ενέργειες για τη διασφάλιση της συνεκτικότητας και της αποτελεσματικότητας της εθνικής στρατηγικής, με ιδιαίτερη έμφαση στο συντονισμό των ελεγκτικών σωμάτων και της αποτελεσματικότητας των ενεργειών τους, και παρέχει σχετικές οδηγίες και συστάσεις.

β. ορίζεται ως η αρμόδια αρχή για τον συντονισμό της καταπολέμησης της απάτης (AFCOS), σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ, ΕΥΡΑΤΟΜ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11η Σεπτεμβρίου του 2013 (ΕΕ L248).

---

⁵⁵ Ειδικότερα, με το υπ. Αριθμ. Πρωτ. ΕΜΠ. 06/17.05.2015 έγγραφο του Υπουργού Επικρατείας κ. Π. Νικολούδη, συστάθηκαν και λειτουργούν μικτά κλιμάκια των ελεγκτικών μηχανισμών με στόχο την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και των συναφών με αυτό φαινομένων, την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη διασφάλιση των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου. Τα μικτά κλιμάκια διενεργούν έλεγχο στα τελωνεία της επικράτειας και απαρτίζονται από υπαλλήλους του ΣΔΟΕ, της Οικονομικής Αστυνομίας, της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων του Υπουργείου Οικονομικών και της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων του Λιμενικού Σώματος και της Γεν. Διεύθυνσης Τελωνείων και ΕΦΚ. Στο ως άνω έγγραφο αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «...ο βέλτιστος συντονισμός της δράσης των επιμέρους ελεγκτικών μηχανισμών, επιτυγχάνεται με την κοινή παρουσία τους σε κάθε ελεγχόμενο χώρο και διαδοχικά σε όλους τους χώρους, άσχετα με τον αν ανήκουν στον ειδικότερο χώρο ευθύνης του Λιμενικού, ή των Τελωνείων ή της Αστυνομίας, κλπ...». Στόχοι της σύστασης και λειτουργίας των εν λόγω κλιμακίων είναι: α) η βελτίωση της αποδοτικότητας των ελέγχων για την πάταξη του παράνομου εμπορίου και του λαθρεμπορίου προϊόντων ΕΦΚ, β) ο έλεγχος των φαινομένων της διαφθοράς που εκδηλώνονται και αποδίδονται κυρίως στην κατάτμηση των αρμοδιοτήτων τους αλλά και στην εντοπιότητα του προσωπικού τους (κυρίως το τελευταίο αφορά τις περιφερειακές Υπηρεσίες) και γ) η εν γένει αύξηση των φορολογικών εσόδων του κράτους

γ. συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς και θεσμικά όργανα και υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων κρατών, για την εκπόνηση, ανάληψη, χρήση, υλοποίηση, προγραμμάτων - στρατηγικών σχεδίων, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την λήψη τεχνικής βοήθειας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης.

δ. αίρει συγκρούσεις και επιλύει ζητήματα επικαλύψεων αρμοδιοτήτων, μεταξύ υπηρεσιών ή φορέων που εμπλέκονται στην καταπολέμηση της διαφθοράς, προτείνοντας τις σχετικές λύσεις για την αποτελεσματική επίλυσή τους.

Η ίδρυση της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της διαφθοράς, με τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά, και τις κατωτέρω αναφερόμενες αρμοδιότητες, οι οποίες υπερβαίνουν τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του πρώην Εθνικού Συντονιστή Καταπολέμησης της Διαφθοράς, καθώς και η θεώρηση της Εθνικής Στρατηγικής και του οριζόντιου χαρακτήρα της, καταδεικνύουν την αμετακίνητη και ισχυρή βούληση της Κυβέρνησης, του Κοινοβουλίου και ολόκληρης της ελληνικής κοινωνίας, να επιχειρήσει μια συστηματική και συντονισμένη εκστρατεία πάταξης της διαφθοράς.

Εκτός από το προαναφερθέν νομικό πλαίσιο, μια επιτροπή υψηλού επιπέδου συστάθηκε με την απόφαση του Πρωθυπουργού (ΦΕΚ. Β '1564 / 24-7-2015), στην οποία προεδρεύει ο Αναπληρωτής Υπουργός Δικαιοσύνης και μέλη της είναι:

α. Ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών,

β. Ο Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό,

γ. Ο Υφυπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης,

δ. Ο Υφυπουργός Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,

ε. Ο Γενικός Γραμματέας στη Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού,

στ. Ο Γενικός Γραμματέας για την Καταπολέμηση της διαφθοράς,

ζ. Ο ειδικός συνεργάτης του Υπουργού Επικρατείας για θέματα ενημέρωσης και επικοινωνίας.

Ο σκοπός αυτής της επιτροπής υψηλού επιπέδου, είναι να επεξεργαστεί και να παρακολουθεί την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Τον Απρίλιο του 2016, η προαναφερθείσα επιτροπή ανασυστάθηκε, με την απόφαση του Πρωθυπουργού αριθμ. Υ 135 (ΦΕΚ. Β '711 / 17.3.2016) και προς το παρόν αναμένουμε να πραγματοποιηθεί η πρώτη συνεδρίασή της, εντός του Μαΐου 2016.

Η Οργανωτική δομή της ΓΕΓΚΑΔ

Η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς διαιρείται σε 4 τμήματα ως εξής:

- 1) Τμήμα Α' - Εθνικός Στρατηγικός Σχεδιασμός.
- 2) Τμήμα Β' - AFCOS - Συντονισμός της καταπολέμησης της απάτης και παρακολούθηση εφαρμογής Ευρωπαϊκών Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων και Ευρωπαϊκών Πολιτικών για την καταπολέμηση της απάτης στα Διαρθρωτικά Ταμεία.
- 3) Τμήμα Γ' - Νομική υποστήριξη και παρακολούθηση Νομοθετικού Έργου.
- 4) Τμήμα Δ' - Διοικητικό, Οικονομικό, τα οποία λειτουργούν υπό τον προαναφερθέντα οργανωτικό διαχωρισμό, σύμφωνα με:
  - α) την περιγραφή των αρμοδιοτήτων της ΓΕΓΚΑΔ, όπως αυτή προβλέπεται στον ιδρυτικό της νόμο και

β) μια εσωτερική απόφαση του Γενικού Γραμματέα για την Καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς αποτελείται, επίσης, από 4 Γραφεία, όπως ορίζεται κατωτέρω Κεφάλαιο Ι, παράγραφος Δ.3, ως εξής:

- 1) Γραφείο συντονισμού δράσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.)
- 2) Γραφείο συντονισμού δράσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας
- 3) Γραφείο συντονισμού δράσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου των Υπουργείων
- 4) Γραφείο συντονισμού δράσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π).

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄: ΕΘΝΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ- ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

3. ΟΡΓΑΝΑ/ΣΩΜΑΤΑ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ & ΔΙΩΚΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου (Σ.Ο.Ε.Ε.) (Άρθρο 8 του Ν. 3074/2002)

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 8 του Ν. 3074/2002, το Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου (Σ.Ο.Ε.Ε.) έχει σκοπό την παρακολούθηση και το συντονισμό της Επιθεώρησης και του Ελέγχου από το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. και από όλα τα ιδιαίτερα Σώματα Επιθεώρησης και Ελέγχου των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ιδίου ως άνω άρθρου, το Σ.Ο.Ε.Ε. προεδρεύεται από τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και συμμετέχουν σε αυτό ο Ειδικός Γραμματέας του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., ο οποίος αναπληρώνει και τον κωλυόμενο ή απουσιάζοντα Πρόεδρο και οι Γενικοί Επιθεωρητές ή Προϊστάμενοι των λοιπών Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου με τους αναπληρωτές τους, περιλαμβανομένων του Διευθυντή της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ., του Προϊσταμένου του Γραφείου Εσωτερικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και των αναπληρωτών τους. Το Σ.Ο.Ε.Ε. συνεδριάζει τακτικά μία φορά, τουλάχιστον, το μήνα στην έδρα του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και εκτάκτως, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του. Στη συνεδρίασή του μετέχουν, επίσης, όποτε κρίνεται αναγκαίο από τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, ο Ειδικός Γραμματέας του Σ.Δ.Ο.Ε. ή ο Γενικός Διευθυντής Τελωνείων και Ειδικών Φόρων κατανάλωσης μαζί με τους αναπληρωτές τους.

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του ίδιου ως άνω άρθρου, το Σ.Ο.Ε.Ε. υποβάλλει τον Απρίλιο κάθε έτους έκθεση στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία κοινοποιείται σε όλα τα Υπουργεία και τους φορείς που ελέγχθηκαν κατά το προηγούμενο έτος. Στην έκθεση καταγράφονται οι επιθεωρήσεις και οι έλεγχοι που διενεργήθηκαν από τα Σώματα Επιθεωρήσεων και Ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης, με τις γενικές και ειδικές παρατηρήσεις στα αντικείμενα της αρμοδιότητας κάθε Σώματος, και γίνεται ειδική μνεία των υποθέσεων για τις οποίες ζητήθηκε η κίνηση πειθαρχικής δίωξης ή παραπέμφθηκαν στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Στην έκθεση καταγράφονται, επίσης, όλες οι ενέργειες του Σ.Ο.Ε.Ε. για το συντονισμό και την αποτελεσματικότητα των εργασιών των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης.

Το Σ.Ο.Ε.Ε. μπορεί να αποφασίζει τη διενέργεια κοινών επιθεωρήσεων, ελέγχων και ερευνών από μικτές ομάδες επιθεωρητών των Σωμάτων Επιθεώρησης που μετέχουν σε αυτό. Τα μέλη των ομάδων προτείνονται από τους προϊσταμένους των Σωμάτων ή των υπηρεσιών, και η σχετική εντολή ελέγχου υπογράφεται από τον Πρόεδρο του Σ.Ο.Ε.Ε.. Στις μικτές ομάδες επιθεώρησης ελέγχου μπορεί να συμμετέχουν και επιθεωρητές ή υπάλληλοι των υπηρεσιακών μονάδων επιθεώρησης των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 1 οι οποίοι προτείνονται από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας τους, ύστερα από σχετικό αίτημα του Προέδρου του Σ.Ο.Ε.Ε.

Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Ο θεσμός του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης δημιουργήθηκε στα πλαίσια μιας προσπάθειας ευρύτερης αναβάθμισης και αναμόρφωσης της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης. Στόχος ήταν η αντιμετώπιση φαινομένων διαφθοράς, κακοδιοίκησης, αδιαφανών διαδικασιών, αναποτελεσματικότητας και χαμηλής παραγωγικότητας και ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η σύσταση του θεσμού συνιστά υλοποίηση της δέσμευσης που ανέλαβε η χώρα μας με την Σύμβαση ποινικού δικαίου για τη Διαφθορά που υπέγραψαν τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο τον Ιανουάριο του 1999 (ν. 3560/2007 ΦΕΚ Α' 103/14.05.2007). Η Ελλάδα, ως μέλος της ομάδας κρατών GRECO (Group of States against Corruption) που λειτουργεί στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, παρακολουθεί την εφαρμογή των 20 θεμελιωδών αρχών που τέθηκαν με την απόφαση (97) 24 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η

Έκθεση Αξιολόγησης της GRECO για την Ελλάδα, στο πλαίσιο του πρώτου κύκλου αξιολόγησης, που υιοθετήθηκε το Μάιο του 2002 πρότεινε τη δημιουργία του θεσμού του ΓΕΔΔ ως ενός ειδικού ανεξάρτητου ελεγκτικού οργάνου, με επαρκή νομιμοποίηση και εξουσία, ώστε να μπορεί να εποπτεύει την υλοποίηση του εθνικού στρατηγικού προγράμματος δράσης κατά της διαφθοράς και να συντονίζει τη δράση των επιμέρους μηχανισμών του (Μπέσιλα – Μακρίδη, 2006).

Οι ως άνω προβλέψεις ενσωματώθηκαν στο ν. 3074/2002 (ΦΕΚ Α 96/4.12.2002) «Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης. Αναβάθμιση του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου και άλλες διατάξεις» με τον οποίο συστάθηκε η θέση του ΓΕΔΔ ως μονοπρόσωπη διοικητική αρχή. Η νομική του φύση προσδιορίστηκε νομολογιακά (ΣτΕ Ολ 1849/08) και θεωρείται ανώτατος διοικητικός υπάλληλος εκτός της υπαλληλικής ιεραρχίας. Στη θέση του ΓΕΔΔ διορίζεται πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, που διαθέτει υψηλή επιστημονική κατάρτιση και απολαμβάνει ευρείας κοινωνικής αποδοχής (αρ.1παρ.3α ν.3074/2002). Διορίζεται για πενταετή, ανανεώσιμη θητεία από το Υπουργικό Συμβούλιο και εκτελεί τα καθήκοντά του απολαμβάνοντας προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας.

Η αποστολή του ΓΕΔΔ είναι η α) η διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της διοίκησης, β) η παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου των ελεγκτικών μηχανισμών της δημόσιας διοίκησης και γ) ο εντοπισμός των φαινομένων διαφθοράς και κακοδιοίκησης (Ετήσια Έκθεση ΓΕΔΔ 2012). Μπορεί μεν κατά το χρόνο δημιουργίας του θεσμού να υπήρχαν και άλλα Σώματα και Υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου της δράσης του δημόσιου τομέα, ωστόσο, οι συχνές επικαλύψεις αρμοδιοτήτων και η αδυναμία συντονισμού μεταξύ τους δεν επέτρεπε την αποδοτική και αποτελεσματική λειτουργία τους. Η θεσμοθέτηση του ΓΕΔΔ έρχεται να καλύψει την ανάγκη συντονισμού και συνεργασίας των υφιστάμενων ελεγκτικών σωμάτων μέσω του ορισμού του ως επικεφαλής του ΣΟΕΕ στο οποίο μετέχουν επικεφαλής όλων των ελεγκτικών σωμάτων.

Τέλος, το πεδίο δράσης του ΓΕΔΔ περιλαμβάνει το σύνολο του δημόσιου τομέα καθώς δύναται να διεξάγει ελέγχους, επανέλεγχους, επιθεωρήσεις και έρευνες στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ, τους ΟΤΑ, τις ΔΕΚΟ και κάθε οργανισμό ή εταιρεία, που ανήκει στο Δημόσιο ή το Δημόσιο διορίζει την διοίκησή του (αρ. 1παρ.2δ ν.3074/2002). Ο ιδρυτικός νόμος του ΓΕΔΔ (ν. 3074/2002) έχει τροποποιηθεί πολλές φορές κατά τη διάρκεια λειτουργίας του θεσμού. Οι τροποποιήσεις αυτές κινούνται προς την κατεύθυνση διεύρυνσης του πεδίου δράσης του είτε με την προσθήκη νέων αρμοδιοτήτων είτε με τη ρύθμιση οργανωτικών και λειτουργικών ζητημάτων του γραφείου του.

Αρμοδιότητες του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης

Οι αρμοδιότητες του ΓΕΔΔ θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν σε τρία πεδία δράσης που περιλαμβάνουν τα αμιγώς ελεγκτικά του καθήκοντα, τη συμμετοχή του στην πειθαρχική διαδικασία και το συντονιστικό του ρόλο. Ειδικότερα, στο πλαίσιο των ελεγκτικών του αρμοδιοτήτων : α) εξετάζει καταγγελίες ή αναφορές που υποβάλλονται στο Γραφείο του, β) ελέγχει τις ετήσιες δηλώσεις οικονομικής και περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) όλων των μελών των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου, των προϊσταμένων των Δ.Ο.Υ. και των πολεοδομικών γραφείων τον ΟΤΑ καθώς και των λοιπών ελεγκτικών υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών καθώς και των ελεγκτών που υπηρετούν σε αυτές, γ) συγκροτεί μικτά κλιμάκια ελέγχου αποτελούμενα από επιθεωρητές – ελεγκτές δύο ή περισσότερων σωμάτων επιθεώρησης και ελέγχου, δ) ζητά τον διορισμό εμπειρογνομόνων, δημοσίων υπαλλήλων ή λειτουργών ή και ιδιωτών, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο, ε) αιτείται από το Δημόσιο ή τους λοιπούς εποπτευομένους δημόσιους φορείς να παρίστανται ως πολιτικώς ενάγοντες κατά την ακροαματική διαδικασία προς υποστήριξη της κατηγορίας, ακόμα και σε περιπτώσεις παράβασης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας που αφορούν σε ιδιώτες.

Η συμμετοχή του ΓΕΔΔ στην πειθαρχική διαδικασία αποσκοπεί στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή του πειθαρχικού δικαίου και στην αποφυγή ατιμωρησίας ή επιβολής ελαφρών ποινών σε υπαλλήλους που έχουν υποπέσει σε σοβαρά πειθαρχικά παραπτώματα. Για το σκοπό αυτό νομιμοποιείται να : α) ασκεί ή διατάσσει την άσκηση πειθαρχικής δίωξης ή τη λήψη άλλων διοικητικών μέτρων σε βάρος δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών καθώς και να διενεργεί ένορκες διοικητικές εξετάσεις, β) εξετάζει αποφάσεις πειθαρχικών οργάνων και να τις παραπέμπει στο ανώτερο κατά περίπτωση πειθαρχικό όργανο ασκώντας την προβλεπόμενη από τον υπαλληλικό κώδικα ένσταση, γ) προσφεύγει ενώπιον του ΣτΕ κατά των αποφάσεων του Δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου με τις οποίες έχουν επιβληθεί οι πειθαρχικές ποινές της προσωρινής παύσης και του υποβιβασμού.

Πέραν των αρμοδιοτήτων ελεγκτικής και πειθαρχικής φύσης διαθέτει και αρμοδιότητες συντονιστικού χαρακτήρα όπως : α) εποπτεία της δράσης και αξιολόγηση του έργου των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου καθώς και β) σύγκληση και προεδρία του ΣΟΕΕ. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι για τη διευκόλυνση του έργου του, έχει αναγνωρισθεί στον ΓΕΔΔ η δυνατότητα να αίρει το τραπεζικό, φορολογικό και χρηματιστηριακό απόρρητο των ελεγχόμενων προσώπων. Τέλος, λόγω της δυνατότητας του ΓΕΔΔ να εντοπίζει τις παθογένειες της δημόσιας διοίκησης και να καταγράφει τα οργανωτικά και διαρθρωτικά της προβλήματα, υποβάλλει, μέσω των ετήσιων εκθέσεων του, νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις που αποσκοπούν στην πάταξη της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης που τη χαρακτηρίζουν.

Το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης

Το ΣΕΕΔΔ συστήθηκε ως όργανο εσωτερικού ελέγχου της δημόσιας διοίκησης με τον Ν. 2477/1997 «Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης», υπαγόμενο απευθείας στον τότε καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό . Ανήκει στα Σώματα και τις Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου της δημόσιας διοίκησης. Σημειώνεται ότι με τον Ν. 4320/2015 «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις», συστήθηκε η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, όπου το ΣΕΕΔΔ μεταφέρθηκε με τις αρμοδιότητες, τις υπηρεσίες και τις δομές του, υπαγόμενο πλέον στον Υπουργό Επικρατείας με αρμοδιότητες επί ζητημάτων

καταπολέμησης διαφθοράς. Σκοπός της λειτουργίας του, η οποία διέπεται από τον Ν. 3074/2002, είναι η διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης μέσω της διενέργειας επιθεωρήσεων, ελέγχων και ερευνών. Το ΣΕΕΔΔ μεριμνά για την επισήμανση κυρίως φαινομένων κακοδιοίκησης και διαφθοράς. Το πεδίο της ελεγκτικής του δράσης περιλαμβάνει τόσο τον στενό όσο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπου συμπεριλαμβάνονται οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού μαζί με τα Νομικά τους Πρόσωπα, είτε δημοσίου είτε ιδιωτικού δικαίου.

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 του Ν 2477/1997, συνιστάται Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.), με αρμοδιότητα τη διενέργεια επιθεωρήσεων, έκτακτων ελέγχων και ερευνών με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της διοίκησης, ιδίως δε την επισήμανση φαινομένων κακοδιοίκησης, αδιαφανών διαδικασιών, αναποτελεσματικότητας, χαμηλής παραγωγικότητας και ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. "Το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. είναι όργανο εσωτερικού ελέγχου και συντονισμού όλων των σωμάτων ελέγχου και επιθεώρησης της Δημόσιας Διοίκησης, πλην των σωμάτων Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών, και υπάγεται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Στην αρμοδιότητά του υπάγεται ο έλεγχος των υπηρεσιών: α) του Δημοσίου, β) των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και των επιχειρήσεών τους και γ) των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. δεν επιλαμβάνεται θεμάτων που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, της Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου οικονομικών, καθώς και θεμάτων που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων. Η κατά τόπον αρμοδιότητα του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. εκτείνεται σε όλη την επικράτεια. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να συνιστώνται Περιφερειακά Γραφεία του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.. Με την ίδια απόφαση αυτή καθορίζεται και η κατά τόπον αρμοδιότητα κάθε Περιφερειακού Γραφείου. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζεται ο χρόνος έναρξης λειτουργίας των Περιφερειακών Γραφείων. Στα Περιφερειακά Γραφεία προΐστανται Επιθεωρητές-Ελεγκτές που ορίζονται από το Γενικό Επιθεωρητή του Σώματος. Οι Προϊστάμενοι υποβάλλουν στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και στο Γενικό Επιθεωρητή του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. εξαμηνιαίες εκθέσεις για την πορεία και την αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού έργου στο χώρο ευθύνης τους και προτείνουν μέτρα για την επίλυση των προβλημάτων, τα οποία έχουν εντοπισθεί από τους ελέγχους που έχουν διενεργηθεί, καθώς και μέτρα για τη βελτίωση γενικά της επιθεώρησης".

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 4320/2015, ως ισχύει, στη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς μεταφέρονται, με τις αρμοδιότητες, υπηρεσίες και δομές τους, το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Στο Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων λειτουργεί σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, υπαγόμενο στον Υπουργό το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών (ΣΕΕΥΜΕ), σύμφωνα με το άρθρο 19 του ν. 2671/1998 και το π.δ. 338/2002, με αποστολή τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας των Υπηρεσιών, Φορέων, Οργανισμών και νομικών ή φυσικών προσώπων που παρέχουν έργο αρμοδιότητας του Υπουργείου.

Σκοπός των επιθεωρήσεων που διενεργεί το ΣΕΕΥΜΕ, σε όλη την επικράτεια, είναι η εξασφάλιση της συνοχής της έννομης τάξης, η τήρηση των κείμενων διατάξεων της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας, ο εντοπισμός φαινομένων αδιαφάνειας, διαφθοράς και αναποτελεσματικότητας, η πρόληψη της διαφθοράς, η καταστολή καταστάσεων που αντίκεινται στο δημόσιο συμφέρον, η καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη, καθώς και η αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών. Το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών έχει αρμοδιότητα να διενεργεί τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, επιθεωρήσεις, έρευνες στις υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, στις Υπηρεσίες Μεταφορών και Επικοινωνιών των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας, στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ), στα Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛΤΑ), στον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ), στον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΣΑΣΘ), στις εταιρίες «Οδικές Συγκοινωνίες ΑΕ» (ΟΣΥ) και «Σταθερές Συγκοινωνίες ΑΕ» (ΣΤΑΣΥ), στα Κέντρα Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων, στα αστικά και υπεραστικά ΚΤΕΛ, καθώς και σε οποιοδήποτε ιδιωτικό φορέα, νομικό ή φυσικό πρόσωπο, στον οποίο έχει ανατεθεί έργο αρμοδιότητας μεταφορών και επικοινωνιών του Υπουργείου

Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (ΣΕΔΕ)

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 1418/1984 όπως ισχύει, με αποστολή την επιθεώρηση (τακτική και έκτακτη) των έργων που εκτελούνται από τους φορείς του Δημοσίου σύμφωνα με τη νομοθεσία των Δημοσίων Έργων, σε όλη την Επικράτεια. Το ΣΕΔΕ διοικείται από Εποπτικό Συμβούλιο του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Η επιθεώρηση από το ΣΕΔΕ εκτείνεται σε όλες τις φάσεις παραγωγής των έργων και συγκεκριμένα από τη μελέτη μέχρι την οριστική παραλαβή αυτών και έχει διττό χαρακτήρα: προληπτικό υπό την έννοια της ενημέρωσης των φορέων υλοποίησης των έργων για παραλείψεις και σφάλματα που παρατηρούνται στη διαχείριση και ποιότητα των έργων και κατασταλτικό με την επισήμανση των παραβάσεων που επισύρουν διοικητικές ή ποινικές κυρώσεις των αρμόδιων οργάνων.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 4320/2015, ως ισχύει, στη Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς μεταφέρονται, με τις αρμοδιότητες, υπηρεσίες και δομές τους: ..Το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (Σ.Ε.Δ.Ε.).

Σώμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 10 του ΠΔ 100/2014, στρατηγικοί σκοποί του σώματος Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων είναι ιδίως:

- α) η προαγωγή της εφαρμογής της κείμενης περιβαλλοντικής, πολεοδομικής και ενεργειακής νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος,
- β) η μέριμνα για την πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών στο περιβάλλον,
- γ) ο έλεγχος των κτηρίων ως προς την εφαρμογή του οικοδομικού και κτηριοδομικού κανονισμού και για την αποτροπή της αυθαίρετης δόμησης και την ενεργειακή απόδοσή τους,
- δ) ο έλεγχος της εφαρμογής της μεταλλευτικής και λατομικής νομοθεσίας.

Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας του Υπουργείου Υγείας

Το Σ.Ε.Υ.Υ αποτελεί υπηρεσία του Υπουργείου η οποία συστάθηκε με τις διατάξεις του ν. 2920/2001 (Α 131) όπως ισχύει και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 278/2002 (Α 244). Ο επιχειρησιακός ρόλος του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας (Σ.Ε.Υ.Υ.) είναι η ανάπτυξη και λειτουργία κεντρικού και περιφερειακού μηχανισμού για τη διενέργεια συστηματικών επιθεωρήσεων και ελέγχων σε όλες τις υπηρεσίες και φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, με σκοπό τη βελτίωση και την αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας και την εξάλειψη της κακοδιοίκησης.

Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου των Καταστημάτων Κράτησης

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3090/2002, συνεστήθη στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ειδική υπηρεσία, υπαγόμενη απευθείας τον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής του ίδιου Υπουργείου, με την ονομασία «Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης».

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του ίδιου ως άνω άρθρου, το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης έχει ως αποστολή:

A. Τη διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων οποιαδήποτε ημέρα και ώρα για τη διαπίστωση των συνθηκών κράτησης, της ευταξίας και της τήρησης των μέτρων ασφάλειας στα καταστήματα κράτησης, της εφαρμογής των διατάξεων του Σωφρονιστικού Κώδικα και των κανονισμών λειτουργίας των καταστημάτων αυτών, καθώς και των σχετικών εγκυκλίων οδηγιών που αφορούν τη λειτουργία των καταστημάτων κράτησης.

B. Τη διερεύνηση και διακρίβωση των εγκλημάτων που διώκονται αυτεπαγγέλτως και διαπράττονται στους χώρους των καταστημάτων κράτησης σε όλη την επικράτεια και προς τούτο, εκτός των άλλων, συλλέγει, αξιολογεί και αξιοποιεί πληροφορίες και στοιχεία που περιέχονται με οποιονδήποτε τρόπο σε αυτό.

Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.)

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 41 του ΠΔ 108/2014, το Σ.ΕΠ.Ε, οι αρμοδιότητες του οποίου ασκούνται σε όλη την Ελληνική Επικράτεια, για την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας, διαρθρώνεται ως εξής:

Υπηρεσία Ειδικών Επιθεωρητών (Άρθρο 42 ΠΔ 113/2014: Οργανισμός Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας)

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 42 του ΠΔ 113/2014, σχετικά με την Υπηρεσία Ειδικών Επιθεωρητών:

1. Ο Επιχειρησιακός στόχος της Υπηρεσίας Ειδικών Επιθεωρητών Εργασίας είναι:

α) Η διενέργεια τεκμηριωμένων εσωτερικών ελέγχων της λειτουργίας των επί μέρους υπηρεσιών του Σ.ΕΠ.Ε. Στο πλαίσιο αυτό υποβάλλουν στον Ειδικό Γραμματέα αναφορές για τη βελτίωση του παρεχόμενου έργου, προκειμένου να διατυπωθούν έγγραφες συστάσεις στις υπό έλεγχο υπηρεσίες.

β) Η διενέργεια ελέγχων σε χώρους εργασίας ανά την επικράτεια και η εκτέλεση κάθε άλλου έργου που τους ανατίθεται από τον Ειδικό Γραμματέα και έχει σχέση με την οργάνωση και τη λειτουργία του Σ.ΕΠ.Ε.

Ειδική Γραμματεία Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος

Στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (ΦΕΚ Α' 253) όπως τροποποιήθηκε και με το άρθρο 88 του ν. 3842/2010 (ΦΕΚ Α' 58) και όπως ισχύει, Π.Δ. 85/2005 όπως ισχύει και άρθ. 107-113 Π.Δ. 111/2014 "Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομικών") συνιστάται νέα υπηρεσία με τον τίτλο «Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων» (ΥΠ.Ε.Ε.) υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών. Με την παρ.1 άρθρου 88 Ν.3842/2010, ορίζεται ότι: "Η Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε.), που συνεστήθη με το άρθρο 30 του ν. 3296/2004 (ΦΕΚ 253 Α) μετονομάζεται σε Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε)." Στη νέα υπηρεσία προΐσταται μετακλητός Ειδικός Γραμματέας.

Κύριο έργο της Ειδικής Γραμματείας του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.) είναι:

Η έρευνα, ο εντοπισμός και η καταστολή οικονομικών παραβάσεων ιδιαίτερης βαρύτητας και σημασίας, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), οι απάτες και παρατυπίες, οι παραβάσεις που σχετίζονται με προμήθειες, επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις, οι παράνομες χρηματιστηριακές και χρηματοπιστωτικές συναλλαγές και γενικά οι οικονομικές απάτες σε βάρος των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανεξάρτητα από τον τόπο τέλεσης.

Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας

Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας (Άρθρο 23 του Ν.4249/2014 και άρθρο 28 του Π.Δ. 178/2014 "Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας). Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων εποπτεύεται και ελέγχεται από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας (παρ. 3 του άρθρου 1 του Π.Δ. 178/2014, άρθρο 15 παρ. 2 του Ν.4249/2014 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 231 παρ.2 Ν.4281/2014, ΦΕΚ Α 160/8.8.2014). Αποτελεί ειδική αυτοτελή Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας, έχει έδρα στο Νομό Αττικής, υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό του Σώματος και έχει ως αποστολή τη διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη εγκλημάτων που μαρτυρούν διαφθορά χαρακτήρα, στο χώρο της Ελληνικής Αστυνομίας και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας

Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας (άρθ. 24 Ν. 4249/2014, άρθ. 32 Π.Δ. 178/2014, Π.Δ. 9/2011, εδρεύει στην Αττική και η τοπική της αρμοδιότητα εκτείνεται σε ολόκληρη την επικράτεια, εκτός από τους χώρους αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 4150/2013 (Α' 102). Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας έχει ως αποστολή την πρόληψη, έρευνα και καταστολή οικονομικών εγκλημάτων και ιδίως αυτών που τελέστηκαν σε βάρος των συμφερόντων του Δημοσίου και της εθνικής οικονομίας ή έχουν τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος. Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας εποπτεύεται και ελέγχεται από τον Υπαρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας (παρ. 3 του άρθρου 1 του Π.Δ. 178/2014, άρθρο 15 παρ. 2 του Ν.4249/2014 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 231 παρ.2 Ν.4281/2014,ΦΕΚ Α 160/8.8.2014).

Υπηρεσίες Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου

Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων (Άρθρο 3 ΠΔ 103/2014 Οργανισμός Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου). Η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων (Υ.Ε.Υ.) είναι ειδική αυτοτελής Υπηρεσία με αποστολή τη μέριμνα προς διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη των εγκλημάτων που αναφέρονται στην παράγραφο 8 του άρθρου 5 του ν. 3938/2011 (Α' 61) μέσω των τριών (3) ακόλουθων Τμημάτων:

- α) Τμήμα Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.
- β) Τμήμα Ειδικών Υποθέσεων, Στρατηγικής και Πληροφοριών.
- γ) Τμήμα Επιχειρήσεων, Έρευνας και Δίωξης,

Υπηρεσίες Υπουργείου Οικονομικών

Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών (Άρθρο 5 του ΠΔ 111/2014 «Οργανισμός Υπουργείου Οικονομικών»)

Με το άρθρο 5 του ΠΔ 111/2014, προβλέπεται η σύσταση της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, η οποία είναι οργανική μονάδα επιπέδου Διεύθυνσης, υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών. Οι επιχειρησιακοί στόχοι της Μονάδας είναι οι ακόλουθοι:

(α) Η συστηματική παρακολούθηση και ο έλεγχος των δραστηριοτήτων των υπηρεσιακών μονάδων του Υπουργείου και των εποπτευόμενων από αυτό φορέων, πλην της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων (Γ.Γ.Δ.Ε.), με σκοπό την υποστήριξη της πολιτικής ηγεσίας για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων και για τη λήψη μέτρων, όπου απαιτείται.

(β) Ο εντοπισμός και η αποτελεσματική διερεύνηση υποθέσεων διαφθοράς υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών και των εποπτευόμενων από αυτό φορέων, πλην του προσωπικού της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων.

(γ) Η υποστήριξη της πολιτικής ηγεσίας για τον εσωτερικό έλεγχο των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων και την αποτελεσματική καταπολέμηση περιπτώσεων διαφθοράς υπαλλήλων της με τη διενέργεια εκτάκτων ελέγχων.

(δ) Η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και συμβατότητας των πληροφοριακών συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών και η ευθυγράμμιση τους με την εθνική στρατηγική για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

(ε) Η αξιολόγηση της λειτουργίας του ΥΠ.ΟΙΚ. και των δραστηριοτήτων των υπηρεσιών του βάσει των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου στην Προεδρία της Δημοκρατίας και στα Υπουργεία (άρθρο 40 του ΠΔ 111/2014) και Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου στους νομούς, στις νομαρχίες και στα Ν.Π.Δ.Δ. (άρθρο 42 του ΠΔ 111/2014)

Οι επιχειρησιακοί στόχοι των Υπηρεσιών Δημοσιονομικού Ελέγχου (Υ.Δ.Ε.) στην Προεδρία της Δημοκρατίας και στα Υπουργεία είναι οι ακόλουθοι:

(α) Η έγκαιρη πληρωμή των υποχρεώσεων του Ελληνικού Δημοσίου σύμφωνα με την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

(β) Η διασφάλιση της τήρησης και της ορθής εφαρμογής των δημοσιολογιστικών κανόνων

(γ) Η διασφάλιση της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών.

Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων (άρθρα 43, 44, 45 και 46 του ΠΔ 111/2014)

Η Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων, (άρθρο 43 του ΠΔ 111/2014), έχει τους ακόλουθους στρατηγικούς σκοπούς:

(α) Η διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού Προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού των φορέων όπως αυτοί καθορίζονται με τη διαδικασία του άρθρου 3 του ν. 3492/2006.

(β) Η παροχή επαρκούς διαβεβαίωσης ή διατύπωση επιφυλάξεων για το σύνολο ή για το μέρος του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των δημοσιονομικών του Κράτους προς τον Υπουργό Οικονομικών.

(γ) Η διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων για τη διασφάλιση της ορθής δημοσιονομικής διαχείρισης των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

(δ) Ο αποτελεσματικός συντονισμός της ελληνικής διοίκησης και η συνεργασία με τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα για τη διασφάλιση της προστασίας των συμφερόντων του ενωσιακού προϋπολογισμού.

Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (Άρθρο 61 ΠΔ 111/2014)

Η «Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου» της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων (Γ.Γ.Δ.Ε.), η οποία συστήθηκε με τις διατάξεις της περίπτωσης γ` της υποπαραγράφου 2 της παραγράφου Ε` του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 (Α` 85), με τις οποίες συγχωνεύονται σε αυτήν η Διεύθυνση Εποπτείας Εσωτερικού Ελέγχου και η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης, είναι ειδική αποκεντρωμένη υπηρεσία, υπαγόμενη απευθείας στον Γενικό Γραμματέα της Γ.Γ.Δ.Ε. και έχει τους ακόλουθους επιχειρησιακούς στόχους:

(α) Η βελτίωση της λειτουργίας των Υπηρεσιών της Γ.Γ.Δ.Ε., μέσω του σχεδιασμού, της καθοδήγησης και της αξιολόγησης του έργου του εσωτερικού ελέγχου. (β) Η διαμόρφωση και η διαρκής βελτίωση της μεθοδολογίας και των εργαλείων του εσωτερικού ελέγχου. (γ) Η καθοδήγηση των υπηρεσιών της Γ.Γ.Δ.Ε. προκειμένου να ενσωματώνουν στις λειτουργίες και διαδικασίες τους, τους κατάλληλους μηχανισμούς ενδογενούς ελέγχου.

Η Διεύθυνση διενεργεί προγραμματισμένους και έκτακτους εσωτερικούς ελέγχους, οι οποίοι πραγματοποιούνται επί σοβαρών θεμάτων που πρέπει άμεσα να διερευνηθούν.

Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.). (Άρθρο 78 ΠΔ 111/2014) Το Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.), Ειδική Αποκεντρωμένη Υπηρεσία φορολογικού ελέγχου, επιπέδου Διεύθυνσης, της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης, που προβλέπεται στις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 34 του ν. 4141/2013 (Α`81), όπως τροποποιήθηκε, όπως εκάστοτε ισχύουν, έχει έδρα τον Δήμο Αθηναίων και η κατά τόπον αρμοδιότητα του εκτείνεται σε όλη την Επικράτεια.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του Κέντρου Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.) είναι οι παρακάτω:

(α) Η πάταξη της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής,

(β) Η αποτελεσματική είσπραξη των εσόδων, που αφορούν στις μεγάλες επιχειρήσεις όλης της Επικράτειας, για τα έσοδα που προέρχονται από τους ελέγχους του Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ., με την εφαρμογή βελτιωμένων διαδικασιών ελέγχου και είσπραξης αυτών.

(γ) Η συμβολή στην βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης των μεγάλων επιχειρήσεων.

Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.) (Άρθρο 79 ΠΔ 111/2014)

Το Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.), Ειδική Αποκεντρωμένη Υπηρεσία φορολογικού ελέγχου, επιπέδου Διεύθυνσης, της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης, που συστήθηκε και διαρθρώθηκε με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 34 του ν. 4141/2013 (Α`81), όπως συμπληρώθηκε με τις διατάξεις της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Δ.1 της παρ. Δ` του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α`107), όπως εκάστοτε ισχύουν, έχει έδρα τον Δήμο Αθηναίων και η κατά τόπον αρμοδιότητα του εκτείνεται σε όλη την Επικράτεια. Οι επιχειρησιακοί στόχοι του Κέντρου Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.) είναι οι παρακάτω:

(α) Η πάταξη της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

(β) Η αποτελεσματική είσπραξη των εσόδων, που αφορούν στους φορολογουμένους Μεγάλου Πλούτου όλης της Επικράτειας, για τα έσοδα που προέρχονται από τους ελέγχους του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., με την εφαρμογή βελτιωμένων διαδικασιών ελέγχου και είσπραξης αυτών.

Υπουργείο Υγείας / Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠ.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α.)

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 17 του Ν.3918/2011, στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. (βλ. σχετικά ανωτέρω) μεταφέρεται, από την έναρξη λειτουργίας του, η Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠ.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α.) και υπάγεται απευθείας στον "Πρόεδρο" του Οργανισμού, ο οποίος δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Ν.3918/2011, έχει μεταξύ άλλων τις εξής αρμοδιότητες:

«η. παραγγέλλει στην ΥΠ.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α. τη διενέργεια τακτικών επιθεωρήσεων και ελέγχων στις οργανικές μονάδες του Οργανισμού».

Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α.

Συστήνεται στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α., η οποία εντάσσεται στην οργανωτική δομή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης υπαγόμενη απευθείας στον Γενικό Γραμματέα.

Όταν προσβάλλονται πράξεις της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α, ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων, παρίσταται ως διάδικος, πλην του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, και ο καθ' ύλην αρμόδιος Υπουργός. Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. είναι αρμόδια για τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. και για τον πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών κατά το άρθρο 102 παράγραφος 4 του Συντάγματος. (Άρθρο 215 ν. 3852/2010)

Ελεγκτής Νομιμότητας (Άρθρο 216 ν. 3852/2010)

Σε κάθε Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. συστήνεται θέση προϊσταμένου αυτής, που φέρει τον τίτλο «Ελεγκτής Νομιμότητας», αντίστοιχη με θέση προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης. Ο Ελεγκτής Νομιμότητας διορίζεται με πενταετή θητεία.»

Αυτοτελείς μονάδες και Υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου Υπουργείων

1.Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου (Άρθρο 18 ΠΔ 99/2014 «Οργανισμός του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης».

Αρμοδιότητες του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου:

- α) Η παροχή ελεγκτικών - συμβουλευτικών αρμοδιοτήτων, όπως:
- β) Η παροχή διαβεβαίωσης περί της επάρκειας των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου του Υπουργείου
- γ) Η διενέργεια τακτικού ελέγχου των παγίων προκαταβολών του Υπουργείου
- δ) Η διενέργεια οικονομικού και διαχειριστικού ελέγχου των δημόσιων υπολόγων και δημόσιων διαχειρίσεων που υπάγονται στο Υπουργείο
- ε) Η διενέργεια ένορκης διοικητικής εξέτασης σε περίπτωση απώλειας δικαιολογητικών πληρωμής δημόσιας δαπάνης πριν την έκδοση τίτλου πληρωμής
- στ) Η έρευνα της ύπαρξης αντικειμενικής αδυναμίας απόδοσης λογαριασμού χρηματικού εντάλματος προπληρωμής
- ζ) Η επιβολή δημοσιονομικών διορθώσεων στις περιπτώσεις που εντοπισθούν μεμονωμένες ή συστημικές παρατυπίες σε υπηρεσίες του Υπουργείου ή σε εποπτευόμενους φορείς του, εφόσον οι φορείς αυτοί δεν διαθέτουν μονάδα εσωτερικού ελέγχου και η παρακολούθηση της εκτέλεσής τους.

2. Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου (Άρθρο 2 ΠΔ 105/2014 «Οργανισμός Υπουργείου Εσωτερικών»)

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 2 του ως άνω ΠΔ, στη διάρθρωση του πρώην ανεξάρτητου Υπουργείου Εσωτερικών ανήκει και η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, η οποία λειτουργεί ως αυτοτελές Τμήμα υπαγόμενο στον Υπουργό.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

1. Συνήγορος του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη ιδρύθηκε ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με το ν. 2477/1997 (ΦΕΚ Α' 59) και έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 3 παρ. 1 του προαναφερόμενου νόμου, για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

Στις αρμοδιότητές του ανήκει η έρευνα ατομικών, διοικητικών πράξεων των δημοσίων υπηρεσιών, που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ιδίως ερευνά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες όργανο δημόσιας υπηρεσίας, ατομικό ή συλλογικό:

- ι) προσβάλλει, με πράξη ή παράλειψη, δικαίωμα ή συμφέρον προστατευόμενο από το Σύνταγμα και το νόμο,
- ιι) αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από τελεσίδικη δικαστική απόφαση,
- ιιι) αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από διάταξη νόμου ή από ατομική διοικητική πράξη,
- ιiv) ενεργεί ή παραλείπει νόμιμη οφειλόμενη ενέργεια, κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας ή κατά κατάχρηση εξουσίας.

Έχει, επίσης, ως αποστολή του την προάσπιση και προαγωγή των συμφερόντων του παιδιού, καθώς και την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης όλων των προσώπων χωρίς διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, οπότε κατ' εξαίρεση μπορεί να ελέγξει και συμπεριφορά ιδιωτών, όταν προσβάλλεται είτε δικαίωμα παιδιού είτε υπάρχει άνιση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών σε εργασιακά θέματα. Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από έξι Βοηθούς Συνηγότερους, οι οποίοι εποπτεύουν και διευθύνουν ισάριθμους κύκλους αρμοδιοτήτων: Δικαιώματα του Ανθρώπου, Κοινωνική Προστασία, Ποιότητα Ζωής, Σχέσεις Κράτους-Πολίτη, Δικαιώματα του Παιδιού και Ισότητα των Φύλων.

2. Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης

Η Αρχή αποτελεί την εθνική μονάδα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης, συνεισφέροντας στην ασφάλεια και τη σταθερότητα της δημοσιονομικής και οικονομικής πολιτικής. Με τον Ν. 3932/2011 (ΦΕΚ Α' 49), με τον οποίο τροποποιήθηκε ο Ν. 3691/2008 (ΦΕΚ Α' 166), η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας μετονομάστηκε σε Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης. Η Αρχή αποτελεί την εθνική μονάδα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης συνεισφέροντας στην ασφάλεια και τη σταθερότητα της δημοσιονομικής και οικονομικής πολιτικής.

3. Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων

Η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 4013/2011, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ασκεί δειγματοληπτικούς ελέγχους, αναζητώντας αυτεπαγγέλτως πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τις εν εξελίξει διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές και τους εμπλεκόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και καλεί σε ακρόαση τους εκπροσώπους τους για την παροχή πληροφοριών και στοιχείων.

Εξετάζει επίσης όλες τις διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων που αποτελούν αντικείμενο διερεύνησης εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για φερόμενες παραβάσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Τα πορίσματα της έρευνας της Αρχής επί των κατά τα ανωτέρω ελεγχόμενων διαδικασιών προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων κοινοποιούνται στην οικεία αναθέτουσα αρχή. Αν διαπιστωθεί από την Αρχή παραβίαση του εθνικού ή του ευρωπαϊκού δικαίου επί των δημοσίων συμβάσεων, η πρόοδος των διαδικασιών προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων που αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας από την Αρχή διακόπτεται με σχετική απόφαση της και δεν μπορεί να συνεχιστεί χωρίς απόφαση της που να παρέχει την έγγραφη συναίνεση της για την πρόοδο της σχετικής διαδικασίας.

Τα εν λόγω πορίσματα μπορεί περαιτέρω να διαβιβάζονται στα αρμόδια δικαστήρια, ύστερα από αίτημα τους, και να παρέχονται, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής, σε κάθε ενδιαφερόμενο που αποδεικνύει έννομο συμφέρον για την άσκηση των νόμιμων δικαιωμάτων του. Επίσης, η Αρχή ενημερώνει άμεσα τα αρμόδια όργανα εποπτείας και ελέγχου, προκειμένου αυτά να επιληφθούν για την άσκηση των κατά το νόμο αρμοδιοτήτων τους και, σε περίπτωση παραβίασης του εθνικού και ευρωπαϊκού 233 δικαίου, συντάσσει και αναρτά στην ιστοσελίδα της ειδική έκθεση, η οποία διαβιβάζεται στον Πρόεδρο της Βουλής και κοινοποιείται στα ως άνω αρμόδια όργανα.

Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών

Με το άρθρο 1 του νόμου 3115/2003 συστάθηκε, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 19 του Συντάγματος, η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών με σκοπό την προστασία του απορρήτου των επιστολών, της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθώς και την ασφάλεια των δικτύων και πληροφοριών. Στην έννοια της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου, που προβλέπονται από τον νόμο.

5. Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξάρτητη Αρχή, ιδρυθείσα με το νόμο 2472/1997 άρθρο 15, ο οποίος ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την Ευρωπαϊκή Οδηγία 95/46/ΕΚ. Η Οδηγία αυτή θέτει κανόνες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2^Η ΗΜΕΡΑ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΞΕΝΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ

(ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ)

Πρόλογος

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι διεθνείς προκλήσεις για το φαινόμενο της καταπολέμησης της διαφθοράς και του ξεπλύματος χρήματος, παρουσιάζονται οι διεθνείς οργανισμοί Ευρωπαϊκή Επιτροπή-OLAF, η EUROPOL, ο ΟΟΣΑ και άλλοι για το φαινόμενο της διαφθοράς καθώς και καλές πρακτικές σχετικά με την πρόληψη τέτοιων φαινομένων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Η χρηστή διακυβέρνηση και ένα αποτελεσματικό ανεξάρτητο σύστημα ελέγχου που αξιοποιείται στην Φινλανδία καθώς και η θεσμική και πρακτική δομή της καταπολέμησης του φαινομένου στην Φινλανδία αποτελούν το αντικείμενο της δεύτερης ημέρας του σεμιναρίου.

Λέξεις κλειδιά: Φορείς καταπολέμησης διαφθοράς: Ευρωπαϊκή Επιτροπή-OLAF, EUROPOL, ΟΟΣΑ , διαφθορά και δημόσια διοίκηση.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφωνόμενοι να αλλάξουν στάσεις στην αναζήτηση πληροφοριών λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα και τις καλές πρακτικές που ισχύουν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και να προσφεύγουν στην υποστήριξη ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών για την ολοκληρωμένη προσέγγιση της καταπολέμησης της διαφθοράς. Να αντιληφθούν

μεθόδους, καλές πρακτικές και αποτελέσματα εφαρμοζόμενων μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Φινλανδία.

**1.ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΕ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ (ΟΛΑΦ, EUROPOL, ΟΟΣΑ ΚΛΠ).
ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.**

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο περιλαμβάνει τρία μέρη:

ΜΕΡΟΣ 1: Διεθνή Πρότυπα για την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

ΜΕΡΟΣ 2: Διεθνή Πρότυπα για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

ΜΕΡΟΣ 3: Διεθνείς οργανισμοί καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΚΕΧ) και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΧΤ)

1. Διεθνή πρότυπα και η ευρωπαϊκή προσέγγιση και Οργανισμοί ΚΕΧ/ΧΤ

Η παγκόσμια αγορά του εγκλήματος

- Παγκόσμια διαφθορά 1 τρισ. US\$ (Παγκόσμια Τράπεζα)
- Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες παγκοσμίως 2 - 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ, ή 800 δισ. \$ - 2 τρισ. Σε τρέχουσες τιμές δολαρίου ΗΠΑ (UNODC = Γραφείο Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα)
- Παγκόσμιο εμπόριο ναρκωτικών 320 δισ. US\$ (2012, UNODC)
- Παγκόσμια καταναγκαστική εργασία 20,9 εκατ. άνθρωποι – εμπορία ανθρώπων 32 δισ. US\$ (Παγκόσμιος Οργανισμός Εργασίας – ILO 2012 και ΟΗΕ)
- Παγκόσμιο λαθρεμπόριο μικρών όπλων 8,5 δισ. US\$ (4 δισ. US\$ το 2006) (Small Arms Survey)

Τα διεθνή πρότυπα παρέχουν ένα πλαίσιο για την εθνική νομοθεσία και μια βάση διεθνούς συνεργασίας με στόχο τη διαρκή και συνεκτική αντίδραση σε διεθνές επίπεδο για

την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

ΜΕΡΟΣ 1: Διεθνή Πρότυπα για την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες – Ηνωμένα έθνη

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών εναντίον της Παράνομης Διακίνησης Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών του 1988 (ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ)

Ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και των εγκλημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, ελεγχόμενη παράδοση, δομή αιτήματος.

Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών της Βιέννης, 1988

Η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει ότι τέτοια περιουσία προέρχεται από αδίκημα ή αδικήματα ... ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιο αδίκημα ή αδικήματα, προς το σκοπό απόκρυψης ή συγκάλυψης της παράνομης προέλευσης της περιουσίας ή παροχής βοήθειας σε πρόσωπο το οποίο είναι αναμεμιγμένο στη διάπραξη τέτοιου αδικήματος ή αδικημάτων για να αποφύγει τις νομικές συνέπειες των πράξεων του.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών της Βιέννης, 1988, προβλέπει ότι:

Η απόκρυψη ή συγκάλυψη της πραγματικής φύσης, πηγής, τοποθεσίας, διάθεσης, μετακίνησης, δικαιωμάτων αναφορικά με περιουσία ή την κυριότητα της, εν γνώσει ότι τέτοια περιουσία προέρχεται από αδίκημα ή αδικήματα... ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιο αδίκημα ή αδικήματα.

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (UNTOC- Παλέρμο 2000 – 09/2003)

Βασική αρχή και διατύπωση όπως σε Σύμβαση της Βιέννης

Δεν περιορίζεται σε αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, άρθρο και για τα μέτρα με στόχο την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, π.χ. ίδρυση της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (FIU)

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς 2004

Ορισμός διαφθοράς – περιλαμβάνει και τη νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων από παράνομες δραστηριότητες

Διεθνής σύμβαση για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως υιοθετήθηκε με το ψήφισμα 54/109 της Γ.Σ. της 9ης Δεκεμβρίου 1999, και τέθηκε σε ισχύ την 10η Απριλίου 2002

Ορισμός και απαίτηση ποινικοποίησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΧΤ), νομικό πρόσωπο με ποινική ευθύνη, κατάσχεση, αμοιβαία δικαστική συνδρομή, έκδοση, προσωρινά μέτρα, μη υποστήριξη τρομοκρατικών οργανώσεων

Αποφάσεις Συμβουλίου Ασφαλείας 1373 (2001), 1267 & 1269 (1999), 1333 (2000), 1390 (2001), 1456 (2003)

Διεθνής συνεργασία, απαίτηση για ποινικοποίηση ΧΤ, δέσμευση και άλλα προσωρινά μέτρα, μη υποστήριξη τρομ. οργαν.

Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες – Συμβούλιο της Ευρώπης

Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

«Σύμβαση του Στρασβούργου, 1990»

Βασική αρχή και διατύπωση όπως σε Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών της Βιέννης

Δεν περιορίζεται σε αδικήματα περί των ναρκωτικών

Επιβολή ποινής ακόμα και αν διαπραχθεί από αμέλεια (το άτομο όφειλε να γνωρίζει)

48 κράτη, μεταξύ αυτών όλα τα Κ-Μ της ΕΕ, κύρωσαν τη Σύμβαση (μαζί με τις Ελβετία και Ρωσία)

Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας 2005 –

CETS 198 «ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ»

Διευρύνει τη σύμβαση του 1990 ώστε να ληφθεί υπόψη ότι η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να προέρχεται όχι μόνο από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αλλά και από νόμιμες δραστηριότητες

Πρώτη διεθνής συνθήκη που καλύπτει τόσο την πρόληψη και έλεγχο του ξεπλύματος, όσο και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες - Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης– FATF

Οι Συστάσεις 3 και 40 (από τις 40 συστάσεις της FATF) περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις για την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη δήμευση.

Τα κράτη πρέπει να ποινικοποιήσουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη βάση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών της Βιέννης του 1988 και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος του Παλέρμο του 2000.

Τα κράτη πρέπει να αποδώσουν το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε όλα τα σοβαρά αδικήματα, με στόχο να συμπεριλάβουν το μεγαλύτερο δυνατό εύρος βασικών αδικημάτων (Σύσταση 3)

- Εκ προθέσεως / εξ αμελείας
- Κολάσιμο αυτοτελώς / περιλαμβάνεται σε βασικό αδίκημα
- Ποινικοποίηση / Μη ποινικοποίηση απόπειρας
- Ποινικοποίηση της αδυναμίας αναφοράς ύποπτης συναλλαγής

Εκ προθέσεως / εξ αμελείας

Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών της Βιέννης και του Παλέρμο:

«...τέτοια μέτρα τα οποία είναι αναγκαία για να αναχθούν σε ποινικά αδικήματα με βάση το εσωτερικό του δίκαιο όταν διαπράττονται εκ προθέσεως:

- Η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει ότι τέτοια περιουσία αποτελεί προϊόν εγκλήματος (προέρχεται από αδίκημα ή αδικήματα ..., ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιο αδίκημα ή αδικήματα), προς το σκοπό απόκρυψης ή συγκάλυψης της παράνομης προέλευσης της περιουσίας ή παροχής βοήθειας σε πρόσωπο το οποίο είναι αναμεμιγμένο στη διάπραξη του βασικού αδικήματος για να αποφύγει τις νομικές συνέπειες των πράξεων του»

Σύσταση 3 της FATF, ερμηνευτικό σημείωμα:

Τα κράτη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι η σκοπιμότητα και η γνώση που απαιτούνται για να αποδειχθεί το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες τεκμαίρεται από αντικειμενικές πραγματικές περιστάσεις.

Η ποινική ευθύνη και κυρώσεις, και, όπου αυτό δεν είναι εφικτό (λόγω θεμελιωδών αρχών του εθνικού δικαίου), η αστική ή διοικητική ευθύνη και ποινές, πρέπει να ισχύουν για νομικά πρόσωπα.

(β) η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή ευρίσκεται, ή την κυριότητα επί περιουσίας ή εκ σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε εγκληματική δραστηριότητα·

(γ) η απόκτηση, η κατοχή ή η χρήση περιουσίας εν γνώσει, κατά τον χρόνο της κτήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε εγκληματική δραστηριότητα·

(δ) η συμμετοχή σε μια από τις πράξεις που αναφέρονται στα στοιχεία α), β) και γ), η σύσταση οργάνωσης για τη διάπραξή της, η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η διευκόλυνση ή η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξή της.

Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υπάρχει ακόμη και αν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία διεξήχθησαν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή στο έδαφος τρίτης χώρας.

Κολάσιμο αυτοτελώς / περιλαμβάνεται σε βασικό αδίκημα

ΟΗΕ/FATF:

Τα κράτη μπορούν να προβλέψουν διάταξη με την οποία το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες να μην ισχύει για άτομα που διέπραξαν το βασικό αδίκημα, στις περιπτώσεις που αυτό απαιτείται από θεμελιώδεις αρχές του εθνικού τους δικαίου.

Προσέγγιση κατώτατου ορίου:

Τα βασικά αδικήματα πρέπει –κατ’ ελάχιστον- να περιλαμβάνουν όλα τα αδικήματα που υποπίπτουν στην κατηγορία των σοβαρών αδικημάτων σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή πρέπει να περιλαμβάνουν αδικήματα που τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης μέγιστης διάρκειας άνω του ενός έτους ή όσον αφορά τα κράτη μέλη που έχουν ελάχιστο κατώτατο όριο για τα αδικήματα στην έννομη τάξη τους, τα βασικά αδικήματα πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα αδικήματα, που τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης ελάχιστης διάρκειας τουλάχιστον άνω των έξι μηνών.

Βασικό αδίκημα

4η Οδηγία ΚΕΧ/ΧΤ της ΕΕ:

ως «εγκληματική δραστηριότητα» νοείται κάθε είδους εγκληματική ανάμειξη στη διάπραξη των ακόλουθων σοβαρών εγκλημάτων:

πράξεων που ορίζονται στα άρθρα 1 έως 4 της απόφασης-πλαisiού 2002/475/ΔΕΥ·

οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο

α) της σύμβασης του 1988 των Ηνωμένων Εθνών

- κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών·
- δραστηριοτήτων εγκληματικών οργανώσεων, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 της κοινής δράσης του Συμβουλίου 98/733/ΔΕΥ (27)·
- απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, τουλάχιστον βαρείας, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 και στο άρθρο 2 παράγραφος 1

της σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

- δωροδοκίας
- όλων των αδικημάτων, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με άμεσους και έμμεσους φόρους φορολογικών εγκλημάτων, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών, που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή ένταλμα προσωρινής κράτησης μέγιστης διάρκειας άνω του ενός έτους ή, όσον αφορά τα κράτη μέλη που έχουν ελάχιστο κατώτατο όριο για τα αδικήματα στην έννομη τάξη τους, όλων των αδικημάτων που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή ένταλμα προσωρινής κράτησης ελάχιστης διάρκειας τουλάχιστον άνω των έξι μηνών.

ΜΕΡΟΣ 2: Διεθνή Πρότυπα για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης – FATF

Αποτροπή και διερεύνηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες - FATF

Ιδρύεται από το G-7 το 1989, με αντικείμενο την ανάληψη μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

1990: 40 Συστάσεις της FATF με στόχο την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας στον αγώνα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Σημαντική επίδραση στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών της FATF, αλλά και μεγαλύτερο αριθμό χωρών.

Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης - FATF

ΟΙ 40 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ FATF

A – ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΕΧ/ΧΤ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

1 Αξιολόγηση κινδύνων και εφαρμογή προσέγγισης με βάση τον κίνδυνο

2 Εθνική συνεργασία και συντονισμός

B – ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΕΥΣΗ

3 Αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

4 Δήμευση και προσωρινά μέτρα

Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης - FATF

Γ. ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΕΛΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ

10 Δέουσα επιμέλεια πελατών

11 Τήρηση αρχείων

Πρόσθετα μέτρα για συγκεκριμένα πρόσωπα και δραστηριότητες

12 Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα

13 Τραπεζική μέσω ανταποκριτών

14 Υπηρεσίες μεταφοράς κεφαλαίων ή αξιών

15 Νέες τεχνολογίες

16 Εμβάσματα

Εξάρτηση, έλεγχοι και χρηματοοικονομικοί όμιλοι

17 Εξάρτηση από τρίτους

18 Εσωτερικοί έλεγχοι και ξένα υποκαταστήματα και θυγατρικές

19 Χώρες υψηλότερου κινδύνου

Δ. ΑΝΑΦΟΡΑ ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

20 Αναφορά ύποπτων συναλλαγών

21 Ενημέρωση πελάτη (tipping-off) και εμπιστευτικότητα

Συγκεκριμένες μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα (DNFBP)

22 DNFBP: Δέουσα επιμέλεια πελατών

23 DNFBP: Άλλα μέτρα

Ε – ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΜΑΤΩΝ

24 Διαφάνεια και πραγματικός δικαιούχος νομικών προσώπων

25 Διαφάνεια και πραγματικός δικαιούχος νομικών μορφωμάτων

Στ – ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Ρύθμιση και εποπτεία

26 Ρύθμιση και εποπτεία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

27 Εξουσίες εποπτικών αρχών

28 Ρύθμιση και εποπτεία των DNFBP

Επιχειρησιακά ζητήματα και επιβολή του νόμου

29 Μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ)

30 Αρμοδιότητες ανακριτικών και αρχών επιβολής του νόμου

31 Εξουσίες ανακριτικών και αρχών επιβολής του νόμου

32 Μεταφορείς ρευστών διαθεσίμων

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες «Σύμβαση του Στρασβούργου, 1990»,

48 κράτη, μεταξύ αυτών όλα τα Κ-Μ της ΕΕ, κύρωσαν τη Σύμβαση (μαζί με τις Ελβετία, Ρωσία και Αυστραλία).

Συμβούλιο της Ευρώπης

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας 2005 –

CETS 198 «ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ»

Διευρύνει τη σύμβαση του 1990 ώστε να ληφθεί υπόψη ότι η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να προέρχεται όχι μόνο από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αλλά και από νόμιμες δραστηριότητες

Πρώτη διεθνής συνθήκη που καλύπτει τόσο την πρόληψη και έλεγχο του ξεπλύματος, όσο και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Κύρωση από 23 χώρες

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας 2005 – CETS 198

Η ταχεία πρόσβαση σε πληροφορίες χρηματοπιστωτικής φύσης ή σχετικές με περιουσιακά στοιχεία στην κατοχή εγκληματικών οργανώσεων, είναι το κλειδί για τη λήψη πετυχημένων προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων

Η σύμβαση περιλαμβάνει έναν μηχανισμό διασφάλισης της ορθής εφαρμογής της.

Αποφάσεις-πλαίσιο της ΕΚ/ΕΕ

Απόφαση-πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Θεσπίζει κανόνες για την αναγνώριση και εκτέλεση από κράτος της ΕΕ μίας απόφασης δέσμευσης που έχει εκδοθεί από δικαστική αρχή άλλου κράτους της ΕΕ στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας. Καλύπτει επίσης τη δέσμευση αποδεικτικών στοιχείων.

Από τον Μάιο 2017, οι κανόνες της απόφασης-πλαίσιο που αφορά τη δέσμευση αποδεικτικών στοιχείων θα αντικατασταθούν από την Οδηγία 2014/41 περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία (πρώην Επιτροπή της Βασιλείας για τις τραπεζικές ρυθμίσεις και εποπτικές πρακτικές) εξέδωσε το 1988 μία δήλωση για την πρόληψη της εγκληματικής χρήσης του τραπεζικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (δέουσα επιμέλεια, γνώριζε τον πελάτη σου).

EC/EU Οδηγίες-Directives

Οδηγία της ΕΕ για την ΚΕΧ1991 (91/308/ΕΟΚ)

Τροποποιήθηκε την 4.12.2001 από τη 2η Οδηγία 2001/97/ΕΚ, πιστωτικά ιδρύματα & χρηματοδοτικοί οργανισμοί υποχρεούνται:

Να ταυτοποιούν τον πελάτη, να ασκούν τη δέουσα επιμέλεια και να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές.

Αρχή υπεύθυνη για την αποτροπή του ΞΧ

Απόφαση του Συμβουλίου της 17 Οκτωβρίου 2000 αναφορικά με ρυθμίσεις για τη συνεργασία μεταξύ μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών των κρατών μελών για την ανταλλαγή πληροφοριών.

Οδηγία ΚΕΧ της ΕΕ 2005

Οδηγία 2005/60/ΕΚ σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Υιοθετήθηκε τον Ιούνιο 2005 από το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών

Αντικαθιστά την Οδηγία του 2001

Όσοι καλύπτονται από την Οδηγία οφείλουν:

- Να προβαίνουν σε εξακρίβωση και έλεγχο της ταυτότητας του πελάτη τους και του πραγματικού δικαιούχου, και να παρακολουθούν την επαγγελματική τους σχέση με τον πελάτη,
- Να αναφέρουν υποψίες για την ΚΕΧ ή ΧΤ στις δημόσιες αρχές-συνήθως, την εθνική μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών, και
- Να λαμβάνουν μέτρα υποστήριξης, όπως να διασφαλίσουν την επαρκή εκπαίδευση του προσωπικού και τη θέσπιση κατάλληλων εσωτερικών προληπτικών πολιτικών και διαδικασιών.

Η Οδηγία εισάγει την αξιολόγηση που βασίζεται στην εκτίμηση του κινδύνου και πρόσθετες απαιτήσεις και εγγυήσεις για υψηλότερου κινδύνου «αυξημένη δέουσα επιμέλεια για πελάτες» (π.χ. τράπεζες με ανταποκριτές με έδρα εκτός ΕΕ), αλλά επίσης δίνει τη δυνατότητα για «απλοποιημένη δέουσα επιμέλεια»

4th AML directive 2015

Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

4η Οδηγία ΚΕΧ της ΕΕ 2015

Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2010:

Μια σειρά αλλαγών ήταν απαραίτητη προκειμένου

Να αντιμετωπιστούν νέες απειλές και αδυναμίες,

Να διασφαλιστεί η πιο στοχευμένη αξιοποίηση πόρων,

Να ενισχυθεί η συνέπεια στην υλοποίηση και

Να ενισχυθεί η προσέγγιση που βασίζεται στην εκτίμηση του κινδύνου για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ευθυγράμμιση με τις νέες συστάσεις της FATF της 16.2.2012 .

Βασικές τροποποιήσεις της 4ης Οδηγίας ΚΕΧ

Στο πλαίσιο της 3ης Οδηγίας ΚΕΧ, έμποροι αγαθών που πραγματοποιούν καταβολές σε μετρητά για ποσό ίσο ή μεγαλύτερο των 15 000 ευρώ εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας. Η νέα Οδηγία ΚΕΧ προτείνει τη μείωση του κατώτατου ορίου στα 10.000 EUR (Άρθρο 2.1.ε)

Ένας κατάλογος ελάχιστων κριτηρίων που πρέπει να πληρούνται προκειμένου ένα Κ-Μ να εξαιρέσει φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες περιστασιακά ή σε πολύ περιορισμένη κλίμακα από τις απαιτήσεις της Οδηγίας (Άρθρο 3).

Στο πλαίσιο της 3ης Οδηγίας ΚΕΧ, τα κράτη μέλη είχαν την εξουσία να εξαιρέσουν τέτοιες συναλλαγές «εφόσον ο κίνδυνος νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας είναι μικρός».

Το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας διευρύνεται επίσης προκειμένου να καλύψει παρόχους όλων των «υπηρεσιών τυχερών παιγνίων»

Η 3η Οδηγία ΚΕΧ και οι συστάσεις της FATF περιορίζονται μόνο στα καζίνο

Θα απαιτηθεί από υπηρεσίες τυχερών παιγνίων να διενεργούν δέουσα επιμέλεια πελατών κατά την είσπραξη των κερδών ή την τοποθέτηση στοιχήματος αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των 2.000 EUR.

Τα φορολογικά εγκλήματα αναγνωρίζονται ρητώς ως βασικά αδικήματα

Η Οδηγία δεν περιλαμβάνει ορισμό των «φορολογικών εγκλημάτων», στοιχείο που εναπόκειται στο εθνικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους.

Στο Άρθρο 57 δηλώνεται ότι «Οι διαφορές μεταξύ των ορισμών των φορολογικών εγκλημάτων σύμφωνα με το εκάστοτε εθνικό δίκαιο δεν εμποδίζουν την ικανότητα των ΜΧΠ να ανταλλάσσουν πληροφορίες ή να παρέχουν συνδρομή σε άλλη ΜΧΠ, στον μέγιστο δυνατό βαθμό δυνάμει της οικείας εθνικής νομοθεσίας».

Κάθε κράτος μέλος οφείλει επίσης να ορίσει μια αρχή ή να καθιερώσει μηχανισμό για τον συντονισμό σε εθνικό επίπεδο της αντιμετώπισης των κινδύνων που αναφέρονται στην έκθεσή τους. Αυτό θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να αντιστοιχίσουν τις ενέργειές τους στις οικείες συνθήκες.

Στις εθνικές εκτιμήσεις κινδύνων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το αποτέλεσμα της εκτίμησης κινδύνων της Επιτροπής. Τα αποτελέσματα των εθνικών εκτιμήσεων κινδύνων θα αποτελούν αντικείμενο ανταλλαγής με άλλα κράτη μέλη, την Επιτροπή και τις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές.

Απαιτείται επίσης από τις υπόχρεες οντότητες να παράγουν και διατηρήσουν εκτιμήσεις κινδύνων ανάλογες προς το μέγεθος της οντότητας (Άρθρο 8.1). Επιπρόσθετα, οι οντότητες αυτές οφείλουν να εφαρμόζουν εσωτερικές πολιτικές, ελέγχους και διαδικασίες για τον μετριασμό των κινδύνων από ΞΧ/ΧΤ.

Stricter CDD Controls

Στόχος του προσχεδίου Οδηγίας ΚΕΧ είναι να διασφαλιστούν ότι εφαρμόζονται πιο αυστηροί έλεγχοι CDD (δέουσα επιμέλεια πελάτη).

Οι αποφάσεις για το πότε και το πώς λαμβάνονται απλουστευμένα μέτρα CDD θα πρέπει να είναι αιτιολογημένες με βάση ότι η επιχειρηματική σχέση ή η συναλλαγή παρουσιάζει χαμηλότερο βαθμό κινδύνου (Άρθρο 15.2). Ενδεικτικός κατάλογος των παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου παρέχεται στο Παράρτημα II της Οδηγίας.

Επιπλέον, οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ΕΕΑ) οφείλουν να εκδίδουν κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ή/και τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται σε περιπτώσεις όπου θεωρείται σκόπιμη η λήψη απλουστευμένων μέτρων CDD (Άρθρο 17).

Παρόμοιες διατάξεις ισχύουν για αποφάσεις σχετικά με ενισχυμένα μέτρα CDD, για τα οποία οι ΕΕΑ οφείλουν επίσης να καταρτίσουν κατευθυντήριες γραμμές που απευθύνονται στις αρμόδιες αρχές και υπόχρεες οντότητες σχετικά με τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης (Άρθρο 18).

Ενδεικτικός κατάλογος των παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη καταστάσεων δυνητικά υψηλότερου κινδύνου παρέχεται στο Παράρτημα III της πρότασης.

Αναφορά σε συγκεκριμένη παρέκκλιση γίνεται στο Άρθρο 12, το οποίο προβλέπει ότι με βάση κατάλληλη αξιολόγηση κινδύνων που δείχνει ότι ο κίνδυνος είναι μικρός, τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν στις υπόχρεες οντότητες να μην εφαρμόσουν ορισμένα μέτρα CDD σε ό,τι αφορά το ηλεκτρονικό χρήμα, αν πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις μετριασμού του κινδύνου.

Αποδυναμώνεται η έννοια της ισοδυναμίας τρίτων χωρών. Το καθεστώς της δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη βασίζεται όλο και πιο πολύ στους κινδύνους και η χρήση εξαιρέσεων για αμιγώς γεωγραφικούς παράγοντες καθίσταται άτοπη.

Διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής των πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων (PEP)

Το προσχέδιο της Οδηγίας ΚΕΧ διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του όρου «πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, ΠΕΠ» (Άρθρο 3(9)), που προηγουμένως περιοριζόταν σε φυσικά πρόσωπα στα οποία έχουν ανατεθεί σημαντικά δημόσια λειτουργήματα (Άρθρο 3(8) της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ).

Σε ό,τι αφορά στις συναλλαγές ή επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, πρέπει να διενεργείται ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια (Άρθρο 20).

Στο πλαίσιο της 3ης Οδηγίας ΚΕΧ, τα ενισχυμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας απαιτούνταν μόνο στην περίπτωση ΠΕΠ που κατοικούσαν σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα.

Η Οδηγία δίνει εξέχοντα ρόλο στις Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ).

Ζητείται από κάθε κράτος μέλος να δημιουργήσει μια λειτουργικά ανεξάρτητη και αυτόνομη ΜΧΠ, με την ευθύνη να παραλαμβάνει και να αναλύει αναφορές για ύποπτες συναλλαγές και άλλες πληροφορίες για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι παρέχονται στην ΜΧΠ επαρκείς οικονομικοί, ανθρώπινοι και τεχνικοί πόροι και ότι έχει πρόσβαση στις απαραίτητες χρηματοοικονομικές, διοικητικές και πληροφορίες επιβολής του νόμου προκειμένου να φέρει εις πέρας τα καθήκοντά της (Άρθρο 32).

Οι ΜΧΠ μπορούν να επιβάλλουν προϋποθέσεις ως προς τη χρήση των πληροφοριών που παρέχουν, με τις οποίες η παραλήπτρια ΜΧΠ πρέπει να συμμορφωθεί (Άρθρο 54).

Επιπλέον, σημειώνεται η ανάγκη για συνεργασία σε εθνικό επίπεδο (Άρθρο 49), με τις ΕΕΑ (Άρθρο 50) και την Επιτροπή (Άρθρο 51).

Η Οδηγία περιλαμβάνει πιο λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με διοικητικές κυρώσεις και άλλα μέτρα που τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι είναι διαθέσιμα σε περίπτωση παραβάσεων εθνικών διατάξεων κατά τη μεταφορά της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο (Άρθρα 58 - 62).

Εκτίμηση επιπτώσεων της Επιτροπής: «η ύπαρξη κυρώσεων διαφορετικών επιπέδων μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την ετοιμότητα των υπόχρεων ενδιαφερόμενων φορέων να συμμορφωθούν με την Οδηγία και να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές στις αρχές, το οποίο με τη σειρά του μπορεί να επηρεάσει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων ΚΕΧ».

Οι κυρώσεις μπορούν να επιβάλλονται σε μέλη του διοικητικού οργάνου ή σε άλλα φυσικά πρόσωπα που κρίνονται ως υπέχοντα ευθύνη για την παραβίαση στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου.

Η Οδηγία περιλαμβάνει επίσης λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με την ανταλλαγή, αποθήκευση και προστασία προσωπικών δεδομένων, πρόσθετες απαιτήσεις για στατιστικά στοιχεία και διατάξεις σχετικά με την τήρηση αρχείων και την εποπτεία (Κεφάλαιο V, Άρθρα 40 - 44).

Η ενότητα για την εποπτεία διευρύνεται ιδιαίτερα, καθώς απαιτείται, π.χ., όταν υπόχρεες οντότητες διαθέτουν υποκαταστήματα ή θυγατρικές σε τρίτες χώρες με λιγότερο αυστηρές απαιτήσεις ΚΕΧ/ΧΤ, τα υποκαταστήματα αυτά πρέπει να εφαρμόζουν τις απαιτήσεις του κράτους μέλους στον βαθμό που το επιτρέπει η νομοθεσία της τρίτης χώρας (Άρθρο 45.3).

Η Επιτροπή θα επισημάνει χώρες που συνεπάγονται σημαντικές απειλές για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης («τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου»). Σε κατ' εξουσιοδότηση πράξεις (Άρθρο 9.1). Για τις χώρες αυτές, εφαρμόζονται υποχρεωτικά ενισχυμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας (Άρθρο 18).

ΜΕΡΟΣ 3: Διεθνείς οργανισμοί καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΚΕΧ) και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΧΤ)

- Διεθνείς οργανισμοί ΚΕΧ/ΧΤ
- Συμβούλιο της Ευρώπης, Moneyval
- Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης – FATF
- ΔΝΤ και Παγκόσμια Τράπεζα
- Ηνωμένα Έθνη / UNODC / UNCTC
- Interpol
- Europol & Eurojust
- Ομάδα ΜΧΠ Egmont (Egmont Group)
- Επίδραση σε εθνική νομοθεσία μέσω διεθνών προτύπων και αξιολόγησης
- Ενίσχυση διεθνούς συνεργασίας και
- Υποστήριξη εθνικών αρχών (ανάπτυξη επάρκειας, τεχνική υποστήριξη, εκπαίδευση)

Διεπιστημονικός φορέας που συνδυάζει την ισχύ διαμόρφωσης πολιτικών από εμπειρογνώμονες του Δικαίου, της Οικονομίας και της επιβολής του νόμου των μελών του.

Παρακολουθεί την πρόοδο των μελών στην υλοποίηση μέτρων ΚΕΧ. Εξετάζει και υποβάλλει αναφορές για τάσεις, τεχνικές και αντίμετρα ΚΕΧ. Καταρτίζει κατάλογο με μη συνεργαζόμενες δικαιοδοσίες υψηλού κινδύνου και προωθεί την υιοθέτηση και εφαρμογή των προτύπων της FATF παγκοσμίως.

36 μέλη και 8 συνδεδεμένα μέλη. Η FATF συνεργάζεται επίσης στενά με αριθμό διεθνών και περιφερειακών φορέων που συμμετέχουν στην ΚΕΧ/ΧΤ.

Η FATF επισημαίνει δικαιοδοσίες με αδύναμα μέτρα ΚΕΧ/ΧΤ σε δύο δημόσια έγγραφα της που δημοσιεύονται τρεις φορές το χρόνο.

Από τον Φεβρουάριο του 2016, η FATF έχει εξετάσει περισσότερες από 80 χώρες και δημοσίως επισημάνει 59. Από τις 59 αυτές, 46 έχουν έκτοτε προβεί στις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για να αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες τους στο πεδίο της ΚΕΧ/ΧΤ και απαλλαγεί από τη διαδικασία

Υπάρχουν ακόμα 13 μη συνεργάσιμες χώρες υψηλού κινδύνου με επισήμανση.

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και Παγκόσμια Τράπεζα

Από το 1999, το ΔΝΤ και η ΠΤ IMF and WB εκτελούν ένα κοινό πρόγραμμα με τίτλο Πρόγραμμα Αξιολόγησης Χρηματοοικονομικού Τομέα (FSAP)

Πλαίσιο συνεργασίας ΠΤ και ΔΝΤ με την FATF για τη διενέργεια ολοκληρωμένων εκτιμήσεων ΚΕΧ/ΧΤ για τη συμμόρφωση των χωρών με τις συστάσεις της FATF

ROSC – Έκθεση τήρησης προτύπων και κωδίκων

UNODC των Ηνωμένων Εθνών

Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα

GPML – Παγκόσμιο πρόγραμμα ΚΕΧ – νόμοι-υποδείγματα, τεχνική βοήθεια και έρευνα

IMoLIN – Διεθνές δίκτυο πληροφόρησης ΚΕΧ – Δίκτυο μέσω διαδικτύου που υποβοηθά κυβερνήσεις, οργανισμούς και άτομα στην καταπολέμηση του ΞΧ

AMLID – Βάση δεδομένων για την ανάλυση εθνικών νομοθεσιών ΚΕΧ των δικαιοδοσιών με στόχο να βοηθήσει τους επαγγελματίες στη διεθνή συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Στο επιχειρησιακό επίπεδο της καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι κάτωθι οργανισμοί διαδραματίζουν ενεργό και σημαντικό ρόλο:

- Interpol
- Europol
- Eurojust
- Ομάδα ΜΧΠ Egmont

Interpol

Ιδρύθηκε το 1923 για να διευκολύνει τη διασυνοριακή συνεργασία των εγκληματολογικών αστυνομικών αρχών και διαθέτει σήμερα 190 κράτη μέλη.

Οι δραστηριότητες της Interpol αφορούν κατά προτεραιότητα τη δημόσια ασφάλεια και τρομοκρατία, εγκληματικές οργανώσεις, εγκλήματα περί ναρκωτικών, οικονομικά και εγκλήματα υψηλής τεχνολογίας, εμπορία ανθρώπων και υποστήριξη ερευνών για φυγάδες.

Η Interpol παρέχει τρεις βασικές υπηρεσίες:

- Μοναδικό παγκόσμιο σύστημα επικοινωνίας αστυνομικών αρχών (I24/7)
- Εύρος βάσεων εγκληματολογικών δεδομένων (ονόματα ατόμων, δακτυλικά αποτυπώματα, φωτογραφίες, DNA, ταξιδιωτικά και έγγραφα ταυτοποίησης).

Οι ειδοποιήσεις της Interpol είναι μια λειτουργία ενημέρωσης των αστυνομικών αρχών στα κράτη μέλη για καταζητούμενους μέσω της Interpol.

- Υπηρεσίες ανάλυσης στοιχείων προδραστικής υποστήριξης για αστυνομικές αρχές σε όλο τον κόσμο.

Europol

Συνθήκη του Μάαστριχτ για την ΕΕ, Φεβρουάριος 1992, με έδρα στη Χάγη, Ολλανδία.

Περιορισμένες επιχειρήσεις 1994, Μονάδα Δίωξης Ναρκωτικών της Europol (EDU)

Πλήρως επιχειρησιακή 1999 – επέκταση της εντολής (Τάμπερε 8/1999) για να καλύπτει το ΞΧ από όλα τα σοβαρά εγκλήματα

Πρωτόκολλο για το Ξέπλυμα Χρήματος σε ισχύ το 2007 που διευρύνει τις δυνατότητες ΚΞΧ

Εντολή στη βάση της απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol) 2009/371/JHA

Η Europol ενεργεί όταν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη έχουν ανάγκη μίας κοινής προσέγγισης για την αντιμετώπιση οργανωμένου εγκλήματος, τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρών εγκλημάτων. Σε αυτά περιλαμβάνονται και συναφή ποινικά αδικήματα.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, η Europol έχει τις εξής βασικές αρμοδιότητες:

- Συλλογή, φύλαξη, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών,
- Ενημέρωση κρατών μελών για ενδεχόμενες συσχετίσεις ποινικών εγκλημάτων που τα αφορούν,
- Υποβοήθηση κρατών μελών στις έρευνες και παροχή πληροφοριών και υποστήριξης σε επίπεδο ανάλυσης,
- Υποβολή αιτημάτων προς κράτη μέλη για την έναρξη, διενέργεια ή συντονισμό ερευνών για επιμέρους υποθέσεις και προτάσεων για σύσταση κοινών ομάδων ερευνών,
- Προετοιμασία εκτιμήσεων απειλών (π.χ. SOCTA) και άλλων αναφορών.

Επιχειρησιακές δραστηριότητες:

- Παράνομα ναρκωτικά
- Εμπορία ανθρώπων
- Διευκόλυνση παράνομης μετανάστευσης
- Κέντρο κυβερνοεγκλήματος της Europol
- Εγκλήματα διανοητικής ιδιοκτησίας
- Λαθρεμπόριο τσιγάρων
- Παραχάραξη ευρώ
- Απάτη ΦΠΑ

- Ξέπλυμα χρήματος και εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων
- Μετακινούμενες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος
- Παράνομες συμμορίες μοτοσυκλετιστών
- Τρομοκρατία

Ξέπλυμα χρήματος και εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων

Η Europol βοηθά στην πρόληψη και καταπολέμηση των εγκληματικών δράσεων ξεπλύματος χρήματος μέσω έργου αποκλειστικής επιχειρησιακής ανάλυσης.

Το Γραφείο Περιουσιακών Στοιχείων Εγκλήματος (CAB) της Europol βοηθά τις αρχές της ΕΕ στον εντοπισμό των προϊόντων εγκλήματος παγκοσμίως σε έρευνες που υποστηρίζει η Europol. Επίσης, η Europol φιλοξενεί τη γραμματεία του δικτύου CARIN (Camden Assets Recovery Inter-Agency Network), το οποίο έχει στόχο την υποβοήθηση της διασυνοριακής συνεργασίας στον εντοπισμό, δέσμευση, κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκλήματος.

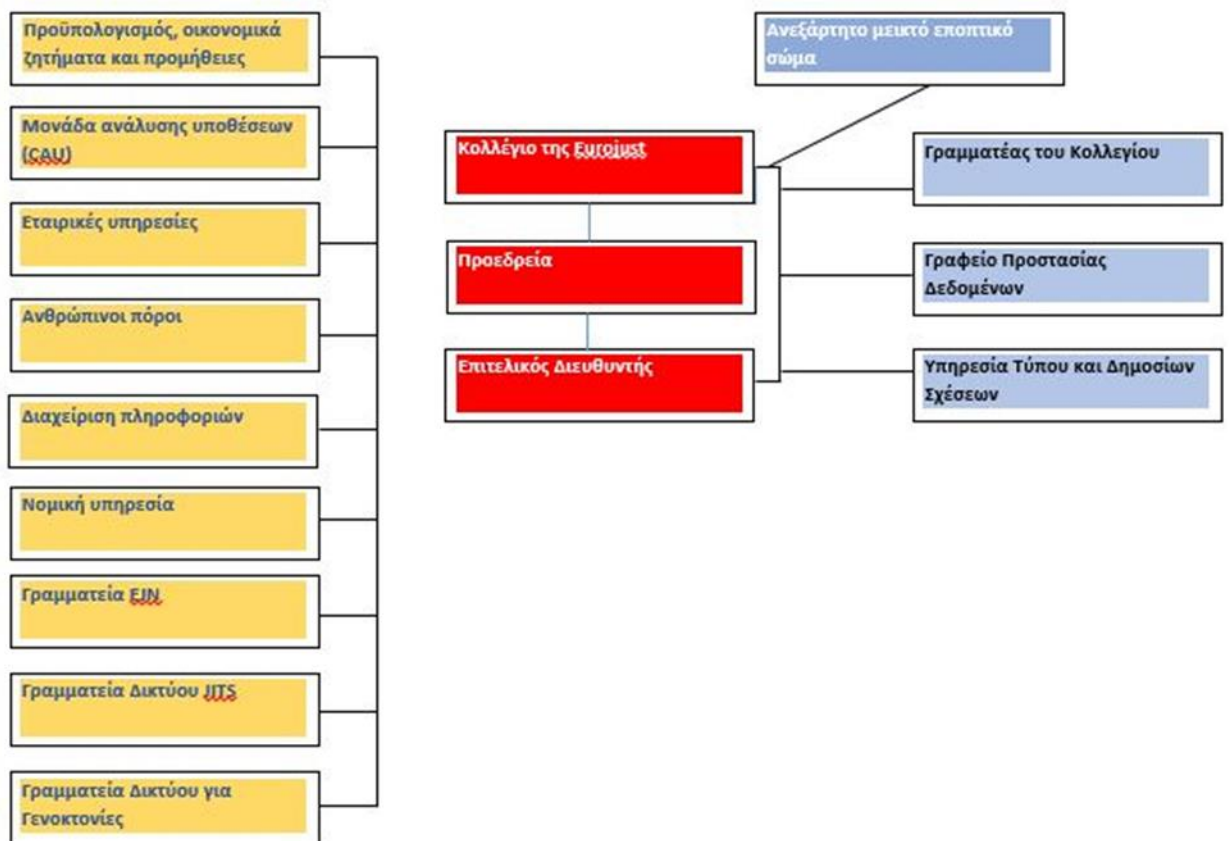
Eurojust – Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της ΕΕ

Ιδρύθηκε με απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002, (2002/187/JHA)

Αποστολή της Eurojust:

- Να τονώσει και βελτιώσει το συντονισμό ερευνών και διώξεων
- Να βελτιώσει τη συνεργασία διευκολύνοντας κυρίως την παροχή Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής και την εφαρμογή άλλων μέσων
- Να παρέχει υποστήριξη με άλλο τρόπο... στις αρμόδιες δικαστικές αρχές των Κ-Μ όταν αντιμετωπίζουν σοβαρές περιπτώσεις διασυνοριακού ή οργανωμένου εγκλήματος.

Οργανωτική δομή της Eurojust:

Εξουσίες μέσω των κρατών μελών:

- Υποβολή αιτήματος προς τις αρχές του ΚΜ με σκοπό
- Να διερευνήσουν ή ασκήσουν δίωξη για συγκεκριμένες πράξεις
- Να δεχθούν ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να βρίσκεται σε καλύτερη θέση για να αναλάβει μια έρευνα ή να διώξει συγκεκριμένες πράξεις

Τον συντονισμό μεταξύ ΚΜ

- Τη σύσταση κοινής ομάδας ερευνών (JIT)
- Την παροχή απαραίτητων πληροφοριών στην Eurojust
- Να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη ενημερώνονται μεταξύ τους σχετικά με συναφείς έρευνες και διώξεις
- Να βοηθήσει έτσι ώστε να διασφαλιστεί ο βέλτιστος δυνατός συντονισμός ερευνών και διώξεων
- Να βοηθήσει προκειμένου να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών .

Συντονισμός ερευνών και διώξεων

Οι συναντήσεις φέρνουν τις εθνικές αρχές πιο κοντά. Ενισχύονται οι ατομικές γνώσεις και η αμοιβαία εμπιστοσύνη, όπως και μέσω απευθείας επαφών

Απαραίτητη η δικαστική και διοικητική συνεργασία

Συντονισμός δράσεων (συλλήψεις, κατ' οίκον έρευνες, EAW, εντολές δέσμευσης)

Συγκρούσεις δικαιοδοσίας

Σύστασης κοινής ομάδας ερευνών (JIT) κλπ.

Κέντρα υποστήριξης ανάλυσης (CAU) και συντονισμού (CC) της Eurojust

Υποστήριξη συλλογής πληροφοριών και ανάλυσης από τη Eurorol

Υποστήριξη στις JIT από τη Eurojust

Αξιοποίηση των σημείων επαφής της Eurojust σε τρίτα κράτη και επαφές των Εθνικών Σταθμών (National Desks) εκτός Ένωσης

Ομάδα Egmont

Ιδρύθηκε το 1995 και παρέχει ένα βήμα στις ΜΧΠ σε όλο τον κόσμο προκειμένου να βελτιωθεί η υποστήριξη στις αντίστοιχες κυβερνήσεις στην καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλων οικονομικών εγκλημάτων.

Η υποστήριξη που προσφέρει η Ομάδα Egmont στα μέλη της περιλαμβάνει:

- Επέκταση και συστηματοποίηση της διεθνούς συνεργασίας στην αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριές χρηματοοικονομικού περιεχομένου,
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ΜΧΠ με την παροχή εκπαίδευσης και ανταλλαγής προσωπικού με στόχο τη βελτίωση της εμπειρογνομosύνης και ικανοτήτων του προσωπικού που απασχολούν οι ΜΧΠ,
- Προαγωγή της καλύτερης και πιο ασφαλούς επικοινωνίας μεταξύ ΜΧΠ μέσω αξιοποίησης της τεχνολογίας, επί τα παρόντος με το Egmont Secure Web (ESW), και

- Προώθηση της ίδρυσης ΜΧΠ στις δικαιοδοσίες χωρίς κάποιο πρόγραμμα ΚΕΧ/ΧΤ σε ισχύ, ή σε περιοχές όπου το πρόγραμμα βρίσκεται στα πρώτα στάδια ανάπτυξης.

Ορισμός ΜΧΠ: «Ο ορισμός μιας Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ) είναι αυτός που αναφέρεται στο κείμενο της Σύστασης της FATF και του Ερμηνευτικού Σημειώματος για τις Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Σύσταση 29). Τα κράτη πρέπει να θεσπίσουν μια ΜΧΠ που θα λειτουργεί ως εθνικό κέντρο για τη συγκέντρωση και ανάλυση:

- (α) αναφορών για ύποπτες συναλλαγές, και
- (β) άλλες πληροφορίες σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τα συνδεδεμένα βασικά αδικήματα και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και για τη διάδοση των αποτελεσμάτων αυτής της ανάλυσης.
- Η ΜΧΠ πρέπει να είναι σε θέση να αποκτά πρόσθετες πληροφορίες από τις οντότητες που υποβάλουν αναφορά και να έχει έγκαιρα πρόσβαση στις απαραίτητες χρηματοοικονομικές, διοικητικές και πληροφορίες επιβολής του νόμου προκειμένου να φέρει εις πέρας τα καθήκοντά της.”
- 139 μέλη πληρούν τον ορισμό,
- Δύο οριζόμενοι σκοποί:
- Να διακρίνονται οι ΜΧΠ από άλλες υπηρεσίες στην προσπάθεια ΚΕΧ
- Να μην δίνεται έμφαση σε συγκεκριμένο είδος δομής (αστυνομική, δικαστική, διοικητική ή ρυθμιστική).
- 4η Οδηγία ΚΕΧ της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2015:
- Άρθρο 32.1: Κάθε κράτος μέλος συστήνει μια Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ) για την πρόληψη, ανίχνευση και αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
- Άρθρο 32.3: Κάθε ΜΧΠ είναι λειτουργικά ανεξάρτητη και αυτόνομη, που σημαίνει ότι έχει την εξουσία και την ικανότητα να εκτελεί ελεύθερα τα καθήκοντά της, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας να λαμβάνει αυτόνομες αποφάσεις να αναλύει, να ζητεί και να δημοσιεύει συγκεκριμένες πληροφορίες..

- Άρθρο 32.4: Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ΜΧΠ τους έχουν άμεση ή έμμεση πρόσβαση, εγκαίρως, στις πληροφορίες χρηματοοικονομικής και διοικητικής φύσεως και στις πληροφορίες που αφορούν την επιβολή του νόμου, τις οποίες χρειάζονται προκειμένου να επιτελέσουν σωστά τα καθήκοντά τους.

Θεμελίωση ενός πλαισίου ΚΕΧ/ΧΤ

Πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και στόχοι της σχεδίασης των ερευνών

Η έρευνα και δίωξη του ξεπλύματος χρήματος είναι μια διαδικασία που απαιτεί σχεδιασμό προκειμένου να εξασφαλιστεί νομική ασφάλεια και αποδοτική κατανομή πόρων. Αυτό οφείλεται κυρίως στη σχέση με τις έρευνες για βασικά αδικήματα και τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων. Ο συγχρονισμός διαφορετικών ερευνητικών μέτρων αποτελεί συνεπώς κρίσιμο στοιχείο του σχεδιασμού.

Ο αρμόδιος εισαγγελέας/ανακριτής θα πρέπει να επικεντρωθεί σε ερωτήματα νομικής, τακτικής και επιχειρησιακής φύσης. Αυτός/η θα πρέπει να αναλύσει το υπό εξέταση έγκλημα προκειμένου να οδηγήσει την έρευνα στο σωστό δρόμο δίνοντας προσοχή στα στοιχεία της ποινικοποίησης.

Το σχέδιο ερευνών αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για τον αρμόδιο εισαγγελέα/ανακριτή για να μπορέσει να αναλύσει και οργανώσει την έρευνα. Είναι ζωτικής σημασίας εργαλείο τουλάχιστον σε ότι αφορά τις έρευνες για σοβαρές και περίπλοκες ποινικές υποθέσεις.

Σε ότι αφορά την πρόληψη οικονομικών εγκλημάτων, το ιδανικό σενάριο είναι η ταυτόχρονη διενέργεια έρευνας και δίωξης για ξέπλυμα χρήματος και το βασικό αδίκημα. Οι έρευνες για ΞΧ και οι έρευνες βασικών αδικημάτων και εντοπισμού περιουσιακών στοιχείων αλληλοϋποστηρίζονται.

Ο αρμόδιος ανακριτής έχει την ευθύνη του σχεδιασμού και συγχρονισμού των διαφόρων ερευνητικών μέτρων. Αυτό είναι κρίσιμης σημασίας ιδίως στις περιπτώσεις ερευνών για βασικά αδικήματα και ξέπλυμα χρήματος. Ομοίως σημαντικός είναι ο συγχρονισμός όταν πρόκειται για τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων.

Είναι σημαντική η πραγματοποίηση τακτικών συναντήσεων όταν γίνεται λόγος για ενίσχυση της συνεργασίας και συντονισμό μεταξύ των αρχών που έχουν την ευθύνη για τις έρευνες για βασικά αδικήματα και ξέπλυμα χρήματος. Οι αρχές αυτές πρέπει να συμφωνήσουν επί των σκοπών και πεδίου εφαρμογής των ερευνών.

Το περιεχόμενο των ανακρίσεων και η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων πρέπει να οργανώνονται με τρόπο που να καλύπτει όλα τα στοιχεία της εν λόγω ποινικοποίησης.

Οι έρευνες για ΞΧ, όπως και για βασικά αδικήματα και εντοπισμό προϊόντων εγκλήματος πρέπει να αλληλοϋποστηρίζονται. Το στοιχείο πρέπει να υπογραμμίζεται κατά το σχεδιασμό των ανακρίσεων και άλλων ερευνητικών μέτρων.

Ο αρμόδιος ανακριτής έχει την ευθύνη της δομής, του περιεχομένου και της ποιότητας του ανακριτικού φακέλου .

Πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και στόχοι της σχεδίασης των ερευνών

Οι αρμόδιοι εισαγγελείς/ανακριτές από διαφορετικές αρχές πρέπει να καταρτίσουν από κοινού το σχέδιο, διότι έτσι θα διασφαλιστεί η ορθή και εποικοδομητική συνεργασία ήδη από την έναρξη των ερευνών, η αποδοτική κατανομή πόρων και συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, καθώς η αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων.

Οι αρμόδιοι εισαγγελείς/ανακριτές από διαφορετικές αρχές πρέπει ήδη από την έναρξη των ερευνών να δώσουν το περίγραμμα της δομής του ανακριτικού πρωτοκόλλου (φάκελος) και το προοίμιό του (περίληψη), τα οποία ιδανικά θα μπορέσει να χρησιμοποιήσει ο εισαγγελέας κατά την απαγγελία κατηγοριών.

Ο αρμόδιος εισαγγελέας/ανακριτής είναι ειδικός στην οργάνωση της ανάκρισης. Πρέπει να αξιοποιήσει το κατάλληλο εύρος και είδος ανθρώπινων και άλλων πόρων.

Ο εισαγγελέας πρέπει να παράσχει πληροφορίες στους ανακριτές σχετικά με την ποιότητα του ανακριτικού φακέλου και τα αποτελέσματα της εξέτασης των κατηγοριών και της ένδικης διαδικασίας. Αυτό αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του ποιοτικού ελέγχου.

Πρέπει να οργανώνονται συναντήσεις ανταλλαγής πληροφοριών μετά την ολοκλήρωση επίπονων ποινικών ερευνών για να διασφαλιστεί η αμφίδρομη ενημέρωση και παροχή συμπερασμάτων.

Σχέδιο ερευνών και περιεχόμενο

Δομή και περιεχόμενο του σχεδίου ερευνών

Πρέπει να υπάρχει σχέδιο διαχείρισης για περίπλοκες έρευνες προκειμένου να βεβαιωθεί η συλλογή επιβαρυντικών και απαλλακτικών στοιχείων.

Το πλάνο ερευνών πρέπει να συνίσταται στην περιγραφή των στόχων της διαδικασίας. Αποτελεί ένα συνολικό σχέδιο.

Είναι προφανές ότι οι έρευνες σε απλές υποθέσεις είναι ξεκάθαρες, αλλά οι ποινικές διαδικασίες που συνδέονται με σοβαρά εγκλήματα απαιτούν σχεδιασμό. Οι οργανωμένες έρευνες εξασφαλίζουν τη διαμόρφωση σαφών και κατανοητών φακέλων.

Ο αρμόδιος ανακριτής πρέπει να εκτιμήσει συγκεκριμένα ζητήματα πριν λάβει αποφάσεις για τα μέτρα ερευνών. Αυτή η εκτίμηση εξαρτάται από τα ουσιώδη στοιχεία της εικαζόμενης ποινικοποίησης και τον τρόπο δράσης στη συγκεκριμένη ποινική υπόθεση. Παρ' όλα' αυτά, στο στάδιο του σχεδιασμού, ο αρμόδιος ανακριτής πρέπει ειδικά να εκτιμήσει τα κάτωθι ζητήματα πριν ξεκινήσει τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων από ανοικτές και κλειστές πηγές:

1. Ποιες είναι οι διαθέσιμες πηγές αποδεικτικών στοιχείων και οι κίνδυνοι που ενδέχεται να παρουσιαστούν κατά την πορεία των ερευνών εάν γίνει συλλογή αποδεικτικών στοιχείων συγκεκριμένες πηγές; Με βάση την εκτίμηση αυτή, πρέπει να αποφασιστεί ποιες πηγές και με ποια σειρά θα αξιοποιηθούν για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. Πρέπει επίσης να αξιολογηθεί ο τρόπος αξιοποίησης αυτών των πηγών.
2. Πόσο αξιόπιστες είναι συγκεκριμένες πηγές αποδεικτικών στοιχείων; Με βάση την εκτίμηση αυτή, πρέπει να αποφασιστεί ποιες πηγές θα χρησιμοποιηθούν για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και εάν υπάρχει ανάγκη αναζήτησής τους από διάφορες πηγές λόγω αναξιοπιστίας των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων.
3. Ποια είναι η συνάφεια/αξία/επάρκεια των αποδεικτικών στοιχείων ως ουσιώδη στοιχεία της ποινικοποίησης; Με βάση την εκτίμηση αυτή, πρέπει να απαντηθούν τα εξής: ποια είναι τα πραγματικά περιστατικά που περιλαμβάνονται στην ποινικοποίηση, ποια αποδεικτικά στοιχεία είναι συναφή από αυτή την άποψη και ποιος είναι ο βαθμός επάρκειας των διαθέσιμων μεμονωμένων αποδεικτικών στοιχείων.
4. Πώς διασφαλίζεται η νομική ασφάλεια κατά τη διάρκεια των ερευνών; Πώς διασφαλίζεται η συλλογή επιβαρυντικών και απαλλακτικών αποδεικτικών στοιχείων;
5. Εάν η διαλεύκανση του εγκλήματος απαιτεί να γίνουν ανακρίσεις και να εφαρμοστούν καταναγκαστικά και άλλα ερευνητικά μέτρα ήδη από την αρχή με χρήση της νομικής εντολής του εισαγγελέα και εάν η υπόθεση πρέπει αμέσως να παραπεμφθεί σε αυτόν/αυτή; Σε περίπτωση που η αρχή αποφασίσει να διενεργήσει προκαταρκτικές έρευνες, πρέπει να αποφασιστεί πώς θα διασφαλιστεί ο αποδοτικός συντονισμός και η συνεργασία με τον εισαγγελέα ήδη από τη φάση του σχεδιασμού των ερευνών αυτών.

Το έγγραφο σχέδιο ερευνών πρέπει να αποτελείται από τα εξής:

1. Ανάλυση του αναφερόμενου συμβάντος
2. Προσδιορισμός του τρόπου δράσης
3. Προσδιορισμός των αποδεικτικών μέσων και πραγματικών περιστατικών
4. Προσδιορισμός των εικαζόμενων αδικημάτων με βάση τα ουσιώδη στοιχεία και τα διαθέσιμα γεγονότα
5. Εκτίμηση του χρόνου τέλεσης του εικαζόμενου αδικήματος
6. Γενικό προσδιορισμός του χρόνου παραγραφής / έκτακτου χρόνου παραγραφής της εικαζόμενης ποινικοποίησης
7. Εξακρίβωση του τόπου τέλεσης του εγκλήματος
8. Προσδιορισμός των συνεπειών του εγκλήματος
9. Προσδιορισμός του ενάγοντος και των απαιτήσεών του/της για επιβολή τιμωρίας
10. Προσδιορισμός των υπόπτων
11. Εκτίμηση των προϊόντων του εγκλήματος
12. Προσδιορισμός του ωφελούμενου από το έγκλημα
13. Προσδιορισμός των επιχειρήσεων που συνδέονται με το αδίκημα.

1. Σύσταση ομάδας ερευνών

- ✓ Προσδιορισμός της ποσότητας και ποιότητας των απαιτούμενων ανθρώπινων πόρων για την έρευνα
- ✓ Καθορισμός αρμόδιου ανακριτή, υπαλλήλου και άλλων ερευνητών
- ✓ Προσδιορισμός άλλων αρχών που θα εισφέρουν προστιθέμενη αξία στην έρευνα και των ατόμων που θα ορίσουν ερευνητές/εμπειρογνώμονες εντός της ομάδας ερευνών
- ✓ Προσδιορισμός των ομάδων παρακολούθησης, IT, εγκληματολογικών ερευνών και άλλες υποβοηθητικές ομάδες που χρειάζονται για την έρευνα
- ✓ Εκτίμηση της χρονικής διάρκειας για την οποία απαιτείται κάθε τύπος πόρου.

2. Συνεργασία με τον εισαγγελέα

- ✓ Ορισμός του αρμόδιου εισαγγελέα

- ✓ Προσδιορισμός τακτικών συναντήσεων και άλλων μηχανισμών συνεργασίας μεταξύ της ομάδας ερευνών και του εισαγγελέα
- ✓ Πληροφορίες για την εντολή με την οποία ο εισαγγελέας έχει εξουσιοδοτήσει ή έχει αναθέσει στους ερευνητές.
- ✓

3. Καθορισμός των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων, καθώς και του συγχρονισμού και πλαισίου χρήσης τους

- ✓ Μάρτυρες
- ✓ Ζημιωθέντα μέρη
- ✓ Υποπτοι
- ✓ Εμπειρογνώμονες
- ✓ Αποδεικτικά έγγραφα
- ✓ Άλλα είδη αποδεικτικών στοιχείων.

4. Απόφαση σχετικά με τα απαραίτητα καταναγκαστικά μέτρα με την εξουσιοδότηση του εισαγγελέα, εάν είναι απαραίτητη, καθώς και το συγχρονισμό και πλαίσιο χρήσης τους

- ✓ Καταναγκαστικά μέτρα που αφορούν την προσωπική ελευθερία (σύλληψη/κράτηση)
- ✓ Καταναγκαστικά μέτρα που αφορούν την περιουσία (δήμευση/απαγόρευση μεταβίβασης/δέσμευση)
- ✓ Μυστικά καταναγκαστικά μέτρα (συνακρόαση τηλεπικοινωνιών/παρακολούθηση δεδομένων κυκλοφορίας/παρακολούθηση/τεχνική παρακολούθηση/μυστικοί πράκτορες/πληροφοριοδότες)
- ✓ Αιτήματα παροχής τραπεζικών πληροφοριών
- ✓ Κατ' οίκον έρευνες
- ✓ Αιτήματα για καταναγκαστικά μέτρα μέσω δικαστικής συνδρομής από ξένες χώρες

- ✓ Καταγραφή στοιχείων ταυτοποίησης (φωτογραφίες, δακτυλικά αποτυπώματα, DNA).

5. Συγχρονισμός και περιεχόμενο ανακρίσεων που διενεργούνται με εξουσιοδότηση του εισαγγελέα, εάν χρειάζεται

- ✓ Ζημιωμένα μέρη
- ✓ Ύποπτοι
- ✓ Μάρτυρες
- ✓ Εμπειρογνώμονες.

6. Συγχρονισμός και περιεχόμενο άλλων αποδεικτικών στοιχείων

- ✓ Ταυτοποίηση άλλων αποδεικτικών στοιχείων (λογιστικά βιβλία, τραπεζικές πληροφορίες και στοιχεία από επίσημα μητρώα) και των πηγών τους,
- ✓ Εκτίμηση της ανάγκης για αμοιβαία δικαστική συνδρομή από εισαγγελέα,
- ✓ Σχέδιο ανάλυσης υλικού προερχόμενου από το εξωτερικό, που περιλαμβάνει ένα σύστημα καταγραφής υλικού, ανάλυση περιεχομένου, ανάγκη για μετάφραση και καθορισμό του υλικού που κρίνεται σχετικό με την έρευνα και των τελικών μεταφράσεων του υλικού από εξουσιοδοτημένους μεταφραστές.

7. Συγχρονισμός και περιεχόμενο των ειδικών ερευνητικών μέτρων

- ✓ Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων,
- ✓ Παρακολούθηση,
- ✓ Αξιοποίηση πληροφοριοδοτών,
- ✓ Προστασία μαρτύρων,
- ✓ Απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, δραστηριότητας ή καθήκοντος και άλλα μέτρα σε σχέση με ταξίδια, συμβόλαια, επιχειρήσεις και οντότητες.
- ✓ Συγχρονισμός και περιεχόμενο λειτουργικών συναντήσεων για την έρευνα
- ✓ Εισαγγελέας και άλλοι συμμετέχοντες,
- ✓ Περιεχόμενο και αποφάσεις που απαιτούνται από τον εισαγγελέα και άλλα εμπλεκόμενα μέρη.

8. Συγχρονισμός και στόχοι της ενδιάμεσης αξιολόγησης της έρευνας μαζί με τον εισαγγελέα, εάν χρειάζεται

- ✓ Εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών που σχετίζονται με το περιστατικό υπό έρευνα,
- ✓ Εκτίμηση των αποδεικτικών γεγονότων (μάρτυρες και άλλα στοιχεία) που σχετίζονται με το περιστατικό υπό έρευνα,
- ✓ Εκτίμηση των ουσιωδών στοιχείων της εικαζόμενης ποινικοποίησης,
- ✓ Αξιολόγηση των αναγκών για πρόσθετες έρευνες, συμπεριλαμβανομένου του συγχρονισμού και περιεχομένου τους.

9. Προετοιμασία του ανακριτικού φακέλου με βάση την άποψη του εισαγγελέα, εάν χρειάζεται

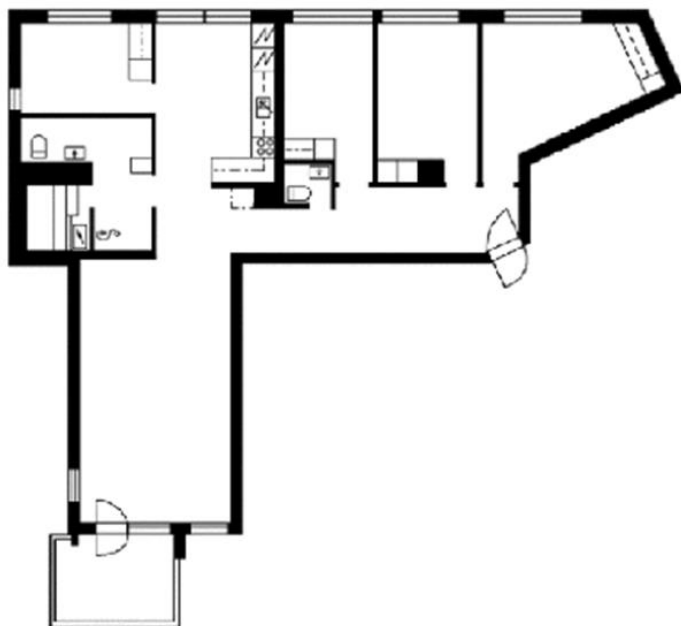
- ✓ Ταυτοποίηση αποδεικτικών στοιχείων με σφραγίδες, αρίθμηση ή έγγραφη σημείωση, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι μπορεί μετέπειτα να αποδειχτεί η πηγή και η ημερομηνία παράδοσής τους,
- ✓ Καταγραφή, αρχειοθέτηση και φύλαξη των αποδεικτικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων όσων βρίσκονται σε ηλεκτρονική μορφή για να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία τους,
- ✓ Αντιπαραβολή του σχετικού αποδεικτικού υλικού και οργάνωσή του στον ανακριτικό φάκελο,
- ✓ Αιτήματα για τις τελικές καταθέσεις των εμπλεκόμενων μερών,
- ✓ Έγγραφα επεξηγήσεων για σύνθετα αποδεικτικά στοιχεία,
- ✓ Σύνταξη πρωτοκόλλου.

10. Κλείσιμο της έρευνας

- ✓ Εκτίμηση σχετικά με το χρονοδιάγραμμα της έρευνας.

Η αποδοτική διενέργεια παρακολούθησης, κατ' οίκον έρευνας, συνακρόασης, τεχνικής παρακολούθησης, αξιοποίησης πληροφοριοδοτών και άλλων παρεμφερών ανακριτικών μέτρων για φυσικά πρόσωπα πρέπει να υποστηρίζεται με τον κατάλληλο σχεδιασμό με βάση προϋπάρχουσες πληροφορίες για το εν λόγω άτομο.

Αυτός ο τύπος σχεδιασμού και συλλογής πληροφοριών μπορεί να έχει την εξής μορφή:

1. Σαφής καθορισμός των στοιχείων που πρέπει να δεσμευθούν κατά την κατ' οίκον έρευνα:

- Έγγραφα και Υπολογιστές και λοιπός εξοπλισμός IT
- Συλλογή πληροφοριών για τη θέση και την ποιότητα των εξοπλισμών IT πριν την κατ' οίκον έρευνα, με σκοπό να διασφαλιστεί η αποδοτική συλλογή αποδεικτικών στοιχείων.

Η τεχνική παρακολούθηση και συνακρόαση αποτελούν κρίσιμης σημασίας στοιχεία των ερευνών για ΞΧ. Παρ' όλ' αυτά, η εφαρμογή αυτών των μέτρων απαιτεί πόρους και άρα ο αρμόδιος ανακριτής πρέπει, μεταξύ άλλων, να αποφασίσει:

Ο συγχρονισμός πρέπει να βασίζεται σε πληροφορίες/πληροφοριοδότες;

Τα μέτρα πρέπει να υλοποιηθούν ως δραστηριότητες σε πραγματικό χρόνο και να υποστηριχθούν με την παραδοσιακή παρακολούθηση;

Ποια είναι τα πραγματικά περιστατικά από την πλευρά των στοιχείων της ποινικοποίησης;

Ποιες είναι οι οντότητες που αποτελούν τη βάση για τη συλλογή και αντιπαραβολή πληροφοριών από την πλευρά των πραγματικών περιστατικών (νομικά/φυσικά πρόσωπα, τηλεφωνικοί αριθμοί, οχήματα, τραπεζικοί λογαριασμοί, συμβόλαια, κ.λπ.); και

Πώς χρησιμοποιούνται πρόσθετες πληροφορίες που αποτελούν αναπόφευκτο υποπροϊόν της τεχνικής παρακολούθησης και συνακρόασης;

Η αξιοποίηση πληροφοριοδοτών αποτελεί κομβικό στοιχείο στις έρευνες για ξέπλυμα χρήματος. Εάν αυτές οι πληγές είναι διαθέσιμες, τότε ο αρμόδιος ανακριτής πρέπει να αποφασίσει για τα εξής:

Αξιοποιούνται πληροφοριοδότες;

Για ποιους σκοπούς πρέπει να αξιοποιούνται πληροφοριοδότες; Και

Πώς ο χειριστής του πληροφοριοδότη θα συντονιστεί με τον αρμόδιο ανακριτή;

Η αξιοποίηση πληροφοριοδοτών πρέπει να βασίζεται σε κατοχυρωμένα πρότυπα

Διαδικασίες λειτουργίας.

Ο εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων πρέπει να ξεκινήσει από το στάδιο συλλογής πληροφοριών των ερευνών για οικονομικά εγκλήματα. Αποτελεί μια δραστηριότητα που πρέπει επίσης να οριστεί στο σχέδιο ερευνών.

Ο εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων θα οδηγήσει σε αποδεικτικά στοιχεία συναφή ως προς τα στοιχεία του ανακριτικού φακέλου. Τα αποδεικτικά στοιχεία αυτά μπορεί να μην βρεθούν καν αν δεν υπάρχουν μέτρα για τον εντοπισμό των προϊόντων.

Ο εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων είναι ένα εργαλείο με το οποίο μπορούν να εντοπιστούν οι συνεργοί και, ακόμα πιο σημαντικό, ο ιθύνων νους και ο τελικός ωφελούμενος από το έγκλημα.

Η διερεύνηση ενός εγκλήματος προϋποθέτει ότι ο αρμόδιος ανακριτής να κατανέμει τα παρακάτω καθήκοντα στα μέλη της ομάδας ερευνών:

1. Ο αρμόδιος υπάλληλος για τη διαχείριση των εγγράφων και άλλων υλικών του φακέλου της υπόθεσης και των συλλεχθέντων αποδεικτικών στοιχείων
2. Υπάλληλος υπεύθυνος για τις ανακρίσεις
3. Υπάλληλος υπεύθυνος για την ιατροδικαστική λογιστική και τον έλεγχο
4. Υπάλληλος υπεύθυνος για τον εντοπισμό προϊόντων εγκλήματος
5. Υπάλληλος υπεύθυνος για πληροφορίες και αναλύσεις.

Η διερεύνηση ενός εγκλήματος προϋποθέτει ότι ο αρμόδιος ανακριτής κατανέμει τα παρακάτω καθήκοντα στα μέλη της ομάδας ερευνών

1. Ο αρμόδιος υπάλληλος για τη διαχείριση των εγγράφων και άλλων υλικών του φακέλου της υπόθεσης και των συλλεχθέντων αποδεικτικών στοιχείων
2. Υπάλληλος υπεύθυνος για τις ανακρίσεις
3. Υπάλληλος υπεύθυνος για την ιατροδικαστική λογιστική και τον έλεγχο
4. Υπάλληλος υπεύθυνος για τον εντοπισμό προϊόντων εγκλήματος
5. Υπάλληλος υπεύθυνος για πληροφορίες και αναλύσεις.

Η διερεύνηση ενός σύνθετου εγκλήματος ενδέχεται να απαιτεί κατανομή διαπιστευμένων ειδικών ή υποβοήθηση των ανακριτών, σύσταση κοινής ομάδας ερευνών ή συνδρομή από ομάδες υποστήριξης. Στις περιπτώσεις αυτές, ο αρμόδιος ανακριτής πρέπει να εξετάσει την κατανομή των εξής αρμοδιοτήτων:

1. Επικεφαλής ομάδας παρακολούθησης
2. Επικεφαλής της ομάδας υπεύθυνος για πραγματοποίηση σύλληψης, εντοπισμό ατόμων και κατ' οίκον ερευνών
3. Υπάλληλος υπεύθυνος για εγκληματολογικές έρευνες
4. Υπάλληλος υπεύθυνος για συνακροάσεις
5. Υπάλληλος/οι υπεύθυνος για τη διαχείριση των πληροφοριοδοτών
6. Υπάλληλος/οι υπεύθυνος για την ηλεκτρονική εγκληματολογία
7. Υπάλληλος υπεύθυνος για τη διεθνή συνεργασία
8. Επικεφαλής της ομάδας MAT
9. Επικεφαλής της ομάδας μυστικών επιχειρήσεων
10. Υπάλληλος/οι που εκπροσωπούν σχετικές και συναρμόδιες υπηρεσίες για τους σκοπούς της έρευνας.

Οι βασικές λειτουργίες της ΜΧΠ είναι η συλλογή και διάχυση πληροφοριών που έχουν σχέση με την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Κατά κανόνα, η αρχή αυτή είναι εξουσιοδοτημένη:

1. Να λαμβάνει και αναλύει αναφορές και πληροφορίες
2. Να συλλέγει πληροφορίες σχετικές με δραστηριότητες ΞΧ ή ΧΤ
3. Να αιτείται αρχείων και στοιχείων από δημόσιες και ιδιωτικές οντότητες
4. Να δημιουργεί και συντηρεί βάση δεδομένων με όλες τις πληροφορίες που συλλέγει και λαμβάνει
5. Να ανταλλάσσει και να αιτείται πληροφοριών μέσω ομολόγων της από το εξωτερικό
6. Να αναστείλει ύποπτες συναλλαγές, και
7. Να διαχέει εκθέσεις πληροφοριών.

Ο αρμόδιος ανακριτής με την ευθύνη διερεύνησης βασικού αδικήματος ή ξεπλύματος χρήματος πρέπει να βρίσκεται σε συντονισμό με την ΜΧΠ, έτσι ώστε να καταλήξει στα εξής:

1. Διαθέτει η ΜΧΠ τις πληροφορίες που αφορούν τα ύποπτα φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα;
2. Είναι νόμιμο και απαραίτητο από την πλευρά της πρόληψης του εγκλήματος για την ΜΧΠ να συνεχίσει διοικητικές έρευνες με βάση το σύστημα αναφορών πριν ξεκινήσει ή κατά τη διάρκεια των προανακριτικών ερευνών;
3. Διαθέτει η ΜΧΠ την πρόσβαση σε εθνικές/διεθνείς πληγές πληροφοριών/αποδεικτικών στοιχείων σε σχέση με τις έρευνες σε εξέλιξη;
4. Έχει η ΜΧΠ τη νομική δυνατότητα να αναστείλει συναλλαγές που έχουν σχέση με τις έρευνες σε εξέλιξη;
5. Διαθέτει η ΜΧΠ τραπεζικές πληροφορίες ή άλλα στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία κατά τις προανακριτικές έρευνες σε εξέλιξη.

Το σχέδιο ερευνών πρέπει να βασίζεται σε μια θεωρία για τον τρόπο λειτουργίας. Αποτελεί τη βάση της επιλεχθείσας στρατηγικής για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. Αυτό είναι σημαντικό στις περιπτώσεις ερευνών για ξέπλυμα χρήματος καθώς συσχετίζεται πάντα με άλλα εγκλήματα και τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων.

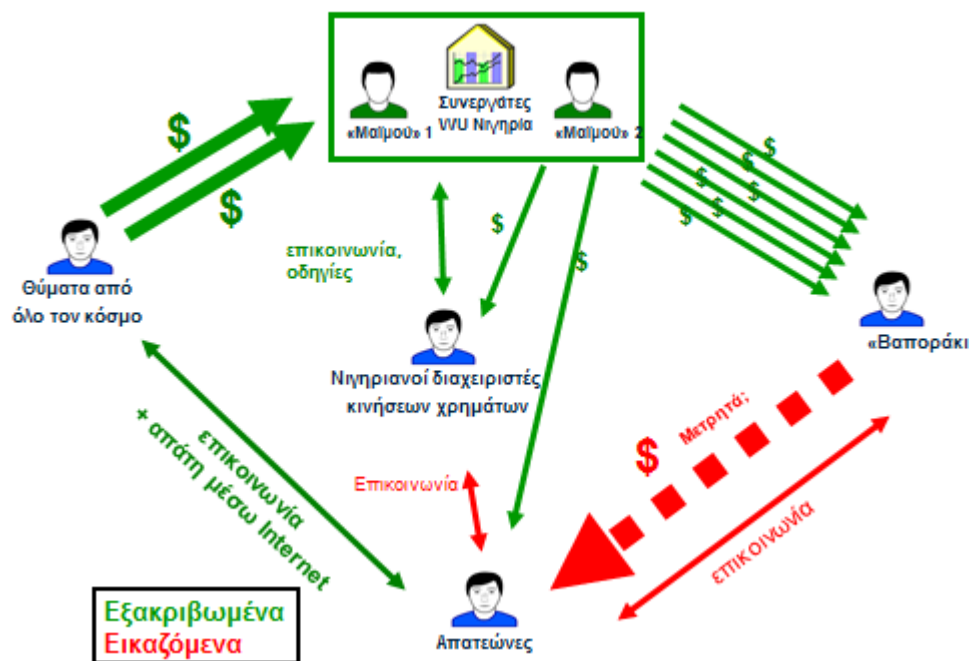
Παρ' όλα αυτά, η νομική ασφάλεια προϋποθέτει ότι ο αρμόδιος ανακριτής συλλέγει επιβαρυντικά και απαλλακτικά στοιχεία. Πρέπει επίσης να μπορεί να αλλάξει τη θεωρία του/της ως προς τον τρόπο λειτουργίας και τη στρατηγική για τη συλλογή στοιχείων εάν προκύψουν απρόσμενα γεγονότα κατά τη διάρκεια των ερευνών. Στις περιπτώσεις αυτές, ο αρμόδιος ανακριτής πρέπει να προσαρμόσει γρήγορα και προσεκτικά το σχέδιο ερευνών για να διασφαλίσει την αποτελεσματική συλλογή σχετικών στοιχείων.

Παράδειγμα υπόθεσης

STR από τη Western Union Nordic HQ στις 30/10/2006

- Ύποπτη δραστηριότητα από 8/2006

- Παρόμοιο φαινόμενο με προηγούμενο στη Δανία
- Αντιπρόσωπος με προέλευση τη Νιγηρία
- Σημαντική αλλαγή στο μοτίβο συναλλαγών
- Αύξηση κύκλου εργασιών
- Εισερχόμενα από ΗΠΑ, ΗΒ και αλλού
- Εξερχόμενα προς Ρουμανία, Ολλανδία, Νιγηρία.

Φάσεις

- Τρόπος λειτουργίας
- Ανίχνευση
- Συλλογή πληροφοριών
- Λίστες συναλλαγών
- Διεθνή αιτήματα
- Παρακολούθηση
- Έρευνες
- Διαχείριση πληροφοριών
- Δίκη και καταδίκες

Διεθνής συνεργασία

- EUROPOL
- Συλλογή στοιχείων από την ΕΕ & κεντρική ανάλυση σε AWF Sustrans
- Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή σε Ισπανία & Ελλάδα
- Λογαριασμοί τηλεφώνου
- Κατ' οίκον έρευνα
- Συνεντεύξεις
- Ταυτοποίηση θύματος & στοιχεία υπόθεσης
- Αιτήματα για 364 ύποπτες συναλλαγές εστάλησαν σε >15 χώρες
- Ταυτοποιήθηκαν ποινικές υποθέσεις για 198 από αυτές
- Δίαυλοι που αξιοποιήθηκαν
- ΜΧΠ-ΜΧΠ
- Europol
- Interpol

4. ΧΡΗΣΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ.

- Ενσωμάτωση και καταπολέμηση της διαφθοράς στη Φινλανδία – ορθή διακυβέρνηση και δεοντολογία του Δημοσίου τομέα αποτελεσματικό και ανεξάρτητο σύστημα έλεγχου ως μέρος της δομής: Εκπαιδευτής: Κος. Reijo Lindh, διευθυντής εκπαιδευτικών προγραμμάτων, Haus

Στόχοι

Να παρουσιάσει κυρίως δομές στη Φινλανδία, το νομικό πλαίσιο, τις πολιτικές και πρακτικές στην καταπολέμηση της διαφθοράς

Την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ Φινλανδών και Ελλήνων εμπειρογνομόνων

Περιεχόμενα

Τρεις παρουσιάσεις: Reijo – Επισκόπηση του θέματος; Samuli – Θεσμική vs. Πρακτική δομή κατά της διαφθοράς στη Φινλανδία και Kari – Ο ρόλος των αστυνομικών αρχών στην έρευνα

Μεθοδολογία

Παρουσιάσεις και μικρές υποθέσεις

Διαδραστικές συνεδριάσεις: γενική συζήτηση, ερωτήσεις, σχόλια

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

Μοντέλο τριών επιπέδων: κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό

Κρατική διοίκηση

Κεντρική διοίκηση

Περιφερειακή κρατική διοίκηση

Τοπική κρατική διοίκηση

Αριθμός δημοσίων υπαλλήλων περ. 73 300 (2015)

Αριθμός δημοτικών υπαλλήλων περ. 425 000 (2015)

Ανοικτό σύστημα σταδιοδρομίας: Ορισμένου χρόνου ή μόνιμοι διορισμοί μέσω ανοικτών προσλήψεων

Μικρός αριθμός μετακλητών υπαλλήλων (11 Γεν. Γραμματείς)

Νόμος περί Δημοσίων Υπαλλήλων, Νόμος περί κρατικών συντάξεων

Προσωπικό υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης (29% έχουν πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης ή μεταπτυχιακής εκπαίδευσης)

Ισότητα μεταξύ γυναικών και αντρών (51% άντρες, 49% γυναίκες)

Μέσος όρος ηλικίας 45 χρόνια.

ΕΘΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ για την στήριξη ορθής διακυβέρνησης και αποτροπή διαφθοράς

- Διοίκηση βασισμένη στις αξίες
- Στιβαρός νομικός πολιτισμός
- Διαφάνεια και ανοικτές διαδικασίες: όλες οι αποφάσεις πρέπει να είναι καλά τεκμηριωμένες
- Λογικός μισθός για τους δημόσιους υπαλλήλους
- Δημόσιοι υπάλληλοι υψηλού μορφωτικού επιπέδου
- Μακρά πολιτισμική παράδοση ενάντια στη διαφθορά
- Ελευθερία ΜΜΕ
- Ελεύθερη πρόσβαση σε επίσημα έγγραφα
- Κυρίως μη κομματικοποιημένοι δημόσιοι υπάλληλοι
- Υψηλός σεβασμός και εμπιστοσύνη στους δημόσιους υπαλλήλους (π.χ. Αστυνομία, συνοριοφύλακες, διοίκηση)

Αρχές και πρακτικές δεοντολογίας στη δημόσια διοίκηση

- Μεγάλη έμφαση στη δεοντολογία στον δημόσιο τομέα
- Διαχείριση και εργασία στη δημόσια διοίκηση βασισμένη σε αξίες
- Νομοθεσία, κώδικας δεοντολογίας, ανοικτές συζητήσεις
- Σαφώς καθορισμένες διαδικασίες
- Εκπαίδευση και ανάπτυξη
- Απαιτούμενη συμπεριφορά και συνέπειες
- Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος
- Συγκριτική διεθνής βαθμολόγηση

ΘΕΣΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗ ΦΙΛΑΝΔΙΑ

ΣΥΝΟΨΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ

Διαφάνεια (1)

Νόμος για την προεκλογική χρηματοδότηση υποψηφίων (273/2009)	Περιορισμοί σε χρηματοδότηση εκστρατείας, δήλωση οικονομικών στοιχείων, ρόλος Εθνικής Υπηρεσίας Ελέγχου, δημοσίευση του μητρώου.
Νόμος για τη διαφάνεια στις κυβερνητικές δραστηριότητες (621/1999)	Δημοσιότητα και ανοικτός χαρακτήρας κυβερνητικών δράσεων, έγγραφα, δικαίωμα των πολιτών για πρόσβαση στην πληροφόρηση, ευθύνη κυβέρνησης να προωθήσει την πληροφόρηση και τη διαφάνεια, κανονισμοί περί απόρρητου
Νόμος για τους Δημόσιους Υπαλλήλους (750/1994)	Γενικές ευθύνες ενός δημόσιου υπαλλήλου, δήλωση ενδιαφέροντος και επιπρόσθετο εισόδημα και εξωτερικοί δεσμοί
Νόμος για τους δημοτικούς λειτουργούς (304/2003)	Καθήκοντα και δικαιώματα των δημοτικών δημοσίων υπαλλήλων
Ποινικός Κώδικας (39/1889)	Δωροδοκία και δωροληψία, επαυξημένη δωροδοκία, δωροδοκία και αποδοχή δωροδοκίας ως μέλος του κοινοβουλίου, δωροδοκία και επαυξημένη δωροδοκία στις επιχειρήσεις; δωροδοκία στις εκλογές; Κατάχρηση εξουσίας

Διαφάνεια (2)

Νόμος για την προεκλογική χρηματοδότηση υποψηφίων (273/2009)	Περιορισμοί σε χρηματοδότηση εκστρατείας, δήλωση οικονομικών στοιχείων, ρόλος Εθνικής Υπηρεσίας Ελέγχου, δημοσίευση του μητρώου.
Νόμος για τη διαφάνεια στις κυβερνητικές δραστηριότητες (621/1999)	Δημοσιότητα και ανοικτός χαρακτήρας κυβερνητικών δράσεων, έγγραφα, δικαίωμα των πολιτών για πρόσβαση στην πληροφόρηση, ευθύνη κυβέρνησης να προωθήσει την πληροφόρηση και τη διαφάνεια, κανονισμοί περί απόρρητου
Νόμος για τους Δημόσιους Υπαλλήλους (750/1994)	Γενικές ευθύνες ενός δημόσιου υπαλλήλου, δήλωση ενδιαφέροντος και επιπρόσθετο εισόδημα και εξωτερικοί δεσμοί
Νόμος για τους δημοτικούς λειτουργούς (304/2003)	Καθήκοντα και δικαιώματα των δημοτικών δημοσίων υπαλλήλων
Ποινικός Κώδικας (39/1889)	Δωροδοκία και δωροληψία, επαυξημένη δωροδοκία, δωροδοκία και αποδοχή δωροδοκίας ως μέλος του κοινοβουλίου, δωροδοκία και επαυξημένη δωροδοκία στις επιχειρήσεις; δωροδοκία στις εκλογές; Κατάχρηση εξουσίας

Διαφάνεια 3- Σύνοψη

Νόμος για συμβόλαια δημοσίου (348/2007)	Δικαιοσύνη και διαφάνεια σε δημόσιες συμβάσεις; Διαδικασία προσφορών, ελάχιστα όρια, ανταγωνισμός
Νόμος περί τοπικών αρχών (365/1995)	Οργάνωση τοπικών αρχών και αρμοδιότητες εκλεγμένων αξιωματούχων, ανοικτές συναντήσεις, έλεγχος διακυβέρνησης και οικονομικών, συγκρούσεις συμφερόντων
Νόμος περί Λογιστικής (1336/1997)	Ορθή λογιστική πρακτική, ευθύνη για μετάδοση πληροφοριών, διαφάνεια
Νόμος περί Ελέγχου (459/2007)	Διασφαλίσεις οικονομικής διαφάνειας, κανόνες και πρακτικές ελέγχου

Διοικητικές ρυθμίσεις: κύριος ρόλος του Υπουργείου Οικονομικών

Το Υπουργείο Οικονομικών ως αρμόδιο σώμα για την εφαρμοζόμενη δεοντολογία στις δημόσιες υπηρεσίες

Η απόφαση της Κυβέρνησης κατ' αρχήν (2001)

Οι αξίες του κράτους αναπροσδιορίστηκαν,

Η Κυβερνητική πολιτική δηλώνει ότι η κρατική διοίκηση πρέπει να διέπεται από αξίες και υψηλά πρότυπα δεοντολογίας

Δημοσίευση του ΥΠ.ΟΙΚ “Αξίες στην καθημερινή εργασία - Εγχειρίδιο για κρατική διοίκηση 2005

Ομάδες εργασίας για θέματα δεοντολογίας– Μία πρόταση ήταν η θέσπιση μόνιμης συμβουλευτικής επιτροπής για θέματα που αφορούν στην δεοντολογία των δημοσίων υπαλλήλων (τρέχουσα θητεία 1η Ιουνίου έως τέλη 2017)

Δίκτυο για την καταπολέμηση της διαφθοράς υπό την ηγεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης

Λειτουργία διεθνούς συνεργασίας (Σκανδιναβία, ΟΟΣΑ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΕΕ).

Εκπαίδευση

Υψηλή εμπιστοσύνη και ενδιαφέρον για την εκπαίδευση στη δημόσια διοίκηση

Εις βάθους εξειδίκευση στην ανάπτυξη ικανοτήτων των στελεχών και του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης

Εκπαιδευτικά προγράμματα διαχείρισης άμεσα συνδεδεμένα με τις κρατικές πολιτικές διαχείρισης

Προγράμματα εξέλιξης σταδιοδρομίας όπως «Κυβερνητικό διαβατήριο», «Ηγέτες του μέλλοντος» κλπ.

Μοντέλα υποστήριξης κορυφαίων ηγετών

Καθοδήγηση και συμβουλευτική στην προετοιμασία του προσωπικού πλάνου εξέλιξης

Εκπαίδευση σε τομείς όπως δεοντολογία, κρατικές συμβάσεις, διαχείριση προσωπικού, νομοπαρασκευαστική διαδικασία, οικονομική διαχείριση και λογιστική

Εργαλεία αξιολόγησης επιδόσεων και προσωπικότητας

Στενή συνεργασία μεταξύ δημόσιας διοίκησης και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δημόσιας διοίκησης

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ HAUS (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ) ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΜΕΣΩ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Το HAUS ως το Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο εκπαίδευσης δημόσιας διοίκησης στη Φινλανδία
- Η ορθή διακυβέρνηση, η δεοντολογία στη δημόσια διοίκηση και η πρόληψη της διαφθοράς είναι μέρος των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ανάπτυξης του HAUS
- Τα θέματα που περιλαμβάνονται στα περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα πχ. εκπαίδευση σε θέματα διαχείρισης
- Ειδικά προγράμματα μικρής διάρκειας σε τομείς όπως δεοντολογία στη δημόσια διοίκηση, κρατικές συμβάσεις, οικονομικός έλεγχος, ανάπτυξη διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού
- Οι περιπτώσεις διαφθοράς λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και αποτελούν αντικείμενο συζήτησης κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης

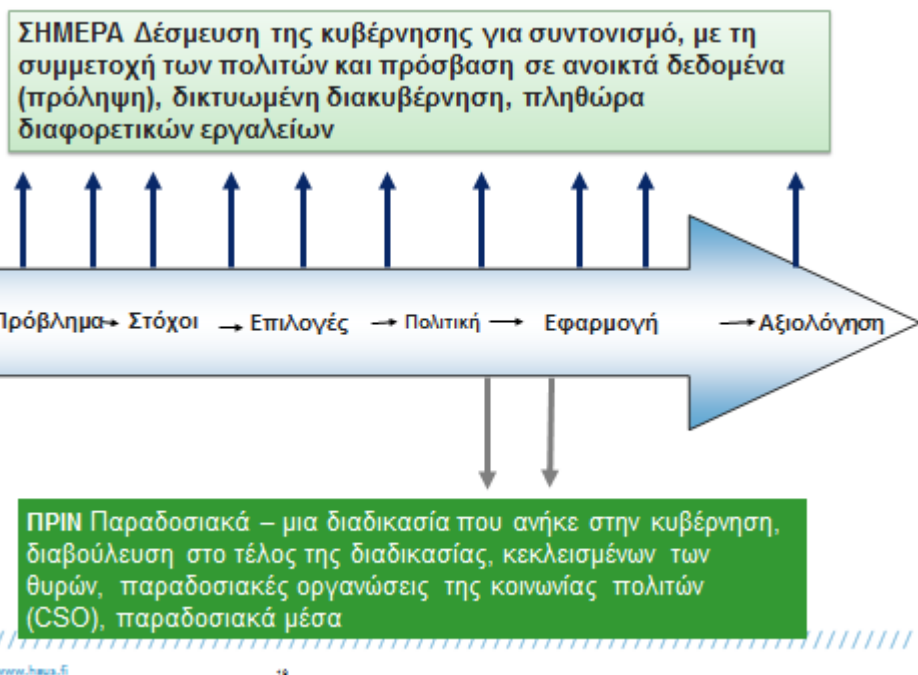
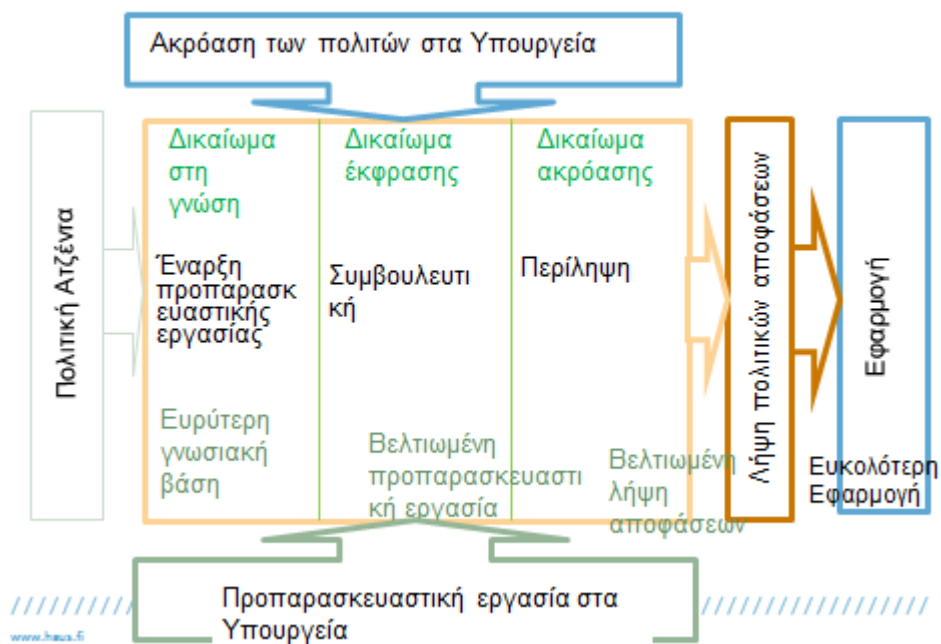

- Έντονη διεθνής συζήτηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο και μεταξύ ευρωπαϊκών ινστιτούτων εκπαίδευσης δημόσιας διοίκησης

Πρόσβαση στην Πληροφορία

- Το δικαίωμα στην αρχή για ενημέρωση στη Σουηδία και τη Φινλανδία χρονολογείται στο έτος 1766 –ελευθερία λόγου και τύπου, κατάργηση πολιτικής λογοκρισίας, διαθεσιμότητα εγγράφων
- 1951 Νομοθεσία για την πρόσβαση στην πληροφορία
- 1999 Νέος νόμος όπου κυριαρχεί ο ανοικτός χαρακτήρας, προδραστικότητα

ΑΝΟΙΚΤΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ - ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΑΞΙΕΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ

- Η Φινλανδία έχει βαθμολογηθεί υψηλά στους διεθνείς δείκτες μέτρησης της ποιότητας της διακυβέρνησης γενικά και της διαφάνειας ειδικά
- Υπάρχει πάντα περιθώριο βελτίωσης:

- ✓ Η Φινλανδία εντάχθηκε στην Εταιρική σχέση για την ανοικτή διακυβέρνηση το 2012 και συνέταξε το πρώτο της σχέδιο δράσης
- ✓ Η ένταξη έγινε δεκτή τον Απρίλιο του 2013
- ✓ Η εφαρμογή του δεύτερου σχεδίου δράσης ξεκίνησε την 1η Ιουλίου 2015

Φινλανδικό Σχέδιο Δράσης Ανοικτής Διακυβέρνησης 2015-2017

www.haus.fi

Εργαλεία για την ενίσχυση της ανοικτής διακυβέρνησης

www.haus.fi

25

kansalaisaloite.fi

Υπηρεσία για ηλεκτρονική συλλογή υπογραφών για πρωτοβουλίες πολιτών

Ehdota lakia

Εργαλείο υποβολή μιας πρωτοβουλίας στο Κοινοβούλιο προς νομοθέτηση

Περισσότερες από 400 πρωτοβουλίες, 200.000 επισκέπτες/μήνα

www.haus.fi

kuntalaisaloite.fi

Υπηρεσία για ηλεκτρονική συλλογή υπογραφών για πρωτοβουλίες σε δημοτικές αρχές

A tool for direct democracy at a local level
Ένα εργαλείο για άμεση δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο

Over 1000 initiatives, 20.000 visitors/month

Περισσότερες από 1000 πρωτοβουλίες, 20000 επισκέπτες/μήνα

www.haus.fi

Young people's initiatives or ideas for municipality, school or NGO

Low threshold to participate at local or national level

Πρωτοβουλίες ή ιδέες νέων ανθρώπων για το Δήμο, σχολείο ή ΜΚΟ

Χαμηλό όριο συμμετοχής σε τοπικό και εθνικό επίπεδο

Οι άνθρωποι θέλουν ψωμί και τσίρκο

Πως ξέρεις τι θέλουν;

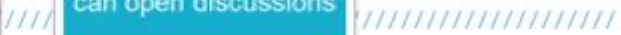
Τους ρώτησα στο otakantaa.fi

Εργαλείο χαρτογράφησης των αναγκών και ιδεών των πολιτών
citizens' needs and ideas

Public authorities, NGOs and citizens can open discussions

Δημόσιες Αρχές, ΜΚΟ και πολίτες εκκινούν συζητήσεις

Ένα εργαλείο για συλλογή επίσημων δηλώσεων ηλεκτρονικά

A tool for collecting official statements electronically

All statements are public and may be commented by anyone

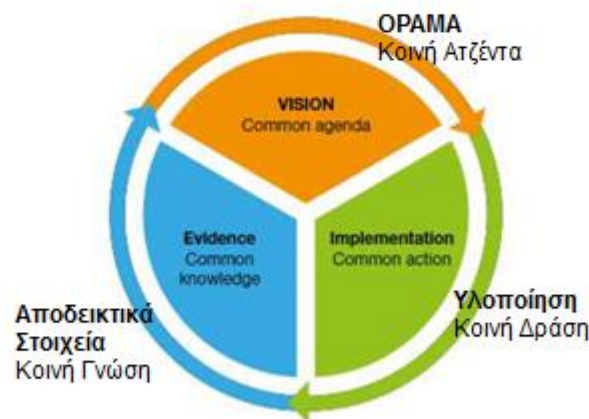
Όλες οι δηλώσεις είναι δημόσιες και μπορούν να σχολιαστούν από οποιονδήποτε

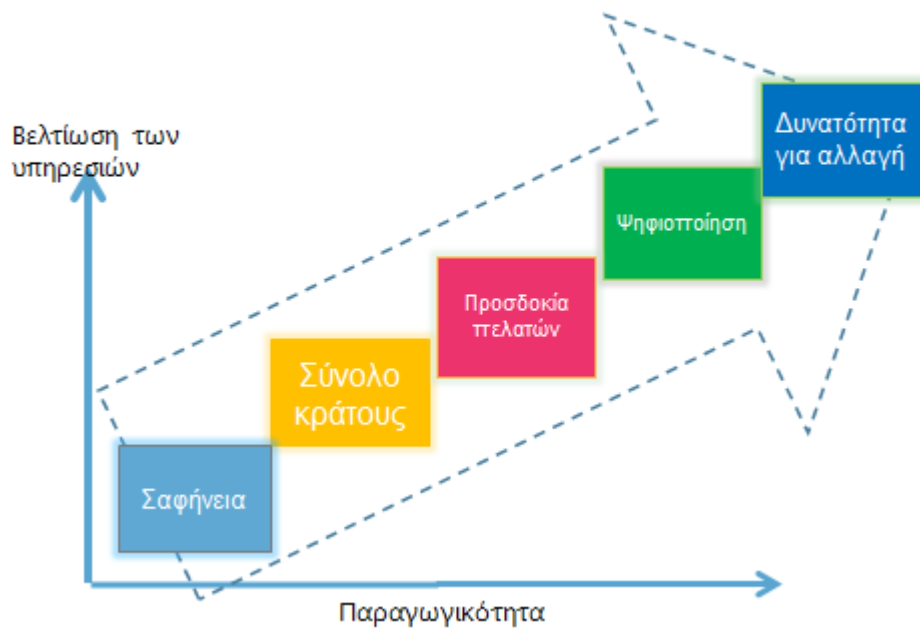
www.haus.fi

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

“ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΓΙΑ ΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ”

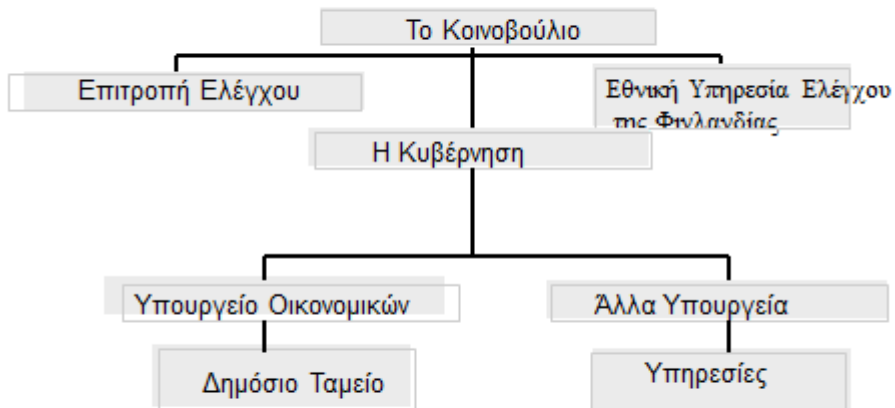
ALEXANDER STUBB 1/2015

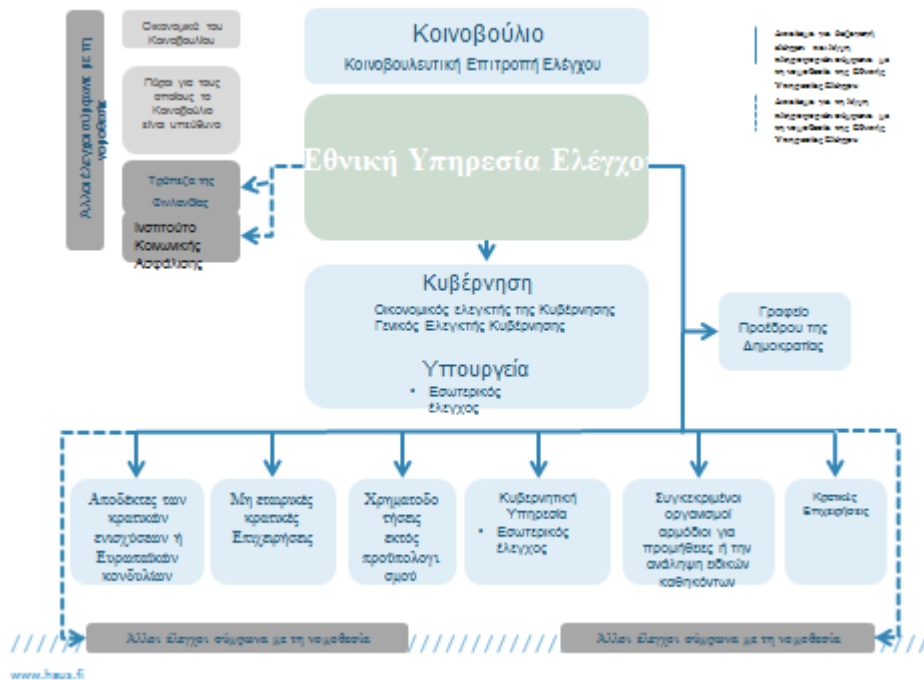

Αποτελεσματικό και ανεξάρτητο σύστημα Ελέγχου

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

////////////////////////////////////
www.haus.fi

Εθνική Υπηρεσία ελέγχου με λίγα λόγια

Ανώτατο Ίδρυμα Ελέγχου της Φινλανδίας (SAI)

Ένα ανεξάρτητο Ίδρυμα που λειτουργεί σε συνεργασία με το κοινοβούλιο

Ελέγχει τα οικονομικά του κράτους, παρακολουθεί τη δημοσιονομική πολιτική, και επιβλέπει τη χρηματοδότηση των εκλογών και πολιτικών κομμάτων

Συνταγματική Θέση και καθήκοντα

Η συνείδηση των δημόσιων οικονομικών

Νομοθετική κατάσταση

Το Σύνταγμα της Φινλανδίας (Section 90)

Νόμος για την Εθνική Υπηρεσία Ελέγχου 676/2000

Νόμος για το δικαίωμα της Εθνικής Υπηρεσίας Ελέγχου να ελέγχει συγκεκριμένες πιστωτικές μεταφορές μεταξύ Φινλανδίας και Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 353/1995

Νόμος για τη χρηματοδότηση των υποψηφίων στις εκλογές 273/2009, Νόμος για τα πολιτικά κόμματα 10/1969

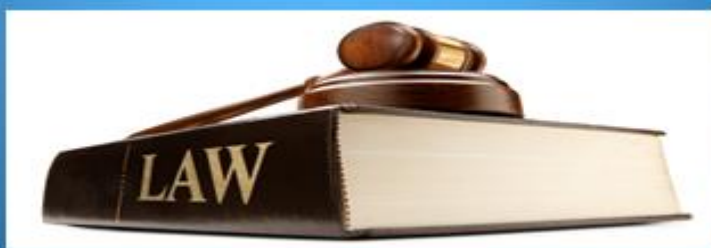
Νόμος για την εφαρμογή της Συνθήκης Σταθερότητας, Συντονισμού και Διακυβέρνησης στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και σε πολυετή δημοσιονομικά πλαίσια 869/2012

Ορθή πρακτική στη δημόσια διοίκηση

- ✓ Μια ισχυρή αίσθηση του Κράτους Δικαίου: Δημόσιοι Υπάλληλοι και πολίτες θεωρούν δεδομένο ότι ο νόμος πρέπει και θα εφαρμοσθεί;
- ✓ Πρόληψη για σύγκρουση συμφερόντων: η γενική και απόλυτη προϋπόθεση ότι κανένας δημόσιος υπάλληλος (ή δικαστικός) μπορεί να συμμετέχει στη λήψη μίας απόφασης κατά την οποία ο ίδιος ή ίδια (ή στενοί συγγενείς ή σχετιζόμενα τρίτα πρόσωπα) έχει προσωπικό συμφέρον;
- ✓ Διοικητικό σύστημα: οποιαδήποτε απόφαση πρέπει να προσυπογράφεται από περισσότερους από έναν υπαλλήλους;
- ✓ Η απλότητα και διαφάνεια του διοικητικού και δικαστικού συστήματος: όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν συνταγματικό δικαίωμα να εισακούγονται από την αρμόδια αρχή. Όλες οι διοικητικές και δικαστικές αποφάσεις πρέπει να γίνονται γραπτώς, με προσδιορισμένη ουσιαστική και νομική σαφήνεια για την απόφαση, και να δίνονται οδηγίες για τη διαδικασία προσφυγής
- ✓ Δημόσιος εξωνυχιστικός έλεγχος της εργασίας των δημόσιων υπαλλήλων-ο οποιοσδήποτε, οπουδήποτε μπορεί να ζητήσει πληροφορίες σχετικά με οποιοδήποτε κείμενο που βρίσκεται στην κατοχή κρατικών αρχών, εκτός εάν κάποια συγκεκριμένη εξαίρεση αναφέρεται στο νόμο;
- ✓ Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση για το τι απαιτεί ο νόμος: οι πολίτες τείνουν να είναι επαρκώς ενημερωμένοι σχετικά με τα δικαιώματα και το νόμο, θα επιμείνουν για σωστή επίλυση του ζητήματος;
- ✓ Πρωτοποριακή ηλεκτρονική δημοκρατία: σε ένα μεγάλο βαθμό, αιτήσεις και αιτήματα μπορούν να υποβληθούν στις αρχές ηλεκτρονικά;
- ✓ Ευκολία και προσιτό κόστος προσφυγής στο δικαστήριο για εκείνους που θεωρούν ότι τα δικαιώματά τους έχουν παραβιαστεί.

3.ΘΕΣΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

Η ευθύνη για το συντονισμό των προσπάθειών καταπολέμησης της διαφθοράς ανήκει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης της Φινλανδίας.

Τμήμα Αντεγκληματικής Πολιτικής: Διεθνής συνεργασία, παροχή υποστήριξης και συμβουλών σε εθνικούς φορείς και συντονισμός του εθνικού δικτύου κατά της διαφθοράς.

Δομή ή ηθική;

Σε ποιο επίπεδο επιτελείται η θεσμική αντιμετώπιση της διαφθοράς στην Ελλάδα; Το στοιχείο αυτό έχει ουσιαστική σημασία για εσάς; Τι ισχύει στην περίπτωσή σας, οι δομές θεσμικής καταπολέμησης της διαφθοράς επηρεάζουν πρακτικά την εργασία σας;

- Σύγκρουση μεταξύ εικόνας και πραγματικότητας
- Ομαδική εργασία και συζήτηση.
- Πρόσθετες πληροφορίες: Παράδειγμα από την εργασία μου στις φυλακές σχετικά με το ποιος και πώς με ελέγχει.

Συνήγορος του Πολίτη, ΜΜΕ, τοπικές εφημερίδες, κεντρική διοίκηση, αστυνομία, διοικητικά δικαστήρια, πρωτοδικεία, ΜΚΟ, Krits, λογιστήριο, προσωπικό, συνεργατικά

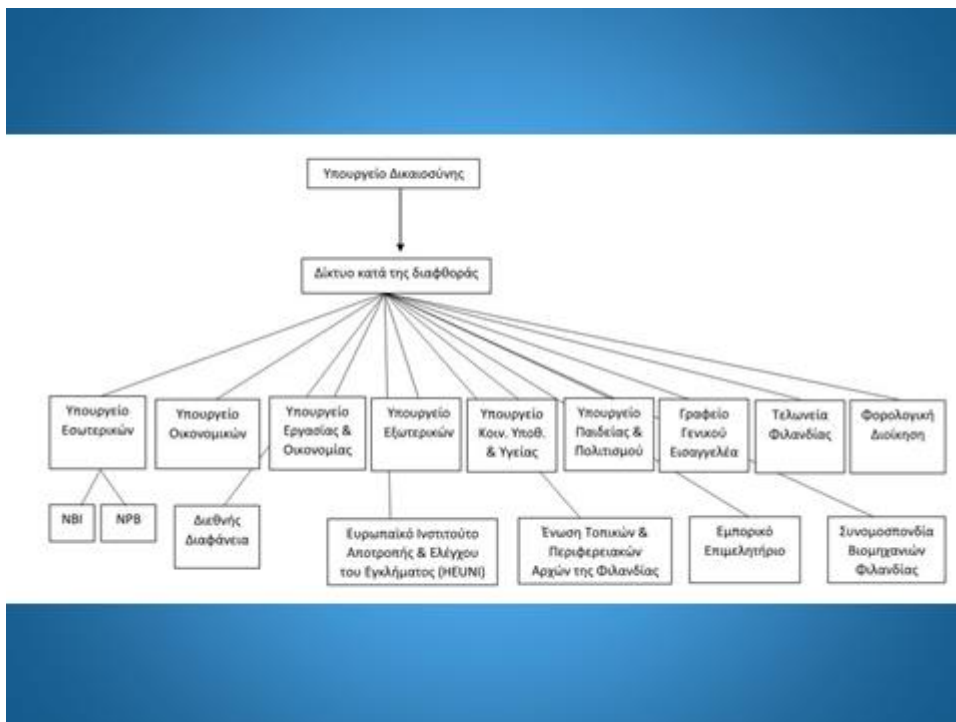
εταιρικά σχήματα, άλλες φυλακές, έγκλειστοι κλπ. Το ερώτημα είναι ποιος είναι ο πιο σημαντικός;

Μελέτη περίπτωσης

Προσπαθήστε να σχεδιάσετε ή περιγράψετε σε νέο υπόλληλό σας το είδος του επίσημου δικτύου κατά της διαφθοράς που έχετε στη διάθεσή σας (ακολουθεί το παράδειγμα της Φινλανδίας).

Αναζητώντας την προοπτική

1. Στη συνέχεια, φτιάξτε το ίδιο σχέδιο από το πρίσμα της δική σας καθημερινής εργασίας και δείτε κατά πόσον η κατάσταση παραμένει η ίδια (δίνετε τις κατευθύνσεις σε ένα νέο υπόλληλο).
2. Αναλύστε το αποτέλεσμα και αξιολογήστε ποιες δομές και διαδικασίες θα σας παράσχουν μεγαλύτερη υποστήριξη και καθοδήγηση (προκειμένου να μην παρεκκλίνετε από το δρόμο σας).

- Ο κίνδυνος της διαφθοράς βρίσκεται κυρίως σε δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας (π.χ. δομική διαφθορά).
- Αποφάσεις εκτός των επίσημων δομών και διαδικασιών λήψης αποφάσεων.
- Καθήκοντα: μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση, υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων, υποστήριξη στην υποβολή αναφορών σε διεθνές επίπεδο, παρακολούθηση υλοποίησης διεθνών συστάσεων, προώθηση της έρευνας για την καταπολέμηση της διαφθοράς κλπ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

Ελληνόγλωσση

1. Αλεξιάδης Στ., Πριν μια νέα γενιά «Κοινώς Επικίνδυνων Εγκλημάτων»: Το παράδειγμα της διαφθοράς, ΠοινΔικ 10/2000, σελ. 1021 επ.
2. Αργυροηλιόπουλος Γ. Ηλίας: «*Η ιδιωτική και δημόσια διαφθορά ως έγκλημα αθέμιτου ανταγωνισμού*», Νομική Βιβλιοθήκη, 2006.
3. Καϊάφα-Γκμπάντι, Ποινική καταστολή της διαφθοράς στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, ΠοινΧρ 2010, επ.
4. Κουτσούκης Κλ., Διαφθορά, σκάνδαλα και σκανδαλοθηρία, ΠοινΔικ 1/2000, σελ. 61 επ.
5. Πανούσης Γ., Ποιος ο διαφθορεύς του κρατούμενού μας; Διαφθορά και Φυλακή, Ποιν Δικ 3/2004, σ. 316-319 και την εκεί πλούσια βιβλιογραφία.
6. Πανούσης Γ., Διαφθορά, διαπλοκή και πολιτική μηχανή, ΠοινΔικ 8-9/2006, σ. 1015-1022 και την εκεί πλούσια βιβλιογραφία.
7. Πανούσης Γ., Καθ' υπερβολήν, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2008
8. Μπιτζιλέκη, Η διαφθορά ως νομικό και πολιτικό πρόβλημα, εν ΤιμΤ Αλεξιάδη (2010), 595 (= Ποιν.Χρ ΝΘ/98 επ.), για το ότι η κοινωνικοθητική διάσταση της έννοιας καθιστά δυσχερέστερο τον ορισμό αυτής, Κυρώθηκε με τον ν. 3666/2008 (ΦΕΚ Α' 105/10-6-2008).
9. Ράικος, Δ., (2006), Δημόσια διοίκηση και διαφθορά. Από τη σκοπιά του ΔιοικητικούΔικαίου, εκδ. Σάκκουλα, σ. 101.

Μελέτες

10. «Αντιλήψεις για τη διαφθορά από παράγοντες του δημοσίου και ιδιωτικού χώρου», (συλλογικό), Media + Έγκλημα, Α. Σάκκουλας 2010 (και την εκεί βιβλιογραφία).
11. Δημόπουλος Χ., Η διαφθορά, Νομική Βιβλιοθήκη 2005.

12. «Καταπολέμηση της Διαφθοράς των κρατικών λειτουργών και υπαλλήλων», (συλλογικό), Σάκκουλας 2001.
13. Κουτσούκης Κλ., Παθολογία της πολιτικής – Όψεις της διαφθοράς στο νεοελληνικό κράτος, Παπαζήσης 1998.
14. Κράτος και Διαφθορά, (συλλογικό), Ι. Σιδέρης 1998.
15. Λάζος Γρ., Διαφθορά και Αντιδιαφθορά, Νομική Βιβλιοθήκη 2005.
16. Στίγγα, Δ.(2011). Η Διαφθορά. Έννοια, επιπτώσεις και αιτίες, Διπλωματική Εργασία νομικής ΔΠΘ, 16.
17. Στυλιανίδου Μαρία: «Taxation of Trusts according to the Greek Inheritance Tax Code», Accountancy Cyprus, 2011, “Η αποφυγή της διπλής φορολογίας κληρονομιών - Η συμβολή του ελληνικού δικαίου στην αντιμετώπιση του προβλήματος», Εκδόσεις ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, 2011
18. Η συμβολή των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος (whistleblowers) στην καταπολέμηση της διαφθοράς (Πρακτικά 6ου Συνεδρίου Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, Η ποινική διαχείριση της δωροδοκίας, δυνατότητες και όρια, Νομική Βιβλιοθήκη 2013, σελ.467). <http://www.forin.gr/laws/law/3156/forologia>. Πρόσβαση στις 28.8.2015

Διεθνή και Ευρωπαϊκά Κείμενα:

19. Report from the Commission to the Council and the European Parliament, EU Anti – Corruption Report, 3-2-2014, COM (2014) 38 final, διαθέσιμη στον ιστότοπο http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/acr_2014_el.pdf
20. Τρίτος Γύρος Αξιολόγησης, Έκθεση Συμμόρφωσης για την Ελλάδα «Ποινικοποιήσεις (ETS 173 και 191, GPC 2)» «Διαφάνεια της Χρηματοδότησης των Πολιτικών Κομμάτων», GRECO, Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς, Greco RC III (2012) 10E, 22-6-2012, Επίσημη Μετάφραση Υπουργείου Εξωτερικών, No. Φ 092.22/4768, δημοσιευμένη στον ιστότοπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, www.ministryofjustice.gr
21. Έκθεση της Greco για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Ελλάδα, Τέταρτος Γύρος Αξιολόγησης
22. http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/Eval%20IV/GrecoEv al4Rep%282014%299_Greece_EN.pdf
23. www.gsac.gov.gr

24. https://www.gedd.gr/article_data/Linked_files/125/EkthesiGEDD2014.pdf

25. http://www.dianeosis.org/2016/02/what_greeks_believe_post/

Εκθέσεις

26. Ετήσια έκθεση Γενικού Διευθυντή Δημόσιας Διοίκησης (2014).

https://www.gedd.gr/article_data/Linked_files/125/EkthesiGEDD2014.pdf

27. Έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας για την Ελλάδα για το έτος 2013

<http://www.transparency.gr/wp-content/uploads/2014/04/NSCG-2013.pdf>